

VELFERDSFORSKNINGSINSTITUTTET NOVA

Verktøyet «Barnets Profil»

Evaluering av ny praksis som kartlegger barn som trenger fosterhjem

ASGEIR FALCH-ERIKSEN, HILDE AAMODT & JULIETTE SÆTRE

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Verktøyet «Barnets Profil»

Evaluering av ny praksis som kartlegger barn som trenger fosterhjem

ASGEIR FALCH-ERIKSEN, HILDE AAMODT
& JULIETTE SÆTRE

Velferdsforskningsinstituttet NOVA
Rapport 4/2022

Velferdsforskningsinstituttet NOVA er et institutt på Senter for velferds- og arbeidslivsforskning på OsloMet – storbyuniversitetet.

Instituttet har som formål å drive forskning og utviklingsarbeid som kan bidra til økt kunnskap om sosiale forhold og endringsprosesser. Instituttet skal fokusere på problemstillinger om livsløp, levekår og livskvalitet, samt velferdssamfunnets tiltak og tjenester.

© Velferdsforskningsinstituttet NOVA
OsloMet – storbyuniversitetet 2022

ISBN (elektronisk utgave)   978-82-7894-806-4
ISSN 1893-9503 (online)

Illustrasjonsfoto: © colourbox.no
Desktop: Hussein Monfared
Trykk: Byråservice

Henvendelser om publikasjoner kan rettes til:

NOVA, OsloMet
Stensberggata 26 · Postboks 4, St. Olavs plass, 0130 Oslo

Telefon: 67 23 50 00

Nettadresse: www.oslomet.no/om/nova

Forord

Rapporten er et resultat av et følgeforskningsprosjekt som har fulgt implementeringen og utviklingen av «Barnets Profil» i fosterhjemstjenesten i Barne-, ungdoms- og familieetaten, region øst. «Barnets Profil» er en ny type praksis som skal bistå saksbehandlere i å bli kjent med hvem barnet som trenger et fosterhjem, er. Prosjektomfanget var på 500 000 NOK og har foregått i 2021. Datainnsamlingen ble avsluttet i juni. Prosjektets datainnhenting, oppfølging og rapportskrivning har vært preget av covid-19-pandemien. All kommunikasjon er gjort over Teams/Zoom og har bestått av elektroniske dokumenter som har blitt tilgjengeliggjort for oss. Vi er svært takknemlige for tett og god oppfølging fra Henrik Christian Karlson og Roy Frode Skavhaug i Bufetat, region øst.

Rapporten har blitt skrevet av tre forfattere. Juliette Sætre har skrevet kapittel 2 og kapittel 3, og Hilde Aamodt har skrevet kapittel 4. Asgeir Falch-Eriksen har vært hovedforfatter på de resterende kapitlene med bistand fra Hilde Aamodt. En stor takk til Elisabeth Backe-Hansen for en grundig gjennomgang av rapporten.

Innhold

Sammendrag	7
1 Barnets Profil	9
Innledning.....	9
«Matching».....	10
Formålet med denne rapporten.....	11
Et Varslet Behov.....	11
Fosterhjem og Barnets Rettigheter.....	14
Barnets rett til familieliv og behovet for stabilitet.....	14
Oppbygging av rapporten.....	16
2 Forskning som setter søkelys på profilering av barn innen matching	17
Frengangsmåte for litteratursøk og sammenstilling.....	19
Utfordringer knyttet til barnet selv.....	20
Utfordringer knyttet til profesjonell praksis og organisatorisk design.....	28
Utfordringer knyttet til profesjonelle beslutninger.....	32
Oppsummerende betraktninger.....	33
3 Policy- og forvaltningsanalyse	35
Barnets Profil – fra veilederen.....	35
Barnets Profil (hentet fra malen).....	41
Veileder og mal – hånd i hanske?.....	42
Oppsummerende betraktninger.....	46
4 Intervjuundersøkelse om Barnets Profil i praksis	48
Hva er Barnets Profil et mulig svar på?.....	49
Hvordan har Barnets Profil endret praksis?.....	51
Barn og foreldres medvirkning.....	54
Risikovurderinger – er de forsvarlige?.....	61
Barnets Profil – et samarbeidsverktøy?.....	65
Oppsummering.....	67
5 Sammenlagt diskusjon	68
Risikovurderinger i sosialt arbeid.....	68
Stabilitet som mål under risikovurderinger.....	69
Profesjonelle risikovurderinger.....	70
Krav til et Barnets Profil som et moderne risikovurderingsverktøy.....	70
Barnets Profil og mangelfullt rettighetsfokus.....	70

6 Konkluderende betraktninger	73
Behov for helhetlig fosterhjemspraksis – stabilitetsplanlegging	75
Faglig anbefaling i morgendagens barneverntjeneste	75
Endringsbehov og endringstretthet	76
Profesjonelt barnevern og dets verktøy.....	77
Rettigheter og et livsløpsperspektiv	78
Summary	79
Referanser.....	80

Sammendrag

Rapporten tar for seg en del av et verktøy som er utviklet ved Barne-, ungdoms og familieetaten for å matche barn og fosterhjem, og som handler om en profilering av barnet i praksisen: «Barnets Profil». Matchingen innebærer å finne fosterhjem som passer til barnets behov. Praksistypen er igangsatt ved Bufetat og er under utvikling som ledd i fornyelsen av fosterhjemsinstituttet. Rapporten gir innspill til videreutviklingen av praksistypen, og foretar en tidlig kritisk gjennomgang av hvordan verktøyet bør utvikles med tanke på kunnskapsfront, organisatoriske svakheter og profesjonell praksis.

Rapporten er bygd opp av hovedsakelig fire deler: Den første delen er en gjennomgang av kunnskapsfronten. Rapporten har et utvidet søk knyttet til matchingfeltet innen fosterhjemsarbeid da profileringen av barn i seg selv kun utgjør en viss bestanddel av matching. Den andre delen går igjennom policy-dokumenter, maler og rutiner for praksisformen. Del tre tar for seg intervju med de som er ansvarlige for å profilere barn, de som har utviklet praksisen, og ledere. Den fjerde delen diskuterer profileringen opp imot moderne risikovurdering av barns omsorgsbehov og -situasjon. I vurderingene av «Barnets Profil» har vi hatt fokus på barns rettigheter, som er grunnleggende krav i norsk barnevernsarbeid, og da særlig med henblikk på barnets rett til familieliv og behov for stabile omsorgsbetingelser.

I rapporten trekker vi fram fire hovedfunn: Det første er at den nye praksisen tar inn over seg og ikke går på tvers av kunnskap på fosterhjemsfeltet generelt, og matching spesielt. Den nye praksisen dytter samtidig praksisfeltet videre, og særlig inn på krav som må stilles til kjennskap til fosterbarnet forut for plassering for at «matching» skal sikre barn et stabilt plasseringsforløp. Det andre er at selv om «Barnets Profil» har gitt en langt høyere grad av struktur, forutsigbarhet og treffsikkerhet i arbeidet med matching, kan praksisen også ha visse fremmedgjørende elementer slik som tallfesting av risiko for ustabilitet av et bestemt barn. Det tredje er at de som praktiserer «Barnets Profil», anser praksisen som en profesjonalisering av fosterhjemsinstituttet. Når vi så sammenstiller intervju-dataene med den mer overordnede vurderingen av praksisen som ny policy, så innebærer «Barnets Profil» særlig en strukturert faglig diskusjon, et samarbeid som forbedrer arbeidet og skaper en likelydende praksis ved tjenestekontoret. I sum argumenterer vi for at dette underbygger en profesjonalisering av fosterhjemsinstituttet. Det fjerde er at praksisen med å profilere barnet ikke overholder barnets rett til å ytre seg i beslutningsprosessen. Dette er et rettskrav som gjelder for de fleste barna som skal profileres.

1 Barnets Profil

Innledning

Når Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker har besluttet at et barn skal tas ut av hjemmet og flyttes til et fosterhjem på grunn av omsorgssvikt, så er barneverntjenesten gitt en fullmakt til å finne et hjem som skal sikre barnet stabile og trygge oppvekstforhold jf. Barnevernloven – bvl §4–14). I Norge vil dette normalt involvere en felles oppgave tillagt både kommunal barneverntjeneste og Barne-, ungdoms og familieetaten (Bufetat). Kommunen kan så melde inn sitt behov til Bufetats fosterhjemstjeneste i sin region (bvl §2–3), og så raskt som mulig skal et barn motta et fosterhjem som er i stand til å sikre barnet stabile og gode oppvekstvilkår – altså ikke bare være til barnets beste, men også innebære en proxy for familielivet barnet har krav på.

Tabell 1 viser frekvensfordelingen av barn i fosterhjem uansett type (fra beredskapshjem til tradisjonelle fosterhjem). Fosterhjemmet er tiltakstypen som ikke bare viser seg å være foretrukket statistisk sett, men er også den formen for tiltak utenfor hjemmet som de aller fleste barn innen barnevern har behov for. Fosterhjemmet, fordi det emulerer et familieliv og som skal kunne gi barnet en reell opplevelse av familieliv, trumfer institusjonsplasseringer når barnet *kan* bo i et fosterhjem. Institusjonsbarnevernet er langt mindre, og er et alternativ som formelt krever at beslutningen om plasseringen i institusjon er best for barnet og at fosterhjem ikke er det (ref. grunnprinsippet for barnevern, og som i Norge refereres til som «barnets beste»).

Tabell 1: Fosterhjemtiltak i løpet av 2020						
Hele landet	Region nord	Region midt	Region vest	Region sør	Region øst	Oslo
15 988	1 807	2 148	3 541	3 209	3 901	1 382
Kilde: Statistisk sentralbyrå – Barnevernstiltak i løpet av året						

Under en fosterhjems plassering stilles det formelle krav til tjenestene, gjennom i særlig grad barnets grunnleggende rettigheter (jf. Grunnloven §104), og som tilsier at fosterbarnet skal motta en reell opplevelse av familieliv gjennom at plasseringen ikke bare er stabil, slik barnevernloven krever (jf. bvl §4-22, andre ledd), men at barnet vil være i stand til å trives og til å utvikle seg videre – altså at deres bredere rett til familieliv blir håndhevet (jf. Grunnloven §102). Barnets rett til familieliv blir satt på prøve i særlig grad når barnevernet må gripe inn og flytte et barn ut av hjemmet på grunn av omsorgssvikt. Dette til forskjell fra når barnevernet griper inn med hjelpetiltak, og hvor familielivet barnet opplever sammen med foreldrene er akseptabelt, men skal forbedres (Falch-Eriksen & Toros, 2022). Det som gjør at retten til familieliv er grunnleggende er at barn har denne rettigheten uavhengig av barneverntjenesten, og at tjenester er pliktige til å sikre at barns rettigheter blir oppfylt. Stabilitet skal med andre ord forstås ikke bare som fravær av brudd eller

flytting fra fosterhjemmet, men også at plasseringen oppleves av barnet som noe godt og som barnet selv vil at skal vedvare gitt det formelt etablerte faktum at barnet har opplevd omsorgssvikt og at plasseringen må vedvare (Falch-Eriksen, 2018b).

«Matching»

Begynnelsen på det som omtales som en omsorgsplassering handler enkelt forklart om å få barnet, eller barna, som er utsatt for omsorgssvikt hos sin opprinnelige familie over i en annen familie, og hvor stabiliteten i barnets liv sikres så godt som mulig *forut* for barnets innflytting, og at plasseringen vedvarer helt til fosterhjemsoppdraget er avsluttet (Carnochan et al., 2013; Rubin et al., 2007). Det er med andre ord snakk om prosessen forut for at barnet møter fosterhjemmet, og at denne prosessen er helt avgjørende for hvordan fosterhjemsforløpet vil fungere (Falch-Eriksen, 2018b).

Formålet bak matchingprosesser er ofte å sette vilkår som skal oppfylles av et fosterhjem i sammenheng med hvilket risikobilde barnet bringer med seg for at en plassering blir ustabil. Vi kan da snakke om risiko som et sentralt element i en plassering, og at risiko er et uttrykk for hvem barnet er og hvilke behov det bestemte barnet har for å sikre en stabil familietilværelse i fosterhjemmet (Falch-Eriksen, 2018b). En plasseringsprosess krever derfor innhenting av kunnskap om hvem barnet er, og hvilken person barnet er, og barnets interesser, slik at fosterhjemmet som skal velges har optimale rammevilkårene som enten imøtegår barnets behov med en gang eller som kan settes i stand til å gjøre dette raskt (Akin, 2011; García-Martín et al., 2014).

Den initiale fasen er en av de mest avgjørende i fosterhjemsforløpet, og om denne fasen gjennomføres på en faglig grundig måte, så økes sannsynligheten for at fosterhjems plasseringen videre også blir stabil (Konijn et al., 2019). Dette gjelder særlig ved at sannsynligheten for sammenbrudd av fosterhjems plasseringen og påfølgende flytting blir redusert og at barnet opplever et stabilt og tilnærmet normalt familieliv med gode oppvekstvilkår (Haysom et al., 2020). Dersom en utilsiktet flytting inntreffer, også kaldt brudd eller sprekk i en fosterhjems plassering, så påføres barnet stress og mulig psykisk belastning som barnet selv ikke kan holdes klanderverdig for (Backe-Hansen, Havik, et al., 2013). Derfor er også et brudd i plasseringen noe som er i særlig grad uønsket, og noe som påkaller et grundig forarbeide. I norsk forvaltningsøyemed blir dette omtalt som å finne egnede fosterhjem for barn, men i utgangspunktet starter hele prosessen med å bli kjent med barnet og barnets behov under et plasseringsforløp – barnet har rett til et familieliv.

Barneverntjenestens ansvar er derigjennom å etablere en praksis og med tilhørende organisasjonsstruktur hvor barnet sikres både stabilitet og et godt familieliv. En første mislykket plassering kan også påvirke stabilitet i påfølgende fosterhjems plasseringer, og risikere en spiraliserende virkning på barnet med øket grad av stress, traume og lavere opplevd livskvalitet i påfølgende plasseringer

(Falch-Eriksen, 2018b; Oosterman et al., 2007). Brudd kan motvirkes dersom en fosterhjemtjeneste er tilrettelagt faglig for et grundig og profesjonelt forarbeid (Haysom et al., 2020; Moran et al., 2017).

Den initiale prosessen i et slikt plasseringsforløp, og som kan omfattes 'av et slikt forarbeid, kalles «matching».¹ «Matching» kan forstås som en praksis hvor en fosterhjemtjeneste skal identifisere en «best-fit» mellom barnet, omsorgspersonen i fosterhjemmet, og de rammer som et bestemt fosterhjem har for å tilfredsstill barnets behov og sikre barnet gode oppvekstvilkår (Quinton, 2012; Zeijlmans et al., 2017). «Matching» består på den måten av en serie ulike vurderinger og beslutninger, og som påvirkes av barnets beste interesser, fosterhjemtjenestens organisatoriske innretning, fosterhjemstilgang, barnets forhold til biologiske foreldre, kompetanse i fosterhjemmet, saksbehandlere mm. For at en fosterhjemtjeneste skal foreta matching trengs på den måten svært mye informasjon som skal innpasses i mer formelle og profesjonelle beslutningsstrukturer forut for valg av fosterhjem (Rock et al., 2015).

Formålet med denne rapporten

Denne rapporten er et resultat av en følgeevaluering av utviklingen av en ny fosterhjemspraksis hos Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) i region øst. Evalueringen tar for seg en avgjørende del av matchingprosessen, nemlig profileringen av barnet, altså svaret på spørsmålet: «*Hvem er barnet som trenger et fosterhjem*». Denne delen av matchingprosessen har fått benevnelsen «Barnets Profil». Å bli kjent med barnet og de karaktertrekk som barnet bærer kan samtidig avdekke ulike risikofaktorer for at plasseringer blir ustabile og kan gå mot brudd. For å sikre stabile plasseringer innebærer matching en bred informasjonsinnhenting om barnet, barnets interesser og behov på kort og på lang sikt og å bli kjent med barnet (Konijn et al., 2019). Rapporten vil sette søkelys på profileringen av barnet i matchingprosessen, og ikke hele prosessen fram til valg av fosterhjem og innflytting. Rapporten skal gi innspill til, og evaluere «Barnets Profil» slik det hittil har blitt utviklet. Rapporten tar derfor utgangspunkt i hvordan barneverntjenesten, kommunal og statlig, har etablert en organisatorisk infrastruktur innen fosterhjemtjenestens praksis som kartlegger hvem barnet er, men hvor dette er et utviklingsarbeid som skal modifiseres etter hvert som Bufetat utvikler en mer helhetlig modell for fosterhjemtjeneste som skal kunne implementeres i kommuner gjennom faglig bistand.

Et Varslet Behov

Matching er svært sjeldent konkret adressert i offentlige utredninger og lovforarbeider. Ofte er det bakt inn i målsettingen om å finne fosterhjem for barnets behov, om å finne «riktige» fosterhjem, og om å rekruttere flest mulig fosterhjem

---

¹ I denne rapporten vil begrepet «matching» bli brukt fordi dette begrepet resonnerer med forskningsfeltet internasjonalt, og derigjennom brorparten av kunnskapen på feltet.

som kan svare ut barnets behov. Dette er viktige kilder for å forstå policy-utvikling på feltet og hvordan forvaltningen av tjenestesektoren besvarer krav som stilles. For å finne riktige fosterhjem til barn, så forutsetter dette først og fremst å bli kjent med barnet, slik at vi vet om hvilke behov barnet har.

Utgangspunktet som begrunner utviklingen av Barnets Profil er å hente i Meld. St.17 (2015–2016) Trygghet og omsorg – fosterhjem til barns beste. I meldingen fremholdes at...

Barnvernstjenesten må ha tilstrekkelig kunnskap om og forståelse av barnet for å finne det riktige fosterhjemmet og unngå utilsiktede flyttinger. Grundig kartlegging og utredning av barnet er avgjørende for å kunne tilrettelegge for en positiv utvikling. Det er behov for en systematisk måte å kartlegge og undersøke barna på før de flytter inn i fosterhjemmet. Barns stemme må være en viktig del i et slikt kartleggingssystem (Meld. St. 17 (2015–2016), s. 70).

I tillegg til å utvikle et slikt kartleggingsapparat, så ble det understreket et parallellt behov for å opprette videreutdanninger som kunne sikre at nettopp kartleggingskompetansen ble anvendt på en lik måte, slik at hvert enkelt barn ble ivare tatt med lik kvalitet (Meld. St. 17 (2015–2016), s. 70).

Det neste store policy-dokumentet som former bakteppet for utviklingen av Barnets Profil er «NOU 2018: 18 – Trygge rammer for fosterhjem». Denne NOUen var et produkt av den ovennevnte meldingen. I NOUen framheves det at det er både for lite kunnskap som er fremforsket om god kartlegging av barn som har behov for fosterhjem, men også at kompetansen i operativt ledd er svært varierende. I NOUen framheves det at...

Barnets funksjonsnivå, ressurser og særlige behov skal, når det er mulig, være kartlagt før fosterhjemmet velges (NOU 2018: 18)

Dette ble satt i sammenheng også med at fosterforeldre fikk for lite informasjon om barnet før barnet flyttet inn. Til sammen tegnes et bilde om at datainnhenting om barnet, og informasjonsdeling, til syvende og sist rammer barnet. Når beslutningstakere kommunalt og statlig ikke vet *godt nok hvem barnet er*, og de skal formidle kunnskap om barnet til fosterforeldre som ofte også rapporterer begrenset kjennskap til barnet og det utfordringsbildet barnet står i, så er det barnet dette går ut over,

I tillegg til de ovennevnte dokumentene foreligger tilsynsrapporter som dokumenterer fosterhjemsbrudd, internrevisjoner i Bufetat som påviser behov for bedre beslutningsgrunnlag og mer detaljert dokumentasjon av faglige begrunnelser. Samtidig utvikles et kvalitetssystem som gjør krav på gode kartlegginger av barn forut for fosterhjems plasseringer, altså under matching, og gjennom at faglige anbefalinger og standardiserte tilnærminger i praksis utvikles og som kan møte hvert unike barn på sine premisser.

Barnets Profil ble introdusert i juni 2019, og vil kunne beskrives med målsetting om å systematisere matching-prosessen mellom barn og fosterfamilier og forbedre rekrutteringen av fosterhjem. Ved å etablere en mal for sortering og dokumentering av undersøkelsesarbeidet og beslutningstaking, skal Barnets Profil bidra til å gjøre vurderingsprosessen mindre utsatt for subjektive faktorer som kan føre til skjevheter i beslutninger og feilslutninger, samt å gjøre prosessen mer gjennom-siktig og forutsigbar gjennom systematisk dokumentasjon av beslutningsgrunnlag.

Barnets Profil er et svar på utfordringer knyttet til matching, og er en relativt ny praksistype. Dog legger Barnets Profil seg tett opp mot allerede eksisterende og typiske prosedyrer som er kjent både fra barnevern- og helsesektor (Se Helsedirektoratet, 2017). Mer presist legger Barnets Profil seg opp til den svenske beslutningsmodellen «Barns Behov i Centrum» (BBIC), og som er et fagsystem som har påvirket utviklingen av det norske kvalitetssystemet i senere år i betydelig grad. Her orienteres beslutningsarbeid rundt tre hovedsteg: Risikovurderinger, behovsvurderinger og vurdering av mottakelighet, og hvor input til malen er innsamling av allerede eksisterende informasjon om barnet (fra barneverntjeneste, pedagogisk-psykologisk tjeneste, skole, barne- og ungdomspsykiatrisk tjeneste, helsestasjon, helsesøster, fritidsorganisasjoner mm.). For Barnets Profil handler kartleggingen av risiko om å foreta risikovurderinger om statiske og dynamiske risikofaktorer. Den første typen risiko kan ikke endres, mens den andre kan endres over tid. Statische risikofaktorer er slikt som alder og kjønn, mens atferd er knytt til dynamiske risikofaktorer. Behov knytter seg til risikofaktorer som er dynamiske og som da kan endres gjennom intervensjoner – behov og risiko forstås derigjennom i sammenheng. Mottakelighet, eller responsivitet, sikter til hvordan elementer ved praksis påvirker barns mottakelighet for både å lære og for å endre seg som følge av ulike innsatser som rettes mot et barn på grunn av barnets behov. De individuelle trekkene som enten gjør læring umulig eller mulig er såkalte responsivitetsfaktorer (Se f.eks. Bonta & Andrews, 2007)

Gjennom at Barnets Profil har til hensikt å svare ut behovene for kartlegging og profilering av barn for optimal matching, som er meldt i Meld.St.17 (2015–2016) og NOU 2018: 18, og at dette gjøres innenfor et kunnskapssystem som i økende grad er kjent for forvaltningen, så utgjør Barnets Profil et lovende første skritt i å profesjonalisere en fosterhjemspraksis og som har til målsetting å sikre stabile plasseringsforløp.

Gjennom å etablere en praksis som i særlig grad har et siktemål om å kartlegge barnet, så har praksisen tatt inn over seg et sentralt funn på tvers av forskningen, nemlig at karaktertrekk ved barnet i seg selv utgjør risikofaktorer som kan informere plasseringsforløpets sannsynlighet for brudd (Konijn et al., 2019). Gjennom å vite på forhånd at det er en risiko for brudd, som resultat av at man blir kjent med hvem barnet er, så kan både valg av fosterhjem samt tiltak som iverksettes overfor hjemmet, bidra til å redusere denne sannsynligheten.

I 2018 bestilte Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (BUFDIR) en kunnskapsoppsummering fra SINTEF om matching, og at «[o]ppsummert, så er forskningslitteraturen som omhandler barns behov, kartlegging og matching svært knapp» (Kaasbøll, 2018).² Praksisinretningen som Barnets Profil faller inn under, altså matching i fosterhjem, har heller ikke tidligere vært gjenstand for egen forskningsinnsats i Norge. Dette til tross for at matching er et anerkjent og tydelig avgrenset felt innen profesjonell praksis innen fosterhjemtjenester.

Fosterhjem og Barnets Rettigheter

Et fosterhjem, uansett type, er et hjem som utfører fosterhjemsoppdraget på vegne av barneverntjenesten og det offentlige, og skal gi barnet en opplevelse av familieliv i den tid fosterhjemsoppdraget vedvarer. Dette gjør at fosterhjemmet er en midlertidig oppvekstarena for barn under offentlig omsorg. Nettopp fordi fosterhjemmet er en del av et offentlig tjenesteapparat, så stilles særlig store krav til hvordan denne tjenesten ytes. Når fosterhjemmet er knyttet til det offentlige tjenesteapparat, så underlegges det et lovverk, policy-utvikling, organisasjon og profesjonsutøvere på den ene siden, men på den andre siden konstitusjonelle rettigheter som barn er bærere av. I særlig grad gjelder dette barnets rett til å ytre seg i saker som angår dem, altså hva som ofte blir omtalt som medvirkning eller retten til å bli hørt, og så er det retten til familieliv. Bak disse to rettighetene er selvsagt også grunnprinsippet om at enhver beslutning som angår et barn skal ha dette enkeltbarnets beste interesser som en grunnleggende betraktning.

Barnets rett til familieliv og behovet for stabilitet

I moderne pluralistiske samfunn nyter voksne mennesker en rett til å selv velge omsorgstype og forvalte omsorgen som ytes barn i kraft av deres rett til privatliv og familieliv. I Norge er denne retten knesatt gjennom Grunnlovens § 102:

Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin kommunikasjon. Husransakelse må ikke finne sted, unntatt i kriminelle tilfeller.

Foreldre som bærere av en slik rettighet har mulighet til å velge sin måte å yte omsorg på så lenge den kan forsvares som en *akseptable* oppfatninger av omsorg, og praktisere denne formen for omsorg for sine barn så lenge den ikke fordrer en form for inngripen. På et makronivå skapes da et mangfold av ulike typer omsorgstyper, og hvorpå alle som man ikke griper inn i da i utgangspunktet er *akseptable*. Dette innebærer at familielivet som barn skal kunne forvente består av relasjoner i familien som også er unike for barnet, og som skaper kvaliteter barn normalt sett tar for gitt (Brighthouse & Swift, 2014). Fosterbarn, og i kraft av at barn også er bærere av en rett til familieliv, har et like stort krav på å vokse opp i et slikt

---

² Rapporten har en omfattende oversikt over matchingtiltak. Se: <http://hdl.handle.net/11250/2504547> (lenke sjekket 09.07.21)

oppvekstmiljø som barn som ikke er plassert i fosterhjem (Falch-Eriksen & Toros, 2022).

Innen faglitteraturen er stabilitet et helt sentralt siktemål for ethvert fosterbarn og for hvordan det lever sitt liv. Et slikt siktemål, og som da utgjør en normativ-substansiell forståelse av siktemålet for profesjonell praksis i fosterhjems-tjenesten, er helt sentral for Barnets Profil. Fosterhjemmets private karakter, hvor fosterforeldre fortsatt forvalter sin rett til familieliv, innebærer at oppfostringsstrategier, altså forvaltningen av foreldreansvaret, foretas av fosterforeldrene privat og blir en del av fosterbarnets nye opplevelse av privatliv og familieliv.

For fosterhjemtjenesten innebærer barnets behov for stabilitet i et familieliv et grunnkrav og avgrensning av praksisfeltet og at praksis må innrettes mot «matching», tilrettelegging for et optimalt plasseringsforløp, yte bistand med nødvendige tiltak og oppfølging av fosterfamilier for å sikre stabiliteten. Sagt på en annen måte så må fosterhjemtjenestens apparat bistå barnet og fosterforeldrene for å sikre alle sin konstitusjonelle rett til privatliv og familieliv (Jf. Grunnloven §102). Dette er en rettighet som ikke kan reduseres ved at familier blir fosterfamilier, eller i det hele tatt tas fra fosterforeldre eller fosterbarn gjennom at barnevernet ignorerer rettigheter. Barneverntjenesten og fosterhjemsinstituttet har ikke myndighet til å tilsidesette grunnleggende rettigheter. De har derimot en forpliktelse i å håndheve rettighetene. Enhver praksis som truer barnets rett til familieliv og privatliv blir så i strid med statens forpliktelser til å håndheve medborgeres rettigheter.

Kravet til stabilitet, og da i forbindelse med å sikre at barnet opplever en trygg og forutsigbar omsorgsplassering, må forstås i sammenheng med retten til familieliv der stabiliteten må sikres. Stabiliteten blir derigjennom et rammeverk som kan forstås bredt, og som førende for fosterhjemsarbeidet. Dette vil innebære ikke bare et fravær av brudd i plasseringen, men også at plasseringen oppleves som et hjem som barnet ønsker å bo i.

Fosterhjemtjenestens saksarbeid i å matche fosterbarn med fosterforeldre er sammensatt og komplekst, og matching som sikrer stabilitet kan aldri garanteres, men som neste kapittel vil indikere så vil kunnskap om hva matching innebære styrke sannsynligheten for mer stabile plasseringer i det lengre løp. Fosterhjems-tjenestens karakter, gitt at stabile familieliv kan være en grunnleggende norm for utvikling av praksis, er å hele tiden befinne seg i randsonen av familielivet og privatlivet til familier. Det ville være i strid med barnevernets *ethos*, og som gjenspeiles i rettighetsnormer som handler om individets ukrenkelige rett til privatliv og familieliv, å ikke sikre at et praksisforløp som har som mål å sikre stabilitet, og en stabilitet som barnet selv vil være del av. Stabilitet kan derigjennom også knyttes an til grunnprinsippet om barnets beste interesse.

Oppbygging av rapporten

I denne rapporten vil vi i kapittel to presentere en kunnskapsoppsummering, og som er en «scoping review». I og med at målet har vært å skape en oversikt over relevant forskning på området, så har det vært veldig brede inklusjonskriterier for hvilken litteratur som er inkludert noe som også henger sammen med svært begrenset fokusert litteratur innen profilering av barn innen «matching». Gjennomgangen tar derfor for seg «matching» i sin helhet. I kapittel tre vil vi gå igjennom de sentrale dokumentene som etablerer Barnets Profil som en forvaltningspraksis. Det vil i særlig grad involvere en veileder som beskriver praksisen, samt selve malen for Barnets Profil. I kapittel fire går vi igjennom intervjudata av et utvalg som arbeider med Barnets Profil på en eller annen måte. Det kan være profesjonsutøvere, superbrukere, policyutviklere eller ledere. Intervjuene er anonymisert. I kapittel fem er det en sammenstilling av funn og diskusjon av Barnets Profil. Til slutt er et konklusjonskapittel, og hvor det trekkes linjer til et bredere innsatsområde enn kun «matching».

2 Forskning som setter søkelys på profilering av barn innen matching

---

En klar fellesnevner innen senere forskning på matching-prosesser er at denne formen for praksis, enten det handler om matching i fosterhjem eller opp mot adopsjon, må ta utgangspunkt i barnets rettigheter og grunnprinsippet om at beslutninger som angår et barn må ha dette bestemte barnets beste interesser som en grunnleggende betraktning da det er dette barnets rett (Withington et al., 2016; Zeijlmans et al., 2017; Zeijlmans et al., 2018).

Det skal for eksempel ikke være opp til barnet å møte en fosterfamilies krav og ferdigheter, og ei heller at en fosterhjemtjeneste kan anta at barnets beste sammenfaller med tjenestekontorets praksiser eller saksbehandlers profesjonelle dømmekraft alene (Haysom et al., 2020). Et rettighetsbasert utgangspunkt for matching-prosessen innebærer at organisasjonsdesign og praksis må innfri og håndheve de rettighetene barn er bærere av og tjenestene har *som et sentralt formål* å innfri (Falch-Eriksen & Backe-Hansen, 2018b). Sagt på en annen måte, tjenestepraktiser har ikke myndighet til å ikke innfri barns rettigheter, men må håndheve de som et konstitusjonelt krav til tjenstedesign og profesjonell praksis.

Internasjonal forskning viser også at profesjonsutøvere i barnevernet i parallell til utviklingen av et rettighetsbasert vern av barn også har blitt stadig mer oppmerksomme på at matching-prosessen bør tilpasses barnets behov og ønsker, altså barnets egeninteresse slik barnet selv uttrykker det. Dette er nok et konstitusjonelt grunnkrav og også et økende fokus for praksis (XXX). Barns deltakelse i slike avgjørelser bidrar til at de føler seg mer verdsatt, at de blir sett, og i tillegg har lavere sannsynlighet for å oppleve depresjon, angst eller sinne under en omsorgsovertakelse der barnet formelt får status som et fosterbarn, og blir flyttet til et fosterhjem (Falch-Eriksen, 2018b; Sinclair & Wilson, 2003; Zeijlmans et al., 2019b).

Til tross for at profesjonsutøvere vet at barns rettigheter skal overværes, og at lovverk og policyer og utviklingen av organisasjonsdesign innen barnevern skal sikre barns rettigheter, så viser forskningen år etter år at barn fortsatt i liten grad er involvert i beslutningsprosesser knyttet til fosterhjems plasseringer (Baginsky et al., 2017; Benesh, 2017; Falch-Eriksen et al., 2021) – altså at barnets rett til å medvirke i egen sak ikke blir ivaretatt (jf. Grunnloven § 104). Involveringen eller ikke-involvering av barn i beslutningsprosessen er en sterk indikator på hvorvidt en praksis håndhever barns rettigheter, og om praksiser har en reell ambisjon om

å håndheve barns rettigheter.³ I en eldre studie fra 2006 av 86 fosterbarn, ble det funnet at bare to fosterbarn hadde fått innflytelse på hvor de skulle plasseres. Videre, opplyste mange at endringer i plasseringen skjedde plutselig, uten særlig advarsel (Morgan, 2006). På samme måte gjennomførte Goodyer (2016) intervjuer med 22 fosterbarn, og hvor fosterbarna uttrykte bekymring for mangelen på informasjon rundt flyttinger. Ni barn visste ingenting om beslutninger som angikk dem, og kunne kun basere seg på antagelser om hvordan livet ville utvikle seg videre. Hvordan barn ble inkludert i beslutningsprosessen ble rapportert som vilkårlig, og ofte avhengig av om de hadde en 'god' sosialarbeider. Denne mangelen på inklusjon har vedvart i fra Morgans studie før 2006 og fram til nyere publikasjoner. Det er ingen forskningsmessig grunn til å anta at praksisfeltet har endret seg selv om faglitteraturen i utgangspunktet er svært mangelfull (Goodyer, 2016). Det som allikevel kan sies å være en forskjell er at sosialarbeidere i dag er bevisst at barn har rettigheter som man ikke får innfridd i praksis. Unrau (2007) gjennomgikk 43 studier av flyttinger fra fosterhjem som var publisert mellom 1959 og 2004, og da i en periode da Barnekonvensjonen og barns rettigheter bare hadde hatt en kort virkningstid fra 1989. Bare i fem studier var fosterbarnas synspunkt blitt innhentet i saksgangen. De aller fleste studiene var basert på intervju med saksbehandlere eller på analyser av saksdokumenter. Denne trenden vil også gjenspeiles i den herværende litteraturgjennomgangen av nyere forskning på feltet, og reflekterer en uforløst frustrasjon i faglitteraturen gjennom at praksisfeltet og forskningsfeltet vet hva som *bør* gjøres for å få en matching-praksis som står til de rettskrav som stilles, men at implementering og endring av praksis ikke inntreffer, og at det som faktisk foregår i profesjonell praksis i møte med barn og familier innen fosterhjemsfeltet fortsatt ikke innfrir på å håndheve barns rettigheter.

I klassifiseringsmodeller som kartlegger barns medvirkning skilles det også mellom tilfeller der barn tas på alvor og tilfeller hvor meningene deres ikke har noen reell innflytelse (Zeijlmans et al., 2019b). For å inkludere barn tilstrekkelig i beslutningsprosesser er det viktig at de ikke bare blir hørt, men at deres synspunkter informerer praksisfeltet og påfølgende beslutninger. Dette betyr ikke det samme som at barn skal avgjøre selv hva som er best for dem, men at det er en reell inklusjon av deres meninger (Zeijlmans et al., 2019b). Det er derfor avgjørende for forskningsfeltet og praksisfeltet at de utfordringer som står i veien for god matching og som handler om profileringen av barnet som trenger et fosterhjem er hva praksisfeltet arbeider for å løse.

I det følgende vil vi først presentere fremgangsmåten for litteratursøk, deretter vil forskning bli presentert gjennom tre hovedsynteser som utgjør hovedutfordringene

---

³ Involvering er en indikator på rettighetsbasert barnevern, men er ikke tilstrekkelig for at en praksis kan sies å være rettighetsbasert i en reell eller normativ-substansiell forstand. I tillegg må involvering være reell og ikke performativ, altså at barnet gis anledning til å uttrykke seg på en relevant og informert måte.

innen profilering av barn innen matching-praksiser identifisert av forskningsfeltet på området matching:

1. utfordringer knyttet til barnet selv
2. utfordringer knyttet til profesjonell praksis og organisatorisk design
3. utfordringer knyttet til profesjonelle beslutninger

Hver av disse utfordringene vil peke til spesifikke risiko som knyttes til den delen av matching-prosessen som omhandler profilering av barn.

Frengangsmåte for litteratursøk og sammenstilling

Kapitlet er et resultat av en «scoping-review» av forskningslitteraturen (det vil i all hovedsak si fagfelleverderte publikasjoner) med tilhørende synteser av kunnskap på «matching»-feltet, og mer spesifikt om kartlegging og profilering av barn. En review innebærer å vurdere den mest dagsaktuelle kunnskapen, og har mindre strenge inklusjonskriterier enn for eksempel systematiske oversikter. Vi vurderer denne tilnærmingen som egnet for dette prosjektet da vi vet fra andre oversikter over tidligere forskning på fosterhjemfeltet at det foreligger lite kunnskap om matching, og derigjennom enda mindre kunnskap om den delen av matching som har å gjøre med profilering av barnet før matching (Kaasbøll, 2018). Litteratursøket vil ta for seg aktuelle nordiske og andre internasjonale databaser som f.eks. ORIA, EBSCO, Norart, Academic Search Premier, PsychINFO, ISI-Social Sciences Citation Index og ERIC. OsloMet – storbyuniversitetet har svært god tilgang til publiseringer og publiseringskanaler.

Søkene var kombinasjonssøk utført på emneord. Vi kombinerte en tilpasset versjon av «foster care» eller «foster child» sammen med emneord som «mapping» eller «matching» eller «evaluating». Via disse engelske søkeordene fokuserte vi i all hovedsak på forskning utgitt på engelskspråklige forlag og tidsskrift. Vi gjorde dette utvalget da engelsk er det dominerende forskerspråket internasjonalt. Likevel var det viktig å supplere kildene med søk etter nordiske publikasjoner (forskning på norsk, svensk og dansk). Da ble søkene til «fosterhjem» eller «fosterbarn» sammen med emneord som «kartlegging» «matching» og «evaluering».

Studier ble inkludert dersom de rapporterte informasjon om barns behov og ønsker innenfor matching-prosessen, men det var ikke nødvendig at matching var hovedfokus for studien. Artikler ble først og fremst screenet etter tittel og abstracts. De som ikke var relatert til temaområdet ble kastet. De som tydeligvis ikke oppfyller kriteriene, ble ekskludert. Disse og resultatene fra tidligere søk ble kombinert, og duplikater ble deretter fjernet fra de samlede resultatene. Til sammen ble 64 studier beholdt.

Utfordringer knyttet til barnet selv

Matchingspraksis har i lang tid fulgt det som kalles for «risikoprinsippet», der plasseringsstabilitet vurderes gjennom avdekking av risiko for ustabilitet gjennom risikovurderinger av både barn og fosterforeldres egenskaper (Moore et al., 2016). For eksempel er det vanligvis foretrukket at fosterbarn ikke plasseres i familier der det allerede bor et yngre barn av fosterforeldrene, da dette har vist seg å utgjøre en risiko for langvarig plasseringsstabilitet (Höjer & Nordenfors, 2004).

Effektiviteten til risikoprinsippet ble vurdert av Moore et al. (2016), som fant at bruk av risikoprinsippet kunne brukes til å øke sannsynlighet for stabilitet i plasseringer, da det ble registrert færre plasseringsbrudd etter at en risikofokusert praksis hadde blitt implementert. Den viktigste politiske og praktiske implikasjonen er da at plasseringsstabilitet kan metodisk forbedres gjennom implementeringen av en strukturert beslutningsprosedyre for å lage fosterhjems plasseringer basert på vurderte risikofaktorer (Fisher, 2020; García-Martín et al., 2015). Imidlertid kan slike initiativer lett bli kritisert for å prioritere en «kald» stabilitet, altså at det avgjørende er fravær av brudd, fremfor barnets velvære eller en god barndom, noe som ikke kan kvantifiseres gjennom plasseringsbevegelser eller risiko for brudd.

Et alternativt eller utfyllende veiledende prinsipp for å «matche» barn med fosterfamilier er det Street and Davies (1999) kaller «behovsmodellen». Vanligvis kartlegges barns behov slik at elementer av fosterforeldrekaraktistikker som vil bli ansett som nyttige for barnets velvære og utvikling blir fremhevet for å hjelpe til med matchingsprosessen. På det tidspunktet da Street & Davis skrev om behovsmodellen (1999), fantes det ingen formalisert måte å liste opp eller evaluere slike behov på, og slik praksis hvilte derfor i stor grad på barnevernsarbeideres intuisjon og dømmekraft. Med tiden har vurderingsprosesser og faglige retningslinjer blitt utviklet, og særlig fordi praksiser skal overvære hva som er til barnets eget beste. Likevel mangler vi fremdeles avgjørende kunnskap om hvordan praksis kan informeres av barnas egen forståelse av det de mener er best for dem (Ahluwalia & Zemler, 2003; Falch-Eriksen et al., 2021). Selv når kunnskap er tilgjengelig om barnet, så blir dette ofte også underutnyttet. Til tross for at retningsgivende prinsipper både er lett tilgjengelige for bruk, og at praksis formelt ofte krever vern av barnets integritet, så har samsvarende praksis også fortsatt en tendens til å fokusere på demografiske trekk i stedet for behov og ønsker som barnet selv har (Ahluwalia & Zemler, 2003). Dette eldre studiet vil bli vist gjennom denne litteraturgjennomgangen at fortsatt er beskrivende for tjenestefeltet.

Innen praksis forstås det altså generelt at det endelige målet med plassering er stabilitet. Denne stabiliteten blir ofte kvantifisert ved å se på plasseringsbevegelser, hvor en lav grad av bevegelser indikerer mer stabilitet (Tregeagle & Hamill, 2011). Tregeagle & Hamill (2011) har imidlertid reist påstanden om at det kan være umulig å unngå at plassering skifter helt, og at programdesign derfor bør vurdere andre kilder til stabilitet for barnet – for eksempel ved å sikre at skole- og vennenettverk opprettholdes selv om et barn flytter familie. Dette er allikevel ikke i tråd med barns rett til familieliv, noe som forutsetter stabilitet innenfor en familiekontekst.

Søskentilknytting

Å plassere søskenflokker sammen i ett fosterhjem er i de aller fleste studier med på å øke stabilitet for det enkelte barn (Berridge & Cleaver, 1988; Hegar, 1986; Waid, 2015). Dette er ikke bare fordi det opprettholder barnets familieliv, men også fordi at søskenplasseringer ser ut til å være mer stabile enn enkeltplasseringer av hvert enkelt søsken, eller annen form for splittelse av søskenflokker (Akin, 2011). Dette er gjenspeilet i funnene til Moran et al. (2016) basert på intervjuer med 10 unge i fosterhjem som omhandlet deres egne perspektiver om søskentilknytting. Her ble viktigheten ved å opprettholde sterke forhold med søsken fremhevet av barna, spesielt ettersom dette var sett på som en god måte for barna å prosessere omsorgssvikten de var blitt utsatt for, som for eksempel tidligere erfaringer med vold og overgrep, samt at de kunne bistå hverandre i å gjenoppbygge et forhold til biologiske foreldre. Flere unge følte også på et behov for mer støtte fra voksne med å vedlikeholde eller gjenopprette forhold med søsken. Dette vil innebære at en «matching» prosess kan bli ytterligere komplisert av en søskenflokk, men også at for eksempel en felles plassering vil kunne motvirke en sentral risiko for brudd.

Samtidig finnes det motstridende funn om søskenplassering. Vinnerljung et al. (2017), for eksempel, fant i deres studie av 136 fosterbarn i Sverige at å være plassert i en familie med et biologisk søsken, altså et barn av fosterforeldrene, betydelig økte sjansene for at plasseringen mislykkes. Å plassere søsken sammen er også ikke alltid mulig, og dermed kan plassering av søsken sammen, da det er ønskelig, ikke alltid bli iverksatt (Ahluwalia & Zemler, 2003; Munro & Hardy, 2006).

Ifølge en studie på søskenplassering i fosterhjem i USA av Hegar (1986) er faktorer som vanskeliggjør plassering av søsken sammen stor aldersforskjell mellom søsken, motsatte kjønn, forskjellige omsorgsbehov, eller størrelsen på søskengruppen. I Ahluwalia and Zemler (2003) sin studie ble søskengrupper på fire eller flere aldri plassert sammen i første omgang. Videre var store familier overrepresentert: omtrent en fjerdedel av barna i studien var medlemmer av søskengrupper på fire eller flere (inkludert en familie med ni søsken i omsorgen). De praktiske vanskene med å finne en plassering for en søskengruppe kan derfor komme i konflikt med målet om en felles plassering. Dette ble også rapportert i en studie av Hollows and Nelson (2006). Her ble det også påpekt at søskenplassering kunne bli komplisert når behovene til et enkelt barn er i konflikt med søskengruppens behov. Til tross for slike utfordringer, foreslår Ahluwalia and Zemler (2003) at å separere søsken bør vurderes grundig før beslutning om separasjon blir tatt. Bare skadelig forhold mellom søsken burde tas som en absolutt grunn til separasjon, og utfordringen med å finne fosterhjem for store grupper burde ikke bli sett på som absolutt i tilfeller der det er rom for handling. Dette er spesielt tilfelle hvis barnet selv uttrykker et ønske om å bli plassert med et søsken. Disse forholdene ble også avdekket i en senere norsk studie (Falch-Eriksen, 2017).

Atferdsproblematikk

Fosterbarn er sårbare i kraft av å være fosterbarn. Deres situasjon tilsier i seg selv at de har erfaringer med svikt i omsorg, og har på den måten utviklet ulik grader

av behov for å avhjelpe utfordringer knyttet til psykisk sykdom og atferdsproblematikk (Beyerlein & Bloch, 2014; Pritchett, 2015). Likevel viser forskning av Benesh (2017) at atferdsproblemer oftest ikke blir vurdert som avgjørende i plasseringsbeslutninger under «matching». Sett i sammenheng med bredere funn om høyere risiko for plasseringsbrudd blant barn med atferdsproblemer (Fanshel & Shinn, 1980; Haysom et al., 2020; Lopez et al., 2011; O'Neill et al., 2012; Oosterman et al., 2007; Rip et al., 2020; Turcotte & Helie, 2012), kan dette tyde på en mangel på passende utredningskompetanse innen matching, mangel på et adekvat fosterhjem eller kompetanse hos fosterforeldre. Atferdsproblematikk krever dermed særskilt kompetanse under «matching», og særlig fordi brudd skal unngås. Gjennom å avdekke behovene til barna så kan man også utvikle tiltak som gjør at man kan unngå at barn blir negativt rammet av manglende tilfredsstillende omsorgsbehovene de har. Ifølge Strijker og Zandberg (I Zeijlmans et al., 2017) sin studie av 136 fostersplasseringer i Nederland, trives barn med «emosjonell ustabilitet» for eksempel best i familier med såkalte «varme og kjærlige forhold», og som innebærer at barnets autonomi var oppmuntret, mens barn med sterke atferdsproblemer trivdes best i familier med en tydelig familiestruktur.

Samtidig er det forskjellige faktorer som burde tas i betraktning da barn med atferdsproblemer skal plasseres i familier. Farmer and Pollock (1999), i en studie av barn som tidligere hadde blitt utsatt for vold eller blitt seksuelt misbruk (n=40), fant for eksempel at tilstedeværelsen av andre barn i fosterhjemsmiljøet kunne påvirke nylig plasserte barns velferd og stabilitet. Likevel ble andre barn bare vurdert i mindre enn en tredjedel av plasseringene. I litt under halvparten av de 40 studerte tilfellene ble også barnets erfaringer med overgrep holdt hemmelig for familiene. Forskningen avdekker derigjennom et behov for mer åpen kommunikasjon og kartlegging av barnets fortid og eventuelle traumaer.

I en studie av 55 fosterforeldre og deres 1–6 år gamle fosterbarn av Lang (2014) ble det funnet ved bruk av spørreskjema fylt ut av foreldre, samt observasjonsdata, at eldre fosterbarn led av flere atferdsproblemer da de først ble plassert enn da de var eldre. Dette sto ofte i sammenheng med vanskeligheter for å skape en tilknytning til ny familie. Fosterbarn med vanskelig temperament tjente særlig på autoritative foreldre, mens fosterforeldrenes egenskaper og kompetanse hadde en positiv innflytelse på utvikling av tilknytning generelt. Dette understreker viktigheten av intensiv fosterforeldreopplæring for å møte barns behov.

Når flere studier fastslår en sammenheng mellom atferdsvansker hos fosterbarnet og ustabilitet i fosterhjem (og evt. brudd), er det naturlig å forestille seg en årsakskjede der atferdsvansker fører til denne ustabiliteten. Men årsakskjeden kan også bestå i at selve situasjonen innenfor fosterhjemmet, eller tidligere brudd fører til atferdsvansker (Backe-Hansen, Christiansen, et al., 2013). Dette vil i så fall kunne underbygges med at barn som har brukt mer tid i omsorg og som har byttet fosterfamilie oftere får jevnt over dårligere atferdsvurderinger (Fanshel & Shinn, 1980; Oosterman et al., 2007). Moran et al. (2017) mener også at atferdsproblemer alene ikke kan antas å forårsake ustabilitet i fosterhjemmet. Dette

avhenger av hvordan disse problemer er adressert av omsorgspersoner og barnevernsarbeidere. At atferdsproblemer kan skyldes større problemer knyttet til velvære og misnøye med fostersituasjonen, gjenspeiles også i antallet psykiske problemer blant barn i fosterhjem. Bazalgette et al. (2015) viste for eksempel at barn i fosterhjem har fire ganger større sjanse for å utvikle et psykisk helseproblem enn barn som bor sammen med sine fødselsfamilier. Meltzer og kolleger (2000 i Munro & Hardy, 2006) fant også at 79,8% av gutter i alderen 11–15 i fosterfamilier hadde atferdsproblemer, sammenlignet med 12,8% av jevnaldrende som ikke var i fosterhjem. For jenter på samme alder var tallene 77,9%, mot 9,6%.

Til tross for det dokumenterte og vedvarende psykiske helsebehovet blant fosterbarn, viser tidligere forskning at dette behovet generelt er lite imøtegått, særlig blant etniske minoritetsfosterbarn (Leve et al., 2012). At disse helsebehovene ofte forblir overlatt til barnet selv øker barnas risiko for å utvikle varige atferdsproblemer (Bazalgette et al., 2015). Dette ble understreket av Agosti et al. (2013), som melder at til tross for det ekstraordinære antallet barn i fosterhjem som har opplevd traumatiske hendelser har få tjenestekontorer integrert traume-kunnskap i sin praksis, og få har traumespesifikke tiltak tilgjengelig i deres tjeneste. Selv om noen fosterhjemtjenester jobbet for å sikre flere klinikere og terapeuter som kunne tilby traumeinformerte bevisbaserte behandlinger, gjorde budsjettvanskeligheter og organisatoriske begrensninger (f.eks. opplæringsbehov) dette vanskelig. Videre understreker Agosti et al. (2013) nødvendigheten av å bruke en traumelinse («trauma lense») i alle interaksjoner med barn og familier, altså traumesensitiv praksis, heller enn å bare knytte barn til mental helsebehandling.

Studier som søker barns perspektiv rundt egne atferdsproblemer ser ut til å bekrefte hypotesen om at situasjonen innenfor fosterhjemmet, eller tidligere brudd fører til atferdsvansker. Skoog (2013) som intervjuet 12 barn i alderen 8–18, legger vekt på nødvendigheten av å vurdere problematisk oppførsel blant fosterbarn som et uttrykk for frustrasjoner grunnet i at deres synspunkter ikke ble hørt. Noen av hennes intervjuobjekter uttrykte for eksempel at slik oppførsel til tider hadde vært den eneste måten å avslutte en plassering der de ikke likte seg (Skoog, 2013). I andre tilfeller der atferdsproblemer ble uttrykket som et symptom på misnøye med barnevernsystemet mer generelt, tilskrev barna disse hovedsakelig til omsorgspersonalets vansker med å bistå dem i deres problemer, eller som svar på mangelen av hjelp og oppmerksomhet blant barnevernsarbeidere (Skoog, 2013). Dette ble også understreket av Bazalgette et al. (2015) som fant at unge mennesker ofte følte seg sviktet av et system som ikke anerkjente deres oppførsel som et tegn på nød, og ikke klarte å gi dem støtte til å utvikle sikre tilknytninger til omsorgspersonene rundt seg. I en annen studie ble 70 barn i Norge spurt om hva som var grunnen til at de måtte flytte fra et omsorgstiltak til et annet (Christiansen et al., 2010). Når de voksne pekte på barnas atferd som en viktig årsak til flyttingene, var det flere av barna som forklarte at deres atferd var en intendert aktiv handling; de hadde erfart at den eneste måten å komme bort fra et fosterhjem hvor de ikke trivdes, var å oppføre seg «dårlig» eller rømme. Barna meldte også at fosterforeldrene forskjellsbehandlet dem i forhold til egne barn eller unnløst å

inkludere dem i familiefellesskapet. Denne typen forklaringer underbygger også konklusjonene i en nederlandsk studie Strijker et al. (2011), hvor det fremholdes at det å forstå barnas problematferd ut fra barnets perspektiv vil bidra til å forhindre utilsiktede flyttinger. Oppfatningen støttes også av Sinclairs oppsummering av egen omfattende forskning på fosterhjem (Sinclair, 2010), som viser hvor stor betydning barnas innstilling – både til det å bli plassert og overfor det aktuelle fosterhjemmet – har for at plasseringen skal lykkes.

Om dette ikke er vurdert når man behandler atferdsproblemer risikerer man å redusere barnas oppførsel til individuelle årsaker, og å finne frem løsninger som ikke nødvendigvis vil hjelpe, som for eksempel å innføre en mer autoritativ foreldrestil. Dette krever tjenester som tar en individuell tilnærming til å forstå barn og omsorgsbehov, som gir barn muligheter til å forme sin egen omsorg, og gir proaktiv støtte i stedet for å la problemer bli verre (Bazalgette et al., 2015). Forbedret matching krever nok informasjon til å forstå hva bestemte barn trenger fra omsorgspersoner. Derfor er det viktig at demografiske samsvarskriterier blir komplementert med kvalitative kriterier (Ahluwalia & Zemler, 2003).

Identitet

I en studie på såkalt etnisk matching fra USA, fant Page (2019) at afroamerikanske barn plassert i hvite fosterfamilier viste mer atferdsproblemer enn afroamerikanske barn plassert hos afroamerikanske familier. Ifølge Page fremhever dette viktigheten av å vurdere innvirkningen av kulturelle faktorer på trivsel for barn i fosterhjem. Generelt foretrekkes en individuell vurdering av barnets behov med hensyn til kulturell identitet. Dette innebærer å se på likheter mellom barn og fosterfamilier når det gjelder etnisk bakgrunn, religion og språk.

I en studie publisert av Rip et al. (2020), ble etnisk matching studert i en gruppe flyktningbarn i Nederland. Her ble plasseringer vurdert både fra barnas perspektiv ($n = 39$) og perspektivet til fosterfamiliene ($n = 37$) gjennom intervjuer og spørreskjemaer. Funnene påpekte at kulturell likhet mellom barn og fosterfamilier var av stor betydning for barnet og for et stabilt plasseringsforløp. Kulturell likhet var av mindre betydning for fosterfamiliene, og som er en forskjell i matching-preferanser som også ble rapportert av Van Holen et al. (2019). Det at studiegruppen er flyktningbarn påvirker sannsynligvis også i hvilken grad disse funnene kan generaliseres, siden de utgjør en spesielt sårbar undergruppe. Avhengig av lengden på oppholdet i landet, kan de dessuten være mindre integrerte enn for eksempel andregenerasjonsmigranter, noe som kan føre til at kulturelle forskjeller virker større. Dette burde imidlertid ikke undergrave viktigheten av identitet-relaterte faktorer i matchingprosesser, spesielt ettersom eldre studier har kommet til like konklusjoner. Et eksempel er en kvalitativ studie av White et al. (2008) hvor 188 yngre mennesker (i alder 14–17) ble intervjuet om plasseringspreferanser. Det ble funnet at forskjeller i kultur innenfor fosterfamilien hadde en stor innvirkning på barns identitet og følelse av tilhørighet, og derfor velvære. Like funn ble rapportert i Ní Raghallaigh and Sirriyeh (2015) sin kvalitative studie av etnisk matching. Å være i en fosterfamilie med en lik kulturell bakgrunn ble påpekt som viktig for barna. En ungdom nevnte for eksempel at deres felles Nigeriansk

bakgrunn var gunstig for å skape en harmonisk og velfungerende husstand, grunnet like verdier. Det er også blitt hevdet at etnisk-matchede plasseringer oppmuntrer til en mer positiv selvidentitet hos barn (Baginsky et al., 2017).

Vi kan anta at en manglende tilgjengelighet av fosterforeldre fra minoritetsbakgrunn, og en overrepresentasjon av fosterbarn fra minoritetsbakgrunn gjør det vanskelig å prioritere etnisk matching selv om dette er barnets ønske. I slike tilfeller er det viktig å rette fokus mot kulturell kompetanseopplæring på fosterforeldrenes side. Videre understreker Page (2019) viktigheten av å ha venner eller andre individer i omgivelsene til barna som også har en minoritetsbakgrunn, siden dette kan hjelpe til med barnets identitetsdannelse. Dette kan for eksempel tas i betraktning ved å ta hensyn til nabolaget der barnet er plassert. Andre alternativer kan være å plassere barn i familier med andre barn fra samme kulturelle bakgrunn, noe som ble rapportert som positivt av barn i Kidane 2001 (i (Hek, 2007) sin studie. Der kulturell identitet tas i betraktning, burde denne også bli utforsket i sin kompleksitet. Forskjeller kan også finnes innenfor en og samme etniske gruppe og/eller religion. Pitcher and Jaffar (2018) for eksempel, i en kvalitativ studie av 13 muslimske tenåringer i fosterhjem i England, beskriver et tilfelle der en deltaker ble plassert hos en familie som praktiserte en annen gren fra Islam, og hvor barna hadde hatt ubehagelige erfaringer, spesielt i forhold til fosterfamiliens bruk av nedsettende uttrykk når de snakket om deres lokalsamfunn.

Forskning på identitetsfaktorer innenfor matching har hovedsakelig vært opptatt av kulturelle faktorer, men andre faktorer som for eksempel LHBTQ-identiteter kan også vurderes i denne forbindelse. For eksempel kan man tenke seg at en ung person som identifiserer seg som LHBTQ ikke ville likt å bli plassert i en konservativ familie. Ifølge Schofield et al. (2019), har LHBTQ-unge et spesielt behov for tilgjengelighet, følsomhet og aksept, noe som kan hjelpe dem med å håndtere stigma og andre utfordringer knyttet til seksuell orientering og kjønnsidentitet. Her finnes det et behov for mer forskning som kan gi oss tilgang til perspektivene til barna selv.

Et interessant bidrag som vurderer synspunktene til barn med multietnisk bakgrunn innenfor etnisk matching er arbeidet til Peters (2017). Selv om hun understreker en klar mangel på afrikanske og karibiske fosterfamilier i Storbritannia, påpeker hun at når slike plasseringer er tilgjengelige, blir barn med kun én forelder av etnisk minoritetsbakgrunn ofte nedprioritert. Følgelig mangler det konsensus på hvordan man skal klassifisere og plassere barn med multietnisk bakgrunn. Her er det derfor viktig å lytte til barnet, siden plasseringer som tilfredsstillende barnas etniske eller kulturelle behov har økt risiko for å være i strid med hvordan barna forstår deres egen identifikasjon og kulturelle uttrykk.

Kjønn

Forskning er ikke entydig om hvordan kjønn påvirker måten «matching» virker, og om det er noe som på sikt kan hindre stabilitet. I Esposito et al. (2014) sin studie, ble kjønn (spesielt gutter) funnet å være en faktor som gjør plasseringssammenbrudd mer sannsynlig. Omvendt har Egelund and Vitus (2007) understreket at de

fleste undersøkelser tyder på at kjønn ikke er en risikofaktor for utilsiktet flytting. Andre har funnet at jenter tidlig i tenårene har høyere risiko enn gutter for dette (Havik, 2007). Når det kommer til kjønn så er det ikke en entydig forskningsfront, og er noe som påkaller mer forskning og hvordan kjønn virker inn som en risikofaktor på plassering.

Funksjonsnedsettelse

Barn med nedsatt funksjonsevne har mindre sannsynlighet for å oppleve stabile plasseringsforløp (Ian Sinclair, Baker, Lee og Gibbs, 2007). Cleaver (Siteret i Munro & Hardy, 2006) fant at plasseringer for barn med lærevansker hang sammen med høyere sannsynlighet for brudd i plasseringsforløpet. I følge Welch et al. (2015) er det enighet i litteraturen om at det er avgjørende for et vellykket plasseringsforløp med et tiltakstilbud som tilfredsstillende fosterbarns behov. Flere studier har indikert at tilgang til disse tjenestene ofte er vanskelige, noe som fører til uoppfylte behov for funksjonshemmede barn (Baginsky et al., 2017). Når man kan sannsynliggjøre at det er en høy sannsynlighet for brudd i plasseringsforløpet, så er det fortsatt tillagt offentlig barnevern å sikre barnet en rett til familieliv. I visse tilfeller kan dette innebære spesialiserte fosterhjem med et gjennomgående profesjonelt apparat rundt for å sikre barnet en optimal oppvekst.

I følge Baginsky et.al. fins det veldig lite forskning som ser spesifikt på behovene til funksjonshemmede fosterbarn under matching-prosessen (2017). Welch et al. (2015) fant for eksempel ingen empiriske undersøkelser av funksjonshemmede barns synspunkter på plassering innenfor eksisterende internasjonal forskning. Lightfoot et al. (2011) kom til samme konklusjoner. Det finnes altså en klar mangel på litteratur rundt deres synspunkter og erfaringer, eller på hvordan disse kan variere mellom barn med forskjellige typer funksjonshemming.

Det eneste nevneverdige unntaket er Coram Voice (2015) som undersøkte erfaringene til unge med funksjonshemming i fosterhjem ut ifra data fra en studie utført av Morris (1998). Lite overraskende uttrykte de funksjonshemmede barna de samme problemene og behovene som andre barnegrupper i fosterhjem. Isolering fra familie og venner kan imidlertid være et større problem for fosterbarn med funksjonsnedsettelse, og kommunikasjon har i noen tilfeller blitt identifisert som en utfordring. Barn som krevde støttetiltak fikk ikke alltid dette, noe som kunne føre til at de følte seg ekskludert fra beslutningstaking eller følte at beslutninger ble tatt for å imøtekomme andre i stedet for dem. Et intervjuobjekt snakker for eksempel om å bli flyttet fordi han ble «for tung til å løftes» – der han hadde forventet at familien ville endre måten de gjorde ting på i stedet for å flytte ham til en annen familie.

Omsorgsbakgrunn (inkl. Biologiske foreldre)

Omplasseringer etter brudd er stort antatt at leder til høyere sannsynlighet for mislykkede fremtidige plasseringer (Benesh, 2017), og barn som opplever flere flyttinger, eller brudd, har meldt at dette har en negativ innflytelse på deres velferd (Chambers et al., 2017). Samtidig kan barnets omsorgsbakgrunn, og spesielt årsakene til at barnet ble plassert i en fosterfamilie i utgangspunktet påvirke det

de forventer fra fostersplassering. Tidligere mishandling har for eksempel vært assosiert med at barn oppfatter lavere kvalitet på forholdet med fosterforeldre (Collazo, 2013). En studie utført av Villodas et al. (2015) av 330 barn som ble utsatt for mishandling i barndommen viste også at disse barna sto i fare for langvarig plasseringsustabilitet. Et eksempel av barns perspektiv på dette er presentert i Skoog (2013) sin studie, der barn som har foreldre med rusproblemer beskriver at de opplever ubehag når fosterforeldre drikker alkohol. Tilsvarende understreket Ward (2009) i en studie av 242 fosterbarn i England, hvor barna uttrykket bekymring angående plasseringen i fosterfamilien, noe som minnet dem om deres erfaringer i deres fødselsfamilier. Fosterforeldre trenger derfor å ta hensyn til barnas tidligere opplevelser av problemer i hjemmemiljøet. I denne sammenhengen hevder Moran et al. (2017) at opplevelser innenfor barnets biologiske familie kan påvirke stabiliteten i en plassering negativt, men ofte ikke som en egen faktor alene. De argumenterer videre for at hvordan den barnet trenger hjelp med å håndtere forholdet til den biologiske familien, forstå familiens bakgrunn eller hvordan fosterhjemmet var i stand til å støtte kommunikasjon med opprinnelsesfamilien for å bidra til å sikre et stabilt plasseringsforløp.

Det er også utført forskning på opprettholdelsen av kontakt til fødselsforeldre. Barnets tilknytting til sine egne foreldre, og som underbygger betydningen av det biologiske prinsipp, tilsier at barn har godt av samvær med sine biologiske foreldre og vil ha økt risiko for psykisk sykdom dersom kontinuiteten i forholdet til foreldrene ikke opprettholdes (Backe-Hansen, Christiansen, et al., 2013). Det argumenteres derfor for at fosterhjems plasseringer kan bli mer stabile hvis det legges opp til at fosterhjem og biologiske foreldre har mulighet for samarbeid og kommunikasjon lokalt. Dette har igjen konsekvenser for hvor fosterfamilien kan bo, og hvilken kompetanse de besitter. Samtidig er det verdt å understreke at samvær også kan ha en effekt på plasseringen som er dårlig, og at samvær under plasseringsforløpet må vurderes fra barn til barn (Backe-Hansen, Christiansen, et al., 2013).

I en studie av Moran et al. (2016) hvor 10 barn i alderen 12–24 ble intervjuet, ble det fremhevet at ikke alle unge ønsket å beholde kontakt med opprinnelsesforeldrene. Dette var spesielt tilfelle når deres biologiske foreldre (implisitt) minnet dem om vanskene de opplevde før de ble plassert i fosterhjem. Det med å opprettholde kontakten med den biologiske familien kunne til tider påvirke barnet negativt, og Moran et al. (2016) antyder derfor at barn trenger bedre støtte for å takle den følelsesmessige innvirkningen av slik kontakt, spesielt i situasjoner der sterke bånd med familien ikke utvikler seg. I andre tilfeller ønsket intervjuobjektene å opprettholde kontakt med deres biologiske familie for å hjelpe med identitetsutvikling, og forstå mer om deres familiebakgrunn. Denne identitetsfortellingen dukket spesielt mye opp i intervjuer blant de som gikk i omsorg i ung alder. Samtidig beholdt barn som flyttet inn til fosterhjem når de var eldre vanligvis mer kontakt til foreldre i forhold til yngre barn. Når kontakt anses å være hensiktsmessig og til barnets beste, og spesielt når slik kontakt er ønsket av barnet, må derimot alle parter få praktisk støtte for å opprettholde dette. Moran et al. (2017) understreker også viktigheten av kontinuitet for barnets velvære. Kontinuitet, både

gjennom plasseringer (geografisk område, for eksempel) og i barnets forhold (til venner eller biologisk familie), bør alltid være det primære målet for enhver plassering (Moran, McGregor og Devaney 2017).

Utfordringer knyttet til profesjonell praksis og organisatorisk design

Selv når barnets behov og ønsker tas fullstendig hensyn til, kan forskjellige eksterne faktorer hindre god «matching» praksis. Ifølge litteraturen kan organisatoriske faktorer for eksempel komme i konflikt med muligheten til å gjøre det som er best for barnet (Zeijlmans et al., 2017). En studie basert på svar fra 139 sosialarbeidere i Finland rapporterte at «matching» krever balansering av subjektive synspunkter fra barna og foreldrene deres med profesjonell skjønnsetøvelse, de økonomiske og byråkratiske forholdene for tjenesteleveranse i kommunen, samt som juridiske normer og prinsipper (Pösö & Laakso, 2016). Zeijlmans et al., (2019b), utforsket spesifikt hvordan dette skapte utfordringer knyttet til involveringen av barn og familier i «matching» prosessene gjennom intervjuer med saksbehandlere i barnevernet. Selv om det var ønskelig at både barn og familier var involvert i beslutninger var dette ikke alltid mulig på grunn av forskjellige utfordringer, som for eksempel tidspress og større behov for å skaffe et fosterhjem enn å tilpasse et, samt andre praktiske problemer. Dersom for eksempel forsvarlighetskravet er noe praksisen i sin helhet gjør krav på å overholde, så vil reduksjon i kvaliteten på beslutningen innebære at det er en risiko for at praksisen ikke lengre kan gjøre krav på å være forsvarlig.

Saksbehandleres skjønnsetøvelse

Som vist i Farmer and Pollock (1999) sin studie, er informasjon om enkelte opplevelser, som for eksempel seksuelle overgrep, noen ganger ukjente da «matching» prosessen blir utført. I andre tilfeller kan slik informasjon være utilgjengelig fordi det tar lang tid å samle inn og kanskje til og med at barnet ikke har snakket om avgjørende forhold knytt til omsorgssvikten tidligere. Farmer and Pollock (1999) fant også at slik informasjon til tider ble holdt tilbake av barneverntjenesten ettersom det ble ansett som uviktig, eller for å øke sjansene for at barnet ble tatt inn i en familie (Rhodes, 1992). Ahluwalia and Zemler (2003) meldte lignende funn, hvor familier til tider ikke ble informert om barns tidligere seksuelle overgrep, fødselsforeldres psykiske problemer, og i ett tilfelle at barnet var HIV-positivt. Deres kunnskapshull hadde fått dem til å begå kritiske feil, noe som ved et uhell kunne lede til alvorlig ustabilitet for barnet. Fokusgruppedeltakere bemerket også at de fikk mye mer grundig informasjon om barn da de godtok en plassering i vanlig arbeidstid i forhold til om natten eller i helgene. For å bøte på slike svakheter i en «matching»-prosess så er det særlig to tiltak som man pleier å sette inn: Det første er utdanning, og som sikrer at saksbehandlere får et noenlunde likt referanseapparat basert i kunnskap. Det andre er å synliggjøre profesjonelle vurderinger etterhvert som de blir tatt, og krever således tykke beskrivelser av begrunnelser for beslutninger og vurderinger.

Lokale skranker for beslutninger

Den hyppigste organisatoriske utfordringen knyttet til «matching» er mangelen på tilgjengelige fosterfamilier (Hegar, 1986; Madden & Aguiniga, 2017). Dette er også typisk for norsk fosterhjemstjeneste, og særlig framhevet i fosterhjemstrategien som er virksom fra 2021 til 2025. Dette er spesielt tilfelle der det dreier seg om flere søsken som skal plasseres sammen (Hollows & Nelson, 2006). Sinclair (2005) rapporterte for eksempel at i halvparten av de 600 «matching»-tilfellene som ble studert, uttalte sosialarbeidere at de ikke hadde noe valg når det gjaldt fosterfamilier, men heller at de oftest måtte velge de fosterhjemmene som var tilgjengelige. Intervjuer med profesjonsutøvere i barnevernet, utført av Baginsky et al. (2017) mer enn ti år senere, avslører at dette fremdeles kan være tilfelle, og at barnets behov således ikke reelt kan imøtekommes men at tilbudet om hvilket fosterhjem man til enhver tid har dikterer hva barnet får. Videre har litt eldre forskning vist at mangelen på fosterfamilier kan føre til at informasjon tilbakeholdes av frykt for at familier vil avvise et barn (Farmer & Pollock, 1999). For å håndtere mangelen på fosterfamilier, er profesjonsutøvere også tvunget til å be både fremtidige familier og fosterbarn om å revurdere deres preferanser (Zeijlmans et al., 2019b). Når ingen familier er noen god «match» må sosialarbeidere ta det vanskelige valget om å utsette plasseringen eller å nøye seg med en mindre optimal familie som de vet har en høyere risiko for et ustabil plasseringsforløp (Zeijlmans et al., 2017). I denne sammenhengen snakket barnevernsarbeiderne som ble intervjuet av Zeijlmans et al. (2019b) om ønskene til barn og familier om en slags veiledning heller enn en sjekkliste som skal følges nøye. Her kan et tilstrekkelig og mangfoldig utvalg av fosterhjem bidra til å unngå forhastede og upassende plasseringer (Rhodes, 1992). Uansett så fordrer det hele at kartlegging av hvem barnet er som trenger å bli «matchet» med en fosterfamilie blir gjennomført uavhengig av tilgang til fosterhjem, og også for at det skal være fosterhjem som skal matches med barnet og ikke omvendt. Om tilgangen til fosterhjem styrer beslutningen vil også sannsynligheten for svake og vilkårlige matching-prosesser øke.

Muligheten til å finne et egnet fosterhjem kan også avhenge av geografisk beliggenhet, noe som er svært viktig for norske forhold. Det er som oftest større sannsynlighet for å finne en passende familie i urbane enn i landlige omgivelser (Hegar 1986). Andre lokale organisatoriske utfordringer kan være knyttet til en mangel på ressurser (Hollows & Nelson, 2006; Madden & Aguiniga, 2017), eller en endring av bemanning under prosessen (Farmer & Pollock, 1999), høy saksbelastning (Madden & Aguiniga, 2017) og et overbelastet rettssystem (Madden & Aguiniga, 2017). På grunn av slike utfordringer skjer det ofte at tilgjengelig kunnskap om barns behov er underutnyttet eller nedprioritert (Ahluwalia & Zemler, 2003). Et system som således kartlegger barnet på en profesjonell måte, uavhengig av adgang til fosterhjem og øvrige ressurser, blir svært avgjørende for at stabilitet kan sikres gjennom optimale plasseringsprosesser. Et verktøy kan skape et likelydende faglig uttrykk der andre organisatoriske svingninger ellers ville lagd diskontinuitet og svake profesjonelle beslutninger.

Rettslige skranker

Barnets rettigheter, og særlig retten til å uttrykke seg i saker som angår dem (Grunnloven §104, Barnekonvensjonen (BK) Art. 12.2) krever at saksbehandlere snakker *med* i stedet for *om* barn. Retten gjelder også foreldre, men da fordi det er snakk om inngripen i deres privatliv og familieliv. Å gjennomføre deltakelsesprosessene i praksis er imidlertid utfordrende da saksbehandlere må navigere mellom synspunktene til barn og foreldre, men også juridiske normer og prinsipper (Zeijlmans et al., 2019b). Mangelfull rettslig regulering, eller manglende retningslinjer overlater reelt og rettslig en beslutningsautonomi til de som må fatte beslutninger i det operative ledd. Carter-Black (2002), i hans etnografiske studie av ti barnevernsarbeidere i USA, fant han at saksbehandlere hadde en slags 'frykt' for loven, og syntes det var vanskelig å forene effektiv eller god saksbehandling med en praksis som til enhver tid skulle følge eksisterende lovgivning. Det er viktig å understreke at studiet omhandlet svarte sosialarbeidere og såkalt etnisk «matching», noe som i samsvar med senere diskusjoner (se 3.3 *Personlige holdninger og beslutninger i matching-prosesser*) om hvordan etnisiteten til arbeidstakere påvirket ønsker om å få barn inn i fosterfamilier fra lik eller lignende sosiokulturelle bakgrunn som fosterbarnet kom fra, og som var med på å påvirke deres oppfatning av effektiv og god saksbehandling kontra lovkrav. Det viktige poenget her er at sosialfaglig skjønnsutøvelse er sterkt retningsgivende da lovgivning ikke kan regulere enhver beslutning i ethvert tilfelle (Falch-Eriksen & Backe-Hansen, 2018a). På den måten må «matching»-praksiser sikre at rettskrav er ivarettatt. For Barnets Profil vil dette være snakk om å overvære barns sterke rettsvern i Norge, både konstitusjonelt og gjennom barnevernloven.

Tidsbruk

Innen den operative praksisen i barnevernet trengs det ofte raske vurderinger for å kunne gi en umiddelbar respons på en truende eller farlig livssituasjon (Hollows & Nelson, 2006; Munro & Hardy, 2006; Zeijlmans et al., 2018). Dersom det haster å plassere et barn, har saksbehandlere i barnevernet liten tid til å treffe beslutninger (Farmer & Pollock, 1999). Store arbeidsmengder kan også gjøre det vanskelig å foreta en faglig forsvarlig plassering. Disse utfordringene ble blant annet understreket i Norgate et al. (2012) sin studie om personalets oppfatning av utfordringer innenfor «matching»-prosesser. Disse inkluderte tidsbegrensninger, hvor akutte situasjoner oftest førte til plasseringsavgjørelser som ble langvarige og uten noen reell «matching»-praksis. Dette ble også rapportert av Zeijlmans et al. (2019b) og Zeijlmans et al. (2018) som etter intervjuer med ansatte fant at tidsbegrensninger gjorde deltakelsen til både fosterfamilier og barn mindre gjennomførbart under «matching»-prosesser. Videre bidro tidsbegrensninger til å øke omfanget til andre utfordringer knyttet til «matching»-prosessen, siden tiltak som omfattende informasjonssamling ble kortet ned eller hoppet over. Å stresse initiale kartleggingsprosesser under «matching» er skadelig ikke bare for at «matching» skal virke, men også for det videre fosterhjemsforløpet. Det å gjøre seg kjent med barnet, barnets behov og hvordan barnet skal utvikle seg, er avgjørende ikke bare under «matching», men også gjennom hele fosterhjemforløpet. «Matching» er med andre ord i en særstilling nødt til å gjennomføres

grundig og forsvarlig og uten unødig tidspress da «matchingen» har ringvirkninger gjennom hele plasseringsforløpet. Dersom det er snakk om akutt plassering i beredskapshjem, så må med andre ord «matching»-prosessen igangsettes sammen med en slik midlertidig plassering.

Foreliggende retningslinjer

Haysom et al. (2020) i en litteraturgjennomgang om «matching»-prosesser publisert i 2020 fant at selv i situasjoner der faktorer som muliggjør vellykket «matching» blir riktig identifisert og at viktige faktorer som familiens tilgjengelighet, andre ressurser og rettskjennelser er på plass, er sosialarbeidere avhengige av en vilkårlig og intuitiv skjønnsutøvelse på grunn av mangelen på syntetisert veiledning eller et konsistent kunnskapsbasert rammeverk. Dette ble også observert i Farmer and Pollock (1999) sin studie av 40 plasseringstilfeller som omhandlet barn som hadde blitt utsatt for seksuell vold. Her manglet personalet opplæring og var usikre på hva som var riktig fremgangsmåte. De måtte derfor forutse på egen hånd hvorvidt en plassering ville være til barnets beste (Farmer & Pollock, 1999). Personalet benyttet seg av retningslinjer fra andre organisasjoner ved mangel på egen intern veiledning. Dette viser til et behov for en formell modell. Behovet for en formell modell snakker ikke bare til at sosialarbeideres skjønnsutøvelse får en faglig likelydende retning, men også til et underliggende rettsprinsipp som er avgjørende i barnevern, nemlig at like saker behandles likt og ulike saker ulikt (Falch-Eriksen & Skivenes, 2019). Dersom, for eksempel, saksbehandlere på tvers av Norge er overlatt til sin intuisjon, eller svært varierende retningslinjer, så vil det alltid være noen barns rettigheter som ikke blir håndhevet.

Det er imidlertid viktig at retningslinjene tar i betraktning de mange utfordringene som ligger til «matching»-prosesser. I Zeijlmans et al. (2019a) sin studie hvor saksbehandlere ble intervjuet om beslutningsprosesser, ble saksbehandlers bruk av «magefølelse» framfor tilgjengelig kunnskap og verktøy for å analysere og vurdere beslutninger innenfor «matching»-prosessen sett på som en konsekvens av at eksisterende retningslinjer ikke var tilpasset til beslutningstakingens kompleksitet, eller saksbehandlers profesjonalitet, og skapte et misforhold mellom teori og praksis (Zeijlmans et al., 2018). En omfattende retningslinje bør vurdere de mange saksspesifikke unntakene som er en del av beslutningsprosessen. For Zeijlmans et al. (2018), vil dette ideelt sett ta formen til retningslinjer som gir veiledning om hva «god nok» «matching» innebærer, i stedet for å baseres på rigide instruksjoner. Rent praktisk vil dette innebære at retningslinjer som er for komplekse også for lett ikke passer med terrenget. Retningslinjer, rutiner og maler kan løse slike utfordringer ved å innta en plass som hjelpeverktøy for profesjonell praksis, snarere enn å ta sikte på å diktere hva profesjonell praksis er.

Innsikt fra fosterbarn

Ofte er det slik at fosterbarnet selv er klare over utfordringene de selv står i, og som er noe som oftest tiltar med alder, og fosterbarnet er i stand til å reflektere over hvordan dette påvirker deres engasjement og tilfredshet innen fosterhjemssystemet. I Skoog (2013) sin studie tilskrev barn blant annet brudd i

plassering til strukturelle faktorer i fosterhjemstjenesten (mangel på planlegging, informasjon og kontroll) og omsorgsleverandører (basert på lite fleksible strukturer og feilaktig saksbehandling). Skoog rapporterer at det er bekymringsfullt at barn føler at de må bære konsekvensene av en lite fleksibel og lite lyttende fosterhjemstjeneste (2013). Intervjuer med fosterbarn utført av Munro and Hardy (2006) viste også at barn til tider ikke hadde fått skiftet fosterfamilie til tross for at de hadde ytret et slikt ønske. Her er det mulig at prestasjonsmål hos saksbehandlere kan redusere profesjonsutøveres vilje til å flytte unge mennesker fra plasseringer som ikke oppfyller barnas behov.

Utfordringer knyttet til profesjonelle beslutninger

Avslutningsvis kan vi se på hvordan saksbehandlere profesjonalitet og holdninger kan ha en innflytelse på beslutningstaking innenfor matching prosesser. Dette ble understreket i en studie av 20 barnevernsarbeidere i Belgia hvor personlige holdninger påvirket beslutningstaking (De Maeyer et al., 2016). I en studie av 259 barnevernsarbeidere i USA, fant Jayaratne et al. (2008) at holdninger rundt etnisk «matching» og plassering av barn med homofile, lesbiske eller enslige foreldre sto i sterk sammenheng med saksbehandlernes egen etnisitet, og/eller liberale eller konservative ideologi. For eksempel var afroamerikanske sosialarbeidere mer tilbøyelige til å verdsette etnisitet som viktig i et plasseringsforløp (Jayaratne et al., 2008). Ellers var både afroamerikanske og hvite konservative saksbehandlere mer tilbøyelige til å hindre plasseringer av barn i homofile/lesbiske husholdninger. Et annet eksempel er søskenplassering. Hegar (1986) utforsket dette gjennom en studie av plasseringsprosessen til 38 søskengrupper i USA. Her ble beslutningen om å plassere barn med sine søsken ofte påvirket av saksbehandlerens egen oppvekst og/eller deres erfaring som foreldre (Hegar, 1986). De med lengre arbeidserfaring som saksbehandler var også mer pessimistiske og mer bevisste på de små sjansene for å få plassert søsken sammen, noe som sannsynligvis påvirket deres vilje til å prøve (Hegar, 1986). Med hensyn til kartlegging av barnet, barnets behov, og å vurdere barnets risikoer for ustabilitet i plasseringsforløpet angår, og hvilken responsivitet barnet har til de tiltak som implementeres for å imøtegå risiko, vil da kunne avhenge av saksbehandlerens bakgrunn og dømmekraft. Gjennom en profesjonalisering av tjenesten, og hvor man trenes opp til å la en kunnskapsbasert og nøytral dømmekraft være avgjørende, så vil dette kunne avhjelpes.

I andre tilfeller kan det hende at saksbehandlere tror at de vet hva som er til det beste for barnet og de biologiske foreldrene, og oppfører seg i henhold til deres egne holdninger i stedet for å imøtegå barnets og dets foreldres reelle uttalte behov. Dette er i særlig grad utfordrende med tanke på å håndheve barnets egne interesser i et beslutningsøyemed, noe som er barnets rett (jf. Barnekonvensjonen Art. 3.1). Dersom en saksbehandler antar de selv vet best hva som er best for et barn, så kan de heller ikke gjøre krav på at de har fattet beslutninger i tråd et prinsipp som fordrer at det er barnets interesser som skal være styrende for beslutningen (Hegar, 1986).

I Zeijlmans et al. (2019b) fremhevet forskere det «paternalistiske synet» som saksbehandlere noen ganger hadde i forhold til fosterfamilier og barns deltakelse i beslutningsprosesser, og at saksbehandlere tilsidesetter de affekterte parters preferanser, behov og ønsker til fordel for egne vurderinger. Slik praksis ble også kritisert av Street og Davis (1999). Dette er framhevet som viktig ettersom profesjonsutøvere har makten til å bestemme når og hvordan familier og barn er involvert, og i høyere grad kan velge hvilke ønsker som oppfylles og hvilke som legges til side. Zeijlmans et al. (2019b) fant også at saksbehandlere ofte tok avgjørelsen om å inkludere barn eller ikke basert på deres egen vurdering av hvorvidt barnets deltakelse ville være gunstig (både for saksbehandleren selv og for effektiviteten til prosessen). Barn som ikke ble ansett for å være i stand til å uttrykke sine ønsker eller meninger og barn som ville oppleve overføringen til en annen familie som stressende fikk i mindre grad muligheten til å delta i matching-prosessen. Videre overstyrte barnevernsarbeidere noen ganger fosterfamiliens meninger, spesielt i tilfeller der partene var uenige, eller om fosterfamiliens meninger gikk imot regelverket eller retningslinjene satt av organisasjonen.

Oppsummerende betraktninger

Denne litteraturgjennomgangen har forsøkt å danne en oversikt rundt barns ønsker og behov innenfor matching-prosesser, samt å kartlegge hvilke eksisterende utfordringer som må overkommes slik at disse ønskene og behovene kan imøtekommes for å sikre at et plasseringsforløp ikke bare er stabilt, men oppleves av barnet som noe godt.

Litteratur som diskuterer barns behov som en del av plasseringsbeslutninger har blitt gjennomgått med et særlig fokus på studier som vurderte barns egne perspektiver og ønsker (altså de som bærer risikoene, behovene og responsiviteten). Disse inkluderte søskentilknytning, atferdsproblematikk, identitet, kjønn, funksjonsnedsettelse, omsorgsbakgrunn (inkl. Biologiske foreldre), og sosio-økonomisk bakgrunn.

En oversikt over praksis i fosterhjemssystemet viste også en manglende involvering av barn i deres egen fosterplassering, noe som bryter med rettighetene som barn bærer til nettopp å kunne ytre seg i egen sak. Barn og unges egne oppfatninger skal stå sentralt, og ikke bare fordi det er deres rett, men også fordi de gir viktig kunnskap om hvordan plasseringer i fosterhjem kan følges best mulig opp og ustabilitet kan motvirkes. At barn ikke føler seg hørt er bekymringsverdig, da dette vil trolig påvirke hvordan de forholder seg til sin plassering. Som vi har sett, er det også viktig å fange barnas perspektiv for å forstå hvorfor og når barn oppfører seg med normbrytende atferd. Dette minimerer dermed risikoen for at barn blir problembærere for mangler blant omsorgspersoner og sosiale tjenester. Dessuten er det også klart at barn *ønsker* å være med på beslutningstaking når det gjelder deres egne plasseringer. Det er sterke praktiske argumenter for å lytte til barn og unge. Skoog (2013) argumenterer for at barns fortellinger bør ha en sentral betydning i både forskning og praktisk sosialt arbeid. Først da kan forståelsen av situasjonen med omsorg for barn øke og barna kan få tilbud om støtte som de selv synes er relevant.

Som vi har sett, skyldes noen av faktorene som hindrer medvirkning strukturelle faktorer innenfor dagens fosterhjemtjeneste. Disse inkluderer organisatoriske barrierer, tidsbegrensninger og individuelle forutsetninger hos saksbehandlere, og deres profesjonelle bakgrunn. På grunn av tidsbegrensninger pleier også beslutninger om plassering å bli tatt på en forhastet måte, noe som kan hindre en grundig og adekvat kartlegging og involveringen av barna. For eksempel handler mye av dataene som barneverntjenesten har hentet inn om dokumentasjon av omsorgssvikt, og ikke hva barnet har av behov i et framtidig familieliv. Selv om det virker åpenbart, viser forskning at å ha familier å velge mellom forut for plassering vil føre til praksis som er behovsbasert snarere enn tilbudsbasert (Baginsky et al., 2017). Andre aspekter som er lettere å håndtere inkluderer sosialarbeideres tilgjengelighet for barn. Å danne tillitsforhold til sosialarbeidere er viktig for barn, så de føler de kan uttrykke deres frustrasjoner og be om mer engasjement, og tilgjengelige sosialarbeidere er i all hovedsak et ressurs spørsmål (Baginsky et al., 2017).

3 Policy- og forvaltningsanalyse

I dette kapitlet vil vi presentere veileder og rutiner for Barnets Profil, slik det er utviklet av Bufetats fosterhjemstjeneste i region øst. I sum etablerer dokumentene en organisatorisk struktur til praktiseringen av Barnets Profil. Det som da særlig vil bli satt søkelys på er to dokumenter:

1. «Mal for oppsummering av risiko, behov og responsivitet ved flytting til fosterhjem», som inneholder forskjellige skjema som til sammen utgjør verktøyet Barnets Profil, og
2. «Veileder for utfylling av mal» som utgjør Bufetats policy-arbeid rundt verktøyet.

Til sammen utgjør disse to dokumentene det som skal kunne forventes til en faglig anbefaling for praksis – altså et verktøy for bruk i praksis samt en veileder for bruken av malen. I dag er det ikke bygd opp et utdanningstilbud som er dedikert til denne praksisen, men når Barnets Profil utvides til å inkludere mer av tjenestetilbudet, så vil også intensiv opplæring og kunnskapsspredning om fosterhjem være en naturlig del av en videreutdanning av ansatte i norsk barnevern.

Den første delen av kapitlet presenterer en oversikt over hvordan Barnets Profil skal forstås først gjennom veilederen som viser til hvordan verktøyet *skal brukes*, så gjennom selve verktøyet. Deretter kommer analysen av veilederen for utfyllingen av mal og av selve malen.

Barnets Profil – fra veilederen

«Matching»-prosessen som den er i dag (September 2021) er delt opp i seks steg. *Først*, sender kommunen inn en henvisning til Bufetat med nødvendige opplysninger om barnet. Denne informasjonen blir så gjennomgått av saksbehandlere i Bufetat, og kommunen blir kontaktet om det er informasjon som mangler. Barnets Profil tar utgangspunkt i allerede innhentet informasjon om barnet. Barnets Profil blir dernest utarbeidet av fosterhjemtjenesten i Bufetat basert på informasjonen mottatt fra kommunen. Informasjonen som Bufetat har bygger i særlig grad på kommunal barneverntjenestes observasjoner, men kan også inkludere informasjon fra andre aktører som skole, helsesykepleier ved skoler, pedagogisk-psykologisk tjeneste, barne- og ungdomspsykiatriske tjenester, helsevesenet, helsestasjon, fritidsorganisasjoner, idrettslag og/eller andre aktører som kjenner barnet. Profileringen av barnet blir til slutt basert på ulike observasjoner, kartlegging og undersøkelser fra barnets omgivelser, samt vurderinger fra barnevernstjenesten selv. Barnets Profil samler dermed opp tilgjengelige data, men initierer ikke i seg selv egne observasjoner, kartlegginger, utredninger eller undersøkelser. Det handler altså om en profilering av barnet ut fra hva man allerede vet.

Til sammen vil Barnets Profil innebære en vurdering av barnets behov basert på den samlede mengde informasjon som Bufetat henter inn om barnet, og blir et resultat av vurderingene som følger av informasjonen om barnet. Allikevel så vil ikke profileringen av barnet fungere dersom fosterhjemtjenesten i Bufetat ikke har nok data om barnet, og at de blir reelt kjent med barnet, dets historie og utfordringer best mulig. Ifølge Bufetat, er det framholdt som viktigst å samle inn informasjon om:

- barnets omsorgshistorie og relasjonelle historie,
- barnets fungering på ulike områder,
- barnets risiko, behov og responsivitet,
- barnets og familiens etniske, kulturelle og religiøse tilknytning,
- tjenestenes tidligere arbeid med barnet og familien samt som
- barnets synspunkter på egen situasjon og behov for hjelp.

Dette bør kunne anses som å være en bred innsamling av den informasjonen som allerede fins om barnet, slik at hva som bør studeres er om all *relevant* informasjon blir samlet inn, eller om det er noe informasjon som ikke er mulig å samle inn, og at beslutninger om valg av fosterhjem og eventuelle tiltak er tilstrekkelig varierte for å svare ut det utfordringsbildet som blir tegnet rundt barnets behov og også om hvordan barnet kan respondere på tiltakene. Når et behov avdekkes, så er det med andre ord avgjørende at det fins et tilsvarende svar på tiltakssiden som kan imøtekomme behovet, slik at stabiliteten i plasseringsforløpet ikke går «usikret».

Når man skal vurdere barnets behov legges det spesielt vekt på risiko og beskyttende faktorer. Risikofaktorene er de som gjør at problemer og utfordringer som kan skape ustabilitet i plasseringen kan fortsette over tid (oppretholdende faktorer), og som til slutt kan lede til brudd i plasseringen og utilsiktet flytting. Risiko peker dermed hele tiden mot ustabilitet, og at enhver faktor som kan si noe om en plasserings manglende stabilitet må reduseres eller fjernes for å sikre at barnet opplever en stabil fosterhjems plassering.

Det som er med på å redusere, eller fjerne risiko for flytting, er beskyttelsesfaktorer. For å dokumentere og evaluere risiko og beskyttelsesfaktorer kartlegges barn, foreldre og omgivelser innenfor ti delområder (Se Tabell 3.1). Til hjelp for saksbehandlere utviklet Bufetat en «bank» med eksempler på risiko og beskyttelsesfaktorer. Denne ble utarbeidet med hjelp av både psykologressurser og eksisterende forskning på området og utgjør således en god veiledning og opplæring for de som skal bruke Barnets Profil.

Tabell 3.1: Barnets Profil – områder, temaer og eksempler på risiko og beskyttelsesfaktorer.		
OMRÅDE	Tema som skal scores	Eksempler på faktorer
BARN		
TILKNYTNING	Temperament (e.g resevert vs. ikke resevert) Grensesetting Omsorgserfaring	Risiko: Har opplevd foreldre som svikter i å gi stimulans og som ikke engasjerer seg i barnet Beskyttelse: Har opplevd foreldre som gir stimulans og engasjerer seg i barnet. Har opplevd beskyttelse og foreldre med en tydelig og empatisk oppfostringsstil (beskyttelse).
INDIVIDUELL FUNGERING	Atferd Holdninger og oppførsel Kognitiv fungering Emosjonell fungering Traumabelastning ADL (aktiviteter i dagliglivet)	Risiko: Psykiske lidelser, tap av omsorgspersoner tidlig i livet, ikke aldersadekvat/understimulert i forhold til ADL (eks. Kan ikke klokken, knytte skolisser selv, dårlig hygiene...) Beskyttelse: God selvkontroll og god emosjonsregulering. Har lett for å lære og interesse i skolearbeidet. Gode evner til å innrette oppmerksomhet og konsentrere seg, samt som evne til å gjenkjenne følelser både hos seg selv og andre (emosjonsbevissthet). Er trygg på sin identitet og har god selvfølelse, kjenner seg akseptert.
SOSIAL FUNGERING	Sosialt nettverk (spesielt venner) Samspillsferdigheter Sosiale ferdigheter	Risiko: Sosial isolering, manglende samspillerfaringer, skjønner ikke sosiale koder og misforstår ofte situasjoner, tåler ikke andres uro. Beskyttelse: Gode sosiale nettverk, viser evne til å holde på venner og sette seg inn i hvordan andre tenker. Avbryter ikke når andre prater. Skjønner sosiale koder.
DAGTILBUD	Skolefungering Framtidsplan Selvdrift	Risiko: Fravær fra skolen, hyppig bytting av skole, avbrudd i skolegang, for lave forventninger av barnet.

		Beskyttelse: Kommer seg på dagtilbud uten mye oppfølging. Spør om hjelp ved behov.
HELSE	Fysisk helse og fungering Psykisk helse Spesifikke traumaer	Risiko: Vanskeligheter med søvn, urin eller avføring. Inkluderer også ting som morotikk. Beskyttelse: God helse, sover godt, sjelden eller aldri har hodepine eller vondt i magen.
FORELDRE		
OMSORG	Tidligere hendelser i familien Oppdragerstil Veiledning Sikkerhet og beskyttelse Følelsmessig tilgjengelighet	Risiko: Foreldre som har selv vokst opp med vold, misbruk, psykisk sykdom, eller andre alvorlige hendelser i familien. Inkluderer også krig og flykt. Beskyttelse: Foreldrene har god evne til å registrere egne følelser, forstå hva de handler om og håndtere dem. Anerkjenner også barnets følelser.
SAMARBEID	Samarbeid/Samvær Veiledningsevne	Risiko: Manglende eller overdrevet engasjement fra foreldrene. Foreldrene har urealistiske forventninger på barnets utvikling, og avviser barnet ofte. Presser barnet til å utvikle seg i en retning som ikke samsvarer med barnets egne ressurser og muligheter. Beskyttelse: Stabilt forhold til foreldrene og andre voksne som beskytter barnet. Respons og bekreftelse uti fra sine egne forutsetninger. Barnet har en voksen som engasjerer seg i skolearbeid og skolesituasjoner.
OMRÅDE-OMGIVELSER		
FAMILIE-SITUASJON	Bakgrunn/stabilitet Nettverk/Nærmiljø Integrering	Risiko: Familien har historie knyttet til marginalisering/utstøting. Arbeidsledighet og kriminalitet. Høyt konfliktnivå i ulike relasjoner i familien. Ustabile forhold i bosituasjon. Lite kontakt med andre familiemedlemmer.

		Beskyttelse: Barnet har støttende voksne rundt seg. Trygge, stabile relasjoner med kamerater eller søsken kan også hjelpe.
SOSIO-ØKONOMI	Bo område (belastet, tettsted eller landlig) Kriminalitet Rusmidler Fattigdom	Risiko: Sosial deprivasjon i boområdet, lav integrering av beboere, høy forekomst av vold, kriminalitet og sterk eksponering av rusmidler i nærmiljøet. Beskyttelse: Trygt nabolag tilrettelagt for barn og unge. Positive, gjensidige og langvarige vennsksrelasjoner til minst en jevnaldrende.
ANDRE INSTANSER	Skole tilgang Forhold til andre Statlige institusjoner	Risiko: Skole preget av lav struktur og høy forekomst av atferdsvansker hos barna. Svakt utviklet kontakt mellom foreldrene og de ansatte i barnehage eller skole. Dårlige erfaringer med politi og/eller andre autoriteter. Beskyttelse: Støttende voksne i det offentlige eller nabolaget. Fritidsorganisasjoner og helsestasjon i nabolaget.

Når beskyttelse- og risikofaktorer fylles inn i skjemaet så legges det opp til at prosessen dokumenteres grundig, og inkludere standardiserte beskrivelser for å muliggjøre kvalitetssikring. Ut ifra informasjonen på risiko- og beskyttelsesfaktorer blir det utført en scoring av barnets risiko for videre negativ utvikling. For hvert delområde skal risikofaktorer veies opp mot beskyttelsesfaktorer. For å sikre at risikovurderinger er så like og samkjørte som mulig, er det utarbeidet en instruks for hvordan de ulike områdene skal vurderes ut ifra omfanget og antall faktorer. Fire grader av risiko er utlyst i scoringsinstruksen. Grad 4 (Rød – eller svært høy), innebærer svært mange risikofaktorer og svært få eller ingen beskyttelsesfaktorer. Grad 1 (Grønn – eller lav) innebærer ingen eller få risikofaktorer – og mange faktorer og tema som beskytter barnet). Risikomatrisen (Tabell 2) skal hjelpe tiltaksvelger å score, og forklarer hvorfor risikoscoringene deles på forskjellige måter.

Tabell 2: Risikomatrixe

Risikoforhold	Forklaring
Barnets fungering og utvikling	Risikonivå avhenger av omfanget og sammenhengen mellom de fem delområdene. Tydeliggjør barnets evne og vilje til å ivareta seg selv, ta i mot omsorg, utvikling og læring. Bør telle høyest i vurderingen av risiko, men viktig å få frem og søke etter beskyttelsesfaktorer/motvirkende faktorer.
Foreldre/omsorgsbasens fungering og	Risikonivå avhenger av omfang og sammenheng mellom de to delområdene. Tydeliggjør omsorgsbasens omsorgsevne og – vilje. Her kan også fosterhjemserfaringer tas med i risiko og beskyttelsesbildet. Husk å få fram hvordan omsorgs – og samarbeidsevnen har påvirket og påvirker barnets omsorgserfaring. Bør telles nest høyest i vurdering av risiko og behov
Omgivelsene fungering og påvirkning	Risikonivå avhenger av sammenhengen av risiko og beskyttelsesfaktorer i omgivelsene, det vil si resten av familien, nettverket og andre instanser i nærmiljø. Avhenger av omfanget og sammensettingen av faktorer, men husk fokus på hvilke faktorer som opprettholder og motvirker. Bør telle lavest i vurdering av risiko og behov.
Risikonivå delt på 3 hovedområder	Ved å dele risikobildet på de tre hovedområdene får du risikonivået basert på sammenhengen mellom hovedområdene. Det sier noe om det overordnede risikonivået
Risikonivå delt på 10 delområder	Ved å dele risikobildet på de 10 delområdene får du risikonivået mellom alle delområdene. Det sier noe om det spesifikke risikonivået.
Oppsummering av risikonivå	Oppsummeringen av risiko gjøres ved å se på sammenhengen mellom alle forholdstallene og ved å balansere alle 5 opp mot det samlede risikobildet og – nivået. Risikonivået ligger derfor et sted mellom det laveste hovedområdet og høyeste forholdstallet. Et smart grep kan være å summere alle de fem forholdstallene og dele på 5. Det gir en god indikator på risikonivået.

Tiltak er deretter valgt ifølge barnets behov. Rammeverket for trusselvurdering er gitt nedenfor (Tabell 3). Intensiteten i tiltaket er avhengig av det forventede nivået av negativ utvikling for barnet.

Tabell 3: Rammeverk for terskelvurderinger – tiltak.

Ivareta behov for	Tiltaksvurdering	Risiko-profil	Anbefalt fosterhjemprofil og opplæring
Omsorg	Fosterhjem uten forsterking		Slekt og nettverk, eller ordinært med begrenset opplæring og oppfølging
Oppdragelse	Fosterhjem med forsterking i en kortere periode		Slekt og nettverk, eller ordinært fosterhjem med moderat grad av tilpasset opplæring og oppfølging
Endring og utvikling	Generell tilpasset og spesialiserte fosterhjem eller hjem med forsterking en lengre periode		Ordinært eller spesialisert fosterhjem med stor grad av tilpasset opplæring og oppfølging
Behandling	Spesielt tilpasset behandlingsfosterhjem eller institusjon		Spesialisert hjem med svært høy grad av opplæring og oppfølging

Barnets Profil (hentet fra malen)

I det følgende vil vi presentere de ulike komponentene til malen i ulike tabeller som er inkludert i Barnets Profil:

Tabell 4: Retningslinje for praksis

Oppsummeringen benyttes i forhold til følgende rutiner	Fokus på følgende i rutinene
Rutine 01: Rutine for mottak av søknad	Invitere og forberede kommune på avklaringsmøte Barn og foreldre skal gis anledning til å delta på avklaringsmøte
Rutine 02: Rutine for avklaring og oppdragspresisering	Kontrollere at saken er tilstrekkelig opplyst ved hjelp av temalisten (dys mal) over nødvendig opplysninger Etterspørre utfyllende informasjon – nødvendig dokumentasjon etterspørres Dato for, forberedelse og gjennomføring av avklaringsmøte Gi grunnlag for å drøfte støtte og forsterkingsbehov, samt avklare rettigheter etter andre lover Gi grunnlag for samarbeid med og vurdering av plassering i slekt og nettverk, bruk av familieråd som rekrutteringsstrategi Sikre medvirkning – andre deltakere bidrar med utfyllende informasjon, ønskemål og synspunkter Gi et godt utgangspunkt for oppdragspresisering – bytt vurderer tiltaksvalg, alder, modenhet og formål med plassering opp mot plasseringshjemmel Avdekke barnets profil slik at drøfting og beslutning av rekrutteringsstrategi, kan tydeliggjør strategi ut ifra risiko, behov og respons. Sikre en forpliktende framdriftsplan med fokus på ansvar, tidsrammer, myndighet, roller og oppgaver. Legge opp tentativ møttestruktur, kommunikasjonslinjer og rapportering.
Rutine 03: Rutiner for søk etter riktig fosterhjem	Bidra til å kvalitetssikre mulige fosterhjem – beskrive omsorgsprofil og egnethet, samt inklusjons – og eksklusjonskriterier Sikre god iverksetting av særlige rekrutterings-/markedsføringstiltak med fokus på rekrutteringsstrategi

Første skjema i malen som utgjør Barnets Profil fungerer som en retningslinje for praksis. Tre skjema utgjør ellers kjernen på Barnets Profil. Første skjema som fylles opp inkluderer informasjon om tidligere tiltak ovenfor barnet og dets familie (Tabell 5).

Tabell 5: tidligere tiltak

Oversikt over tidligere statlige tiltak ovenfor barn og familie:		
År	Beskrivelse av tiltak	Målsetting med tiltak

Oversikt over tidligere relevant kommunale tiltak ovenfor barn og familie:		
År	Beskrivelse av tiltak	Målsetting med tiltak

Informasjon om de valgte beskyttelses- og risikofaktorer blir deretter ført inn i et skjema (Tabell 6). Det siste skjemaet (Tabell 7) danner grunnlaget for selve scoringen.

Tabell 6: Skjema for utfylling – risiko/beskyttelsesfaktorer

OMRÅDE BARN	Faktorer	Beskrivelse (se veileder for utfylling)
TILKNYTNING	Risikofaktorer: Beskyttelsesfaktorer:	
INDIVIDUELL FUNGERING	Risikofaktorer: Beskyttelsesfaktorer:	
SOSIAL FUNGERING	Risikofaktorer: Beskyttelsesfaktorer:	
DAGTILBUD	Risikofaktorer: Beskyttelsesfaktorer:	
HELSE	Risikofaktorer: Beskyttelsesfaktorer:	
OMRÅDE FORELDRE	Faktorer	Beskrivelse (se veileder for utfylling)
GRUNN-LEGGENDE OMSORG	Risikofaktorer: Beskyttelsesfaktorer:	
SAMARBEID/ SAMVÆR	Risikofaktorer: Beskyttelsesfaktorer:	
OMRÅDE OMGIVELSER	Faktorer	Beskrivelse (se veileder for utfylling)
FAMILIE-SITUASJON	Risikofaktorer: Beskyttelsesfaktorer:	
SOSIO-ØKOLOGISKE FORHOLD	Risikofaktorer: Beskyttelsesfaktorer:	
ANDRE INSTANSER	Risikofaktorer: Beskyttelsesfaktorer:	

Tabell 7: Scoringskjema: Barnets risikoprofil

Fokus	Barnet					Foreldre		Omgivelser		
Områder	Tilknytningsprofil	Individuell fungering	Sosial fungering/ fritid	Skole/ dagtilbud	Helse	Omsorgs-evne	Samarbeid/ samvær	Familie-situasjon	Sosio-økologisk	Andre instanser
Svært høy, 14-16										
Høy, 10-13										
Moderat, 5-9										
Lav, 1-4										
Risiko barn		0,0				Risiko foreldre	0,0	Risiko omgivelser	0,0	
Risiko alle områder (summerer opp alle 10 delområder og deler på 10)							0,0			
Risiko alle områder (summerer fokusområdene og deler på 3)							0,0			

Veileder og mal – hånd i hanske?

Den herværende analysen er basert på de hovedutfordringene knyttet til matching beskrevet i litteraturen og fremhevet i litteraturgjennomgangen. Den er delt opp i tre forskjellige deler: barnets beste, medvirkning, og utfordringer i praksis. For hvert tema blir det vurdert hvordan slike utfordringer blir tatt i betraktning i både veilederen for utfylling av mal og verktøyet Barnets Profil.

Kartlegging av utfordringer knyttet til barnet

Identitet

I veilederen delt ut til saksbehandlere som skal bruke Barnets Profil blir barnets og familiens etniske, kulturelle og religiøse tilknytning betegnet som nødvendig

informasjon for å sikre god «matching». Dette illustrerer en utfordring med bruken av slike maler da det er uklart hvordan slik informasjon blir vurdert videre i prosessen i både valg av fosterhjem, men også videre oppfølging. Etnisk, kulturell og religiøs tilknytning er, eller kan være, svært viktige identitetsmarkører hos barnet, og som barnet har krav på at skal tas med i «matching»-prosessen da dette vil kunne sies å være i barnets beste interesse.

Barnets kulturelle identitet har for eksempel blitt anerkjent som viktig innenfor utviklingen av Barnets Profil, men det er ikke klart ut ifra malen hvordan Bufetat sin praksis imøtekommer dette. Det er heller ingen utpekt plass i Bufetat sin mal for å skrive ned identitetsrelatert informasjon, og et søk etter begrepene «etnisitet», «kultur», «religion» eller «identitet» gir ingen treff. Informasjon funnet i veilederen for utfylling av mal tyder dessuten på at forståelse av identitet bør kunne utvides og fordypes, og særlig hvordan et barns identitet knytter seg tett opptil hva som er barnets interesser, og hva som er deres beste interesser. Blant eksemplene som er gitt for vurderingen av risiko- og beskyttelsesfaktorer, handler bare én beskyttelsesfaktor om identitet: «Er trygg på sin identitet og har god selvfølelse og kjenner seg akseptert». Denne setningen nevner verken livssyn, religion, språk og kultur eller andre identitetsmarkører som er avgjørende for barnet, og som i tillegg handler om at barnets beste interesser skal være styrende også for Barnets Profil. Dessuten er denne tolkningen begrenset til en forståelse av identitetsrelaterte faktorer som risiko og/eller beskyttelse, noe som tyder på at betydningen av identitet som barnet selv ønsker å opprettholde ikke tas i betraktning.

Til sist blir andre typer identitet, som seksuell identitet, ikke nevnt noe sted, verken i veilederen for utfylling av mal eller i malen. Dessuten er dette informasjon som ikke nødvendigvis kommer frem gjennom kommunen eller andre tredjeparter, og som derfor må hentes fra direkte kontakt med barnet. I denne forbindelsen er avklaringsmøtet som holdes med barnet og foreldrene en god anledning til å få mer informasjon rundt barnets selvforståelse selv om dette møtet kommer i etterkant av informasjonsinnhenting. Det er derimot uklart hvor mye informasjonen hentet fra møtet som vektlegges i forhold til informasjonen mottatt av kommunen. Det er heller ikke klart hvorvidt barna har muligheten til å delta alene, eller om foreldre må være med, og i så fall fra hvilken alder dette er tillatt. Dette kunne være ønskelig i tilfeller der barnas tanker rundt egen identitet er veldig annerledes fra det foreldrene mener barnets identitet er, noe som profilering av barnet må være åpen for. Et møte med barnet alene, og under omgivelser som skaper trygghet og ro for barnet, vil kunne bistå barnet til å få eierskap til prosessen, og til overgangen til fosterhjem. En slik inklusjon vil være i tråd med kunnskap på «matching»-feltet, men også en klarere overensstemmelse med barns rett til å kunne ytre seg i administrative prosedyrer som angår dem, og Bufetats forpliktelse til å håndheve denne retten.

Atferdsproblematikk

Atferdsproblemer, og som er en mye omtalt utfordring innen matching-litteraturen, er hovedsakelig nevnt under risikofaktorer i Bufetat sin veileder for utfylling av mal. Deres veileder tyder derimot på at et trygt miljø og/eller sikre tilknytninger til omsorgspersonene rundt seg kan virke som beskyttende faktorer når et barn har atferdsproblemer – noe som er i tråd med kunnskap på området. For at atferdsproblemer skal tas i betraktning og for at barnet kan bli plassert i et egnet miljø, trenger saksbehandlere tilstrekkelig informasjon om barnets atferdsvansker. Det er også viktig at slik informasjon ikke går tapt i scoringsprosessen, men blir igjen som et beslutningsgrunnlag som synliggjør vurderingene som gjøres.

Ellers finnes det ingen informasjon om hvordan funksjonsnedsettelse blir vurdert innenfor Barnets Profil. Funksjon er kun nevnt en gang i Bufetat sin veileder innen helseseksjonen, der funksjonsbrist sies å bære risiko for sviktende omsorg. Funksjonsnedsettelse kunne dermed vært ytterligere inkludert i scoringsprosessen (og kanskje utgjøre en kategori i seg selv), og mer veiledning kunne blitt gitt i forhold til de forskjellige beskyttelsesfaktorer som kan fungere opp mot funksjonsnedsettelse.

Omsorgsbakgrunn, samvær og søskenplassering

Foreldrenes og omsorgsbasens fungering utgjør en egen kategori i skåring-skjemaet, og fosterhjemserfaringer skal også skrives ned under tidligere tiltak (det første skjemaet inkludert i malen). Det at omsorgsbakgrunn er fremhevet som viktig å få med seg er gjenspeilet i faglitteraturen, som spesifiserer at opplevelser innenfor barnets biologiske familie kan påvirke plasseringsstabilitet negativt, men også at dette avhenger av hvordan den unge personen blir hjulpet til med å håndtere forholdet til den biologiske familien. Nok en gang reises problemstillingen om at barnet må medvirke for å forstå informasjonen som er innhentet og bli kjent helt konkret med barnets behov.

Samvær er nevnt to ganger i Bufetat sin veileder for utfylling av mal. Det er imidlertid ikke klart ut ifra malen hvordan samvær tas i betraktning under både scoring- og matching-prosessen. I veilederen er samvær først nevnt under punktet for den potensielle risikoen kontakt med foreldre kan medføre for barnet, og hvordan slik kontakt kan forsterke barnets problemer. Det er viktig å ha klare retningslinjer om hvordan samvær skal vektlegges, fordi om samvær skal gis burde ting som geografisk område bli til en prioritet i «matching». Det skal også legges til at Barnets Profil må forholde seg til det overordnede og parallelle arbeidet om tilbakeføring, samvær og adopsjon, da for eksempel en sannsynlighet for tilbakeføring vil kreve av Barnets Profil at stabilitet sikres hos en fosterfamilie som er innstilt på tilbakeføring og det samarbeidet med biologiske foreldre som dette innebærer.

Dette ser vi også i at veilederen antyder muligheten for å ha som endelig mål i plasseringer en tilbakeføring til biologiske foreldre. En eventuell tilbakeføring blir understreket som noe saksbehandlere må tenke på under matching-prosessen i veilederen, men det ser ikke ut som dette nødvendigvis skal dokumenteres i

malen. Dette er også viktig å avklare, siden det på lik måte som samvær kan påvirke hva som burde vektlegges innen beslutningstaking.

Til slutt er gode søskenforhold tatt i betraktning som beskyttende faktor innen scoringsverktøyet. Det er derimot, uklart hvor mye slike forhold veies som en beskyttelsesfaktor, og i hvilken grad dette blir prioritet innen plasseringsbeslutninger. Alt i alt er det lite informasjon både i malen og i veilederen om hvordan og når barnets perspektiv om samvær skal hentes. Igjen er dette viktig, siden et barn som vil opprettholde kontakt med familien og eventuelt flytte tilbake kanskje kommer til å være mer opptatt av å bli plassert langt unna sin biologiske familie.

Medvirkning

Medvirkning er søkt sikret gjennom et avklaringsmøte der både barn og foreldre blir invitert til å være med. I følge malen for Barnets Profil er planleggingen av dette møtet det første en saksbehandler skal tenke på. Foreldre og barn blir sendt en brosjyre før møtet, og som inneholder informasjon om hva som skal skje og hvordan de kan bidra. I møtet blir både barn og foreldre informert om beslutningsprosessen, og fosterhjemtjenesten skal legge frem en rekrutteringsstrategi med aktiviteter og fremdriftsplan. Noen justeringer i informasjon fylt inn i malen kan skje ettersom saksbehandleren har snakket med barn, foreldre og barnevernstjenestene om deres forventninger. Tilbud blir etter hvert utviklet av Bufetat og diskutert med den kommunale barneverntjenesten, og et tilbudsbrev blir sent til kommunen som skal godkjenne fosterhjemmet.

Veileder til utfylling av mal melder at «familiens og barnets ønsker, innsikt og innstillinger til de ulike tiltakene» skal oppsøkes og inkluderes i malen. Det er derimot uklart hvor mye barn og foreldres bidrag faktisk påvirker kommunens endelige beslutning, spesielt hvis den største delen av Barnets Profil fylles ut og opprettes *før* møtet med barnet og familien (noe som vil bety at den utelukkende henter informasjon fra tredjeparter). I dette tilfelle er det en risiko for at omfanget av barnas inkludering i prosessen og de påfølgende beslutninger vil avhenge av saksbehandlerens skjønnsutøvelse. På tilsvarende måte spesifiserer Bufetat sin veileder for utfylling av mal at involvering av barnet i plasseringsbeslutninger «skal vektlegges i forhold til alder, modenhet og formålet med tiltaket», noe som tyder på at det er opp til saksbehandleren å bestemme hva som menes med «for ung» eller «modenhet». At barn ikke medvirker må begrunnes godt, og det skal kunne forventes at de fleste barn er i stand til å medvirke, om enn ikke direkte slik barneverntjenesten og fosterhjemtjenesten ønsker.

Viktigheten av at barnet *føler seg* inkludert i prosessen er derimot gjort klart i veilederen:

Barnets rett til medvirkning skal særlig vektlegges. For å øke sannsynligheten for måloppnåelse i hver enkelt sak må det tilrettelegges for en prosess hvor barnet opplever å bli inkludert i valg av egnet tiltak. Dette vil ha stor betydning med tanke på å forhindre uforutsette flyttinger.

Her antyder avsnittet at barnets syn skal vektlegges, men den siste setningen ser ut til å fremme en praksis som har som mål å unngå uforutsette flyttinger i stedet for å fokusere på barnets nåværende ønsker og/eller behov. Å sikre at barnet «*opplever* å bli inkludert i valg av egnet tiltak» er ikke det samme som å sikre for at barnet faktisk *blir* inkludert. Det siste er hva som er barnets rett, og som må imøtekommes av Barnets Profil dersom praksisen ikke skal bryte med rettighetene som barn er bærere av.

Utfordringer i praksis

I veilederen er det presisert at malen skal brukes for å dokumentere hvordan informasjon om barnet vektlegges, og hvordan barnets mening tas i betraktning – noe som Barnets Profils format som en skriftlig logg over «matching»-prosessen bidrar til. Det er imidlertid ikke åpenbart for en person som leser en utfyllt profil nøyaktig hvilke faktorer som ble vektlagt i den endelige avgjørelsen. Det er også uklart hvordan barnets *ønsker* blir tatt i betraktning i den endelige beslutningen, og hvor disse i det hele tatt skrives ned i verktøyet.

Veilederen for utfylling av mal inneholder en database med eksempler for hva som regnes som risiko- og beskyttelsesfaktorer i scoringsprosessen. Selv om denne er omfattende, er det ikke sikkert at den på egen hånd fungerer som et konsekvent rammeverk for beslutningstaking. Veilederen mangler for eksempel informasjon om hvordan faktorer som kulturell eller seksuell identitet skal veies inn i scoringen. Om slik informasjon mangler i veilederen, kan saksbehandlere bli tvunget til å bruke intuitiv praksisopplevelse. Samtidig antyder en mangel på klar veiledning at det trengs en viss faglig bakgrunn for å kunne utføre Barnets Profil, selv med Bufetat sin veileder. Om retningslinjene ikke er klare nok, og saksbehandlerne må bruke intuisjonen deres, er det også en risiko for at personlige holdninger og beslutninger påvirker scoringsprosessen, spesielt i forhold til hva som burde vektlegges mest innenfor scoringen. Dette ville sette på spill hvor systemisk matchingsprosessen kan sies å være.

Som fremhevet i Bufetat sine dokumenter om Barnets Profil, er kvaliteten og mengden informasjonen saksbehandlerne får om barna stort sett avhengig av kommunalt barnevern. I de tilfeller det er behov for mer informasjon kan dette føre til at saksbehandlerne må hente informasjon fra andre kilder. At verktøyet Barnets Profil er bygget på en kvantitativ evaluering av barnet kan på samme måte hindre reelle tillitsforhold mellom barn og saksbehandlerne å vokse fram, siden det kan virke som om deres kontakt har som hovedformål og endelig agenda å gjennomføre scoringsprosessen heller enn å virkelig bli kjent med barnet.

Oppsummerende betraktninger

Målsettingen om å oppnå en mer enhetlig og systematisk matching-praksis er tydelig gjennom verktøyets format. At informasjon om barnet er skrevet ned i forskjellige skjema muliggjør også kvalitetssikring fra tredjeparter, som videre vil redusere effekten av skjønnsutøvelse innenfor matchingsprosessen.

Enkelte aspekter forblir imidlertid uklare etter en analyse av malen som utgjør verktøyet. Det er for eksempel lite veiledning på hvordan informasjon om kulturell og etnisk bakgrunn skal vurderes og vektlegges innen både scoring- og matching-prosessen. Både malen og veilederen for utfylling av mal viser til en begrenset forståelse av identitet. I tillegg blir ikke andre identitetsmarkører som seksuell identitet nevnt i noen av dokumentene. En annen ting som kunne blitt utlyst i mer dybde er hvordan funksjonsnedsettelse blir vurdert innenfor scoring- og matching-beslutninger.

Som vist er omsorgsbakgrunn kanskje det aspektet som best er tatt i betraktning av Barnets Profil, ettersom dette utgjør både en egen kategori i scoringskjemaet, men også et eget skjema som skal fylles inn før selve scoringen finner sted. Det er derimot uklart ut ifra malen og veilederen hvordan samvær er vurdert, og hvordan dette kan påvirke beslutninger. På samme måte er det uklart hvorvidt det endelige målet med verktøyet er at barnet flytter tilbake til familien.

Når det gjelder medvirkning, tyder veilederen på et klart ønske for at barn og foreldre skal bli inkludert i prosessen. Det forblir derimot uklart hvor mye deres bidrag faktisk påvirker den endelige beslutningen av kommunen, samt som utfyllingen av malen. Dette er spesielt tilfelle siden den største delen av Barnets Profil opprettes før barnet og foreldre blir konsultert. Her virker det som om omfanget av barn og foreldre sin inkludering i prosessen og beslutninger er avhengig av saksbehandleren sin skjønnsutøvelse. Det er derfor uklart hvordan barn og foreldres ønsker, når de først er uttrykt, blir redegjort for i det endelige dokumentet til Barnets Profil, som ser ut til å være veldig sentrert rundt risiko-scoring.

Selve utfyllingen av Barnets Profil virker tidskrevende, både når det gjelder informasjonshenting og scoringsprosessen. Det er viktig at tiden brukt på dette ikke går utover det potensielle forholdet saksbehandlere utvikler med både barn og familier, og at dette ikke kommer i veien for at medvirkning blir sikret. Dette gjelder også for Barnets Profil sin kvantitative tilnærming, som muligens kan påvirke tillitsforholdet saksbehandlere har med barnet, da det vil dreie seg først å fremst om å gi barnet en score.

Å vedta en kvantitativ tilnærming kan også føre til høyere standardiseringsforventninger. Da er det viktig at veilederen inneholder omfattende informasjon som tilsvarer beslutningstakingens kompleksitet, og som kan informere skjønnsutøvelsen slik at saksbehandlere ikke ender opp med å måtte støtte seg på egen intuisjon. Dette blir avklart videre i intervjuer med saksbehandlere. Videre kan uklare retningslinjer gi mer rom for at personlige holdninger og beslutninger påvirker scoringsprosessen, spesielt i forhold til hva som burde vektlegges mest innenfor scoringen.

4 Intervjuundersøkelse om Barnets Profil i praksis

I det herværende kapitlet presenteres og analyseres intervjudata fra saksbehandlere som bruker Barnets Profil i sitt daglige arbeid. I tillegg har vi intervjuet ledere som har hatt ansvar for innføringen av Barnets Profil, samt superbrukere som deltar i utviklingen av malen. I intervjuene har vi søkt etter deres erfaringer med bruken av Barnets Profil i fosterhjemsarbeidet. Totalt er det 13 informanter og 13 intervjuer. Alle intervjuene foregikk digitalt, enten på Zoom eller Teams. Intervjuene varte ca en time og det var en forsker som ledet intervjuet mens en vitenskapelig assistent hadde ansvar for å skrive intervjurapport fortløpende. Det ble utarbeidet en semistrukturert intervjuguide på forhånd. Intervjuene ble imidlertid også styrt av det informantene formidlet og var opptatt av, samtidig som problemstillingene dannet ramme for samtalen.

Bufetat rekrutterte informanter, både gjennom en direkte rekruttering hvor ansatte ble spurt om å delta, men også gjennom en åpen forespørsel til alle hvor interesserte meldte seg selv direkte til forskerne. Deretter tok den vitenskapelige assistenten kontakt og avtalte tidspunkt for intervju. Alle informantene ble opplyst om deres anonymitet og muligheten til å trekke seg underveis. I analysen er det sett etter felles tematikker informantene var opptatt av, forutsatt at disse var et svar på problemstillingene forskeren ble bedt om å undersøke. Det er derfor enkelte temaer som informantene var opptatt av som ikke blir presentert. Dette handlet særlig om behovet for å utvikle en fosterhjemprofil som svarer til Barnets Profil. Fosterhjemprofil, eller fosterhjemmets profil, er under utvikling, og det er for prematurlig å inkludere noe om dette. For å sikre anonymitet vil det ikke skilles mellom informantene i fremstillingen av data.

Samtlige av informantene mener at innføringen av Barnets Profil har bidratt til en generelt bedre praksis. De opplever bruken som en kvalitetssikring og tenker at «verktøyet» har bidratt til en utvikling av praksis. Alle er imidlertid klare på at Barnets Profil må utvikles videre. Til tross for at informantene tenker at innføringen av Barnets Profil har bidratt til en bedre praksis, har alle tankevekkende innspill det er verdt å ha med seg. Nedenfor vil denne kunnskapen bli presentert. Vi har valgt fem overordnede temaer som gjorde seg særlig fremtredende gjennom analysen:

1. Hva er Barnets Profil et mulig svar på?
2. Hvordan har Barnets Profil endret praksis?
3. Barn og foreldres medvirkning
4. Risikovurderinger – er de forsvarlige?
5. Barnets Profil et samarbeidsverktøy

Hva er Barnets Profil et mulig svar på?

Høsten 2019 innførte fosterhjemstjenesten i Region øst⁴ verktøyet Barnets Profil. Noe av bakgrunnen var helsetilsynets rapport om vesentlige mangler i hele tjenestesektoren, gjentatte brudd i plasseringene og en opplevelse av manglende kontroll over fosterhjemsarbeidet.

Malen ble utarbeidet som et internt arbeidsverktøy, tenkt for å sikre at de faglige vurderinger ble gode nok. Man ønsket å sikre at vurderingene knyttet til valg av fosterhjem for det enkelte barn var basert på et faglig grunnlag *utover* den enkelte saksbehandlers faglige skjønn. Blant annet var det et ønske om å kunne synliggjøre vurderingene som blir gjort og vise hvilken informasjon vurderingene bygger på. Med andre ord ønsket man å sikre en mer lik praksis, vurderingene skulle bli mer transparente, og det var et ønske om en kvalitetssikring og utvikling av fosterhjemsarbeidet. Det overordnede målet var å kvalitetssikre fosterhjemsarbeidet på en måte som gjør at det enkelte barn får et fosterhjem tilpasset sine konkrete behov og interesser. Dermed var det også et uttalt mål å forebygge brudd i plasseringene slik at barn ikke må oppleve gjentatte flyttinger:

Vi hadde ikke god nok kvalitet på vurderingene våre før vi begynte å se etter fosterhjem. Dokumentasjonen var ikke bra nok. Det var alt for tilfeldig hvordan vi vurderte barn, vi hadde ikke noe systematikk i arbeidet. Det var tilfeldig hva som ble vektlagt fra de forskjellige saksbehandlerne. Det ligger jo litt i historien og kulturen i fosterhjemstjenesten at folk trodde det ikke var nødvendig med sånne maler og skjemaer, heller at vi måtte stole på erfaringen og kunnskapen til saksbehandlerne.

Behovet for en mer systematisert praksis kom derfor «nedenfra» og ble utviklet fra de som er nærmest det konkrete arbeidet i feltet. Blant annet var det flere som stilte seg spørsmål om det var for store variasjoner i praksisarbeidet. Likeledes var det flere som lurte på om praksisen kunne bli for ulik avhengig av hvilken fosterhjemstjeneste man arbeidet i:

Tidligere var arbeidet basert mer på magefølelsen. Og det burde ikke være sånn. Og barnevernet har jo blitt kritisert for dette, at det var basert på magefølelse. Og at det ikke burde være sånn.

Flere beskriver også utviklingen av Barnets Profil som et uttrykk for et savn etter nasjonale føringer for fosterhjemsarbeidet og at de hadde ønsket at Barnets Profil kom som en føring fra BufDir:

Helst så burde jo BufDir ha gjort dette. Men den store utfordringen i barnevernsfeltet er at de ikke vet effekten av tiltakene vi innfører. Altså ingen har effektmålinger på de tiltakene som gjennomføres.

---

⁴ Region vest og nord skal ta i bruk verktøyet innen kort tid

Informantene beskriver en praksis hvor rekrutteringen av fosterhjem skjedde uavhengig av hvilke barn som skulle plasseres:

For vi rekrutterer jo fosterhjem, men vi rekrutterer ikke fosterhjem som barna trenger. Og der kan Barnets Profil skape noe endring. Det skjemaet viser også er at vi må tenkte annerledes nå det gjelder rekruttering av fosterhjem. Fordi vi får kartlagt mye klarere hva barnets behov er. Hva barnet har opplevd – hva må fosterhjemmet være forberedt på? Og hva slags tiltak må man ha klart hvis det begynner å nærme seg et brudd? Barnets Profil tvinger oss til å dykke dypt inni barnets historie.

Informantene beskriver at de opplever seg tryggere i sine vurderinger og at arbeidet har blitt mindre sårbart på den måten at det ikke er like avhengig av den enkeltes erfaring og kompetanse:

Skjønnsutøvelsen blir mer basert på faglighet enn før. Barnets Profil var et ønske om å redusere uønsket variasjon i arbeidet vårt. Det er et mål i alt kvalitetsarbeid.

De beskriver også hvordan vurderingene tidligere var basert på muntlighet, men at Barnets Profil tvinger dem til å skriftlig gjøre og dokumentere sine vurderinger:

Det er det vi gjør med å standardisere gjennom Barnets Profil. Og vi jobber med å ha et skriftlig standardiseringsgrunnlag.

Flere opplevde også at arbeidet tidligere kunne være mer tilfeldig, og at man ikke alltid hadde god nok informasjon til å finne et fosterhjem tilpasset det enkelte barn.:

Vi så mange sånne feil da vi ikke var systematiske nok. Vi fikk ikke avdekt godt nok informasjon om barnet. Saken ble ikke tilstrekkelig opplyst. Vi fikk ikke noe godt bilde av barnet og foreldrene. Det har vært veldig tilfeldig hvilket barn som ble plassert i hvilket fosterhjem før.

Til tross for at Barnets Profil er et svar på et opplevd behov fra fosterhjemtjenesten, var det mange av informantene som hadde opplevd frustrasjon knyttet til innføringen av verktøyet. De opplevde at verktøyet ikke var ferdig-utviklet og at de ble instruert i å bruke verktøyet selv om det ikke kjentes forsvarlig:

Det har vært mye frustrasjon. Jeg er veldig positiv til et sånt her verktøy. Men det som skjedde er at når vi begynte å jobbe med det.. når skal du bruke det her i alle sakene dine - var det veldig frustrerende. Det var ikke helt ferdig, for å si det sånn. Vi visste jo ikke hva vi skulle gjøre. Hva menes med tilknytningsstil for eksempel? Til og med den som skulle gi oss opplæring visste ikke hva de snakket om? Og vi ble tildelt et produkt som ikke var ferdig, og vi ble fortalt at vi måtte bruke dette hele tiden.

Informantene forteller også om en uklarhet i hva verktøyet er ment som. Mange av det opplevde verktøyet som et kartleggingsverktøy, men ble fortalt av ledelse at det kun er ment som et verktøy for oppsummering av informasjon:

Folk forveksler ofte Barnets Profil med et kartleggingsverktøy. Men det er ikke det, det er en oppsummering av informasjonen vi har.

Oppsummering

Det synes som at Barnets Profil er et svar på en opplevd mangel fra tjenesten selv og at de i savn av overordnede føringer har forsøkt å utvikle et verktøy som kan hjelpe dem i arbeidet. Samtidig er informantene klare på at Barnets Profil ikke er noe annet, og skal heller ikke være noe annet, enn et oppsummeringsverktøy for å systematisere og samle informasjon. Spørsmålet det er mulig å stille er hvorvidt verktøyet gjør mer enn det er tiltenkt?

Hvordan har Barnets Profil endret praksis?

Innføringen av Barnets Profil har endret fosterhjemstjenestens praksis. Samtlige informanter opplever en kvalitetssikring av praksis og at Barnets Profil har gjort det enklere å synliggjøre de faglige vurderingene bak vedtakene. Endringen av praksis handler særlig om at vurderingene baserer seg på et *bredere* informasjonsgrunnlag. På den måten tvinger Barnets Profil også frem *andre* vurderinger. Informasjon om barnet og barnets situasjon som tidligere ikke kom frem, blir nå synlig. Det gjør at saksbehandlerne også blir opptatt av andre sider ved barnet og barnets situasjon. Særlig handler dette om å oppdage eller se etter barnets styrker og ressurser. Informantene beskriver hvordan Barnets Profil etterspør informasjon om barnet som de tidligere ikke har vært opptatt av. Dette kan for eksempel handle om å se etter hva barnet er god på, styrker hos foreldrene eller viktige andre i barnets nettverk.

Det blir også pekt på hvordan arbeidet med Barnets Profil har skapt et blikk på egen praksis og dermed et fokus på hvordan fosterhjemtjenesten jobber. Dermed kommer også alternative arbeidsmåter til syne. Blant annet har det blitt mer synlig for tjenesten hvordan man vurderer og velger det enkelte fosterhjem for det enkelte barn. På den måten har det også blitt synlig hvordan dette arbeidet kan styrkes.

Informantene legger særlig vekt på at beslutningsgrunnlaget er blitt bedre. Ved at det innhentes bredere informasjon skaper det også bedre vurderinger:

Vi kjenner saken mye bedre når vi går inn til avklaringsmøtet enn vi gjorde før. Vi innhenter så mye mer informasjon. Tidligere var det gjerne bare fokus på problemene til barna og foreldrene. Nå leter vi etter styrker og ressurser.

Barnets Profil tvinger frem et blikk for å se det konkrete barn. Forskjellen fra tidligere praksis er at verktøyet gjør at saksbehandlerne etterspør barnets kontekst

og viktige andre på en annen måte. Dermed blir det et fokus både på barnets individuelle egenskaper, samtidig som det relasjonelle og kontekstuelle barn trer frem:

Viktig mennesker i barnets nettverk er viktig å finne. For eksempel om mormoren er viktig for barnet så burde ikke barnet plasseres mer enn en time unna fra henne. Men hvis barnet har dårlige opplevelser på skolen det går på er det kanskje bedre å flytte barnet til en annen skole.

Informantene beskriver hvordan Barnets Profil hjelper dem til å innhente viktig informasjon som kanskje tidligere ikke kom frem.

De viktigste faktorene blir veldig tydelige. For eksempel hvilke interesser er det viktig at barnet får fortsette med. Om barnet driver mye med fotball er det viktig at barnet kan opprettholde denne interessen. Det er viktig å opprettholde noe i barnets liv som er positiv.

Informantene beskriver også hvordan Barnets Profil hjelper dem til å se sammenhenger og hvordan positive ressurser kan veie opp for andre mer negative forhold.

Omgivelser har ikke hatt fokus i fosterhjemsarbeidet før, for eksempel. Men det er jo kjempe viktig! For eksempel om det går kjempebra for skolen, burde man prøve å finne et fosterhjem i området. Det med å bevare skole og nettverk kan for eksempel veie opp for et litt mindre stabilt fosterhjem?

På mange måter kan vi tenke at Barnets Profil skaper et blikk for det relasjonelle og kontekstuelle barn. Informantene er imidlertid klare på at også dette verktøyet er avhengig av en dyktig fagperson for å kunne tas i bruk. Blant annet blir det lagt vekt på at malen krever at man som saksbehandler tenker og forholder seg aktivt til malen. Malen må danne *utgangspunktet* for oppsummeringen men den er ikke uttømmende. Blant annet beskriver informantene at det er avgjørende at verktøyet ikke alene blir bestemmende for hvilken informasjon som kommer frem. Informantene peker på hvor viktig det er å huske dette. Når Barnets Profil er så omfattende, er det lett å forledes til å tenke at man har innhentet fullstendig informasjon, og glemme at malen kan virke styrende for hvilken informasjon som trer frem:

Ja, fordi det er jeg som velger ut hva som jeg skal ha med i Barnets Profil og mine egne erfaringer kan være med og prege hva jeg velger ut. Og det er jeg som velger hva jeg tenker er relevant. Og det er viktig at jeg etterspør informasjonen som ikke kommer fra kommunen. For eksempel om det er viktige venner barnet har på skolen.

Det blir også pekt på at informasjon og viktige hensyn knyttet til etnisitet og kultur er ikke noe som verktøyet ivaretar. Dermed blir dette hensynet overlatt til den enkelte saksbehandler å sørge for blir belyst:

Etnisitet etterspørres ikke. Viktige kulturelle spørsmål er vi avhengig av at vi får belyst fra kommunen. Som livssyn for eksempel. At de sørger for å sende det med. Eller at vi etterspør dette i avklaringsmøte. Det er ikke noe som Barnets Profil i seg selv etterspør.

Informantene beskriver Barnets Profil som et verktøy for å oppsummere informasjonen kommunen sender i forbindelse med sin bestilling om fosterhjem. Samtidig er de tydelige på at malen også produserer informasjon ved at man setter sammen informasjon på bestemte måter:

Hvis et barn er utsatt for vold, og barnet kommer fra et land hvor oppdragelsesvold er veldig vanlig så er det jo viktig at dette med etnisitet kommer frem. Hvordan kan man ellers forstå at barnet reagerer hver gang det hører arabisk språk for eksempel? Da blir jo det en trigger for barnet? Barnet Profil er noe mer enn en oppsummering. Den setter ting i sammenheng. Så man skal skjønne mer av dette ene barnets behov.

En annen endring for informantene er det økte fokuset på barn og foreldres medvirkning. Det blir beskrevet hvordan de etterstreber å involvere barn og foreldre på en helt annen måte enn tidligere:

Jeg har jobbet på begge sider (før og etter Barnets Profil) – nå er det mye mer systematisert, det er mer faglig. Og mer involvering av barna og foreldrene. Det er en positiv erfaring. Det gjør noe med foreldre og barn.

Informantene trekker også frem hvordan Barnets Profil synliggjør et behov for ansatte med fagkompetanse. Verktøyet krever at du har fagkompetanse sier flere, samtidig som andre uttrykker en usikkerhet:

Man burde ha en fagkunnskap. Det er nyttig å ha kunnskap for eksempel om hva en god tilknytning er? Men når det gjelder samspill og... Ja, jeg har jo en veileder, og vi jobber med en enda bedre versjon av veilederen.

Til tross for at de er fagutdannede, gjerne sosionom eller barnevernspedagog er mange likevel usikre, og mange uttrykker at de ikke kjenner seg kompetente nok til å bruke Barnets Profil. De kjenner seg utrygge på bruken, de opplever at veilederen ikke er god nok, og de er usikre på kvaliteten av verktøyet:

Det var mange nye begreper, som vi ikke var kjent med og den veilederen som vi fikk med var veldig uklar. De eksempelsetningene var... Det traff ikke.

Noen av informantene uttrykker at de opplever Barnets Profil som uforsvarlig å ta i bruk, gitt at de ikke kjenner seg kompetente til å bruke malen på en god måte. Mange opplever at de blir satt til å lage et dokument som «scorer» barn uten at de som ansatte kjenner at de har spesialkompetansen til å utarbeide skjemaet. Flere uttrykker at de opplever at malen tilhører psykologenes fagområde:

Selv om vold er vold så er det likevel forskjellige syn? Det er vel forskjeller likevel? Altså nyansene kommer ikke frem. Det er som om noe som egentlig er forskjellig blir likt. Uavhengig av barnet og kontekst. Og dette med tilknytningsstil? Det krever jo at du kan teorien? Men kanskje viktigere, at du skjønner at når bruker denne teorien så er det den informasjonen som kommer frem? Hadde vi brukt en annen teori ville noe annet kommet frem?

Samtlige informanter tenker at praksisen er blitt bedre. Ingen vil tilbake til praksisen slik den var før Barnets Profil. Særlig blir det fremhevet at praksisen tidligere var mer å rekruttere fosterhjem uavhengig av hvilke barn som skulle plasseres. På den måten opplever de seg mer forberedt. Det blir også fremhevet hvordan Barnets Profil hjelper dem med også å kunne jobbe forebyggende:

Tidligere rekrutterte vi jo fosterhjem, men vi rekrutterte ikke fosterhjem som barna trengte, hvis du skjønner? Og der kan Barnets Profil skape noe endring. Det skjemaet viser også at vi må tenkte annerledes nå det gjelder rekruttering av fosterhjem. Fordi vi får kartlagt mye klarere hva barnets behov er. Man får kartlagt mye bedre hva som er barnets behov, hva barnet har opplevd – hva må fosterhjemmet være forberedt på? Og hva slags tiltak må man ha klart hvis det begynner å nærme seg ett brudd.

Oppsummering

Oppsummerende beskriver informantene en praksis hvor beslutningsgrunnlaget både har blitt bedre, men også mer synlig. Særlig er det en endring fra å være fokusert rundt barnets problemer og utfordringer til å ha et blikk for barnets ressurser. Det er en dreining fra et individfokusert blikk på barnet til å fokusere på det relasjonelle og kontekstuelle barnet.

Det blir også pekt på at bruk av Barnets Profil krever fagkompetanse. Malen vil aldri bli uttømmende. Det er derfor viktig at de som skal bruke verktøyet forholder seg aktivt og etterspør informasjonen som mangler. Et manglende fokus på kultur blir trukket frem som et eksempel. Det blir også beskrevet en usikkerhet knyttet til hvorvidt de som saksbehandlere har kompetansen som kreves til å utarbeide Barnets Profil.

Det blir også uttrykt at Barnets Profil har bidratt til en praksis hvor barn og foreldre i større grad blir involvert og at de dermed har mer innflytelse over hvilket fosterhjem som rekrutteres til det konkrete barnet. I tillegg har innføringen av Barnets Profil ført til et engasjement for å utvikle og forbedre verktøyet og dermed egen praksis.

Barn og foreldres medvirkning

Når kommunen sender informasjon om barnet sammen med bestillingen til fosterhjemtjenesten i Bufetat, vil denne informasjonen danne grunnlaget for Barnets Profil. Etter at denne er utarbeidet, innkaller fosterhjemtjenesten barn og

foreldre, sammen med barneverntjenesten, til et *avklaringsmøte* hvor Barnets Profil legges frem.

Avklaringsmøte

Tidligere hadde fosterhjemtjenesten møte kun med kommunen⁵ hvor man gikk gjennom informasjonen fra barneverntjenesten og hvor man drøftet hvilken type fosterhjem det konkrete barnet hadde behov for. Med innføringen av Barnets Profil ble det lagt opp til at barn og foreldre skulle delta i første halvdel av dette avklaringsmøtet. Dermed blir første del av avklaringsmøtet et møte med fosterhjemtjenesten, barneverntjenesten, barnet og foreldrene. Deretter forlater barn og foreldre møtet, og hvor fosterhjemtjenesten og barneverntjenesten fortsetter møtet, eventuelt at møtet med kommunen blir lagt til et annet tidspunkt.

Informantene uttrykker at etter at Barnets Profil er blitt innført har barn og foreldre blitt langt mer involverte i plasseringsforløpet. Dette blir beskrevet som at barns og foreldres deltagelse har blitt mer «satt i system», og ikke lengre gjenstand for vilkårlighet. Formelt innebærer dette en tilnærming til barn og foreldres rett til medvirkning, og at dette koordineres av fosterhjemtjenesten gjennom inklusjon av foreldre og barn og barneverntjenesten.

Mange av informantene gir uttrykk for at det er riktig at møtet er delt i to, og at barn og foreldre kun deltar på første halvdel av møtet. Det blir beskrevet som at møtets andre halvdel med kommunen er mer av en administrativ karakter og at det er lite hensiktsmessig at foreldre og barn deltar på dette;

Vi skal på en måte drøfte med barnevernstjenesten. Så ofte kan vi ha noen diskusjoner som det kanskje er best at barn og foreldre ikke er med på. Det er ting som ikke er så relevant for familien. Men følelsen av å sende dem hjem og at vi selv blir igjen med saksbehandleren er jo kjip... Jeg tenker, hvis det hadde vært meg...

En annen kommenterer praksisen på denne måten:

Det er fornuftig at vi deler opp møtet, fordi det er en tøff prosess for familien. Det er derfor viktig at de får være med på en del av møtet. Noen har klare tanker om hva de ønsker, og andre har det ikke. Det er ikke alltid nødvendig at familien blir dratt opp i alt heller da, det er mye av informasjonen de allerede har. I hvert fall hvis det er konflikter. Derfor er det bedre å ha bare en del av møtet med familien.

Det er imidlertid også informanter som tenker at foreldre og barn kunne ha deltatt på hele møtet under forutsetning av at man hadde tilpasset møtet etter dem. Det blir blant annet uttrykt at faguttrykkene lett kan oversettes, og at det hadde kjentes mer etisk riktig om foreldre deltok i hele prosessen:

---

⁵ Kommunen og barneverntjenesten blir brukt om hverandre

For meg er det møtet med foreldrene og barnet det viktigste. Jeg skjønner ikke hvorfor ikke de foreldrene som er i stand til det kan være med i hele prosessen? Jeg er overbevist om at vi da hadde klart å skape bedre omsorgsbetingelser for disse barna.

For barn og foreldre skjer dermed den direkte medvirkningen til plasseringen gjennom dette møte i regi av fosterhjemtjenesten. Her etterspørres foreldre og barns tanker og ønsker for plasseringen. Saksbehandlerne beskriver at de forsøker å skape et så godt møte som mulig, og at man i dette møtet særlig er opptatt av å få frem barn og foreldres tanker:

Møtet gir jo en mulighet til å høre med dem. Vi kan for eksempel utforske nettverket. Eller om barnet liker spesielt godt klassen sin og vil bli i samme klasse. Eller vi kan snu på det og spørre hvem det er i klassen barnet er så glad i. Er det læreren? Medelevene? Da kan vi prøve å finne noe lignende, hvis vi rett og slett ikke kan finne en familie hvor barnet kan fortsette på samme skole. For eksempel om det var en liten klasse, kan vi prøve å finne en annen skole med en liten klasse.

Selv om barn og foreldres mulighet til medvirkning i regi av *fosterhjemstjenesten* skjer i dette avklaringsmøte, vil de også kunne ha medvirket tidligere i prosessen. Før dette møtet har barn og foreldre samarbeidet med kommunen og på den måten kunne hatt innflytelse på informasjonen som har blitt sendt til fosterhjemtjenesten. På den måten kan informasjonen fra barn og foreldre få innvirkning på selve utarbeidelsen av Barnets Profil, noe de ikke har i dag.

Informantene beskriver Barnets Profil som en synliggjøring av de foreløpige faglige vurderingene av hva barnet kan ha behov for i et fosterhjem, basert på informasjonen fra kommunen og hvor hensikten er en kvalitetssikring av eget arbeid. Saksbehandlerne har med seg utkastet til Barnets Profil inn i avklaringsmøtet for på den måten få innspill til utkastet av de andre deltakerne på møtet. Utarbeidelsen av Barnets Profil skjer derfor i hovedsak før fosterhjemstjenesten har møtt barn og foreldre. En uheldig virkning kan derfor være at informasjon om barnet kan være hentet inn av barneverntjenesten ut fra andre motiver enn å sikre en stabil fosterhjems plassering.

Det blir fremhevet at dersom det kommer informasjon i avklaringsmøtet som er viktig for Barnets Profil, kan denne innarbeides i profilen. I følge informantene er det imidlertid sjelden at dette blir gjort i praksis. Informantene opplever dermed sjeldent at avklaringsmøtet påvirker Barnets Profil:

Jeg har ikke opplevd at foreldre eller barn har gjort at jeg har endret.. Si for eksempel at barneverntjenesten påpeker at barnet tenker sånn og sånn, også sier barnet 'nei, det var ikke sånt jeg tenkte' når jeg snakker med de i avklaringsmøtet. Da spør jeg dem hva de tenker og skriver det ned. Når det gjelder foreldre, er det oftest min erfaring at foreldre er uenige i det med at barnet i det hele tatt trenger fosterhjem. Men det jeg gjør er at jeg bare kommuniserer informasjonen. For det er ikke mitt valg. Men jeg

kan justere det som står om barnet, om det selv ikke er enig med hva barnevernstjenesten har skrevet.

Det varierer jo hvilken evne eller mulighet de har til å delta. Det er ikke alltid at informasjonen de gir oss får noe betydning. Viktigste er jo at de har en mulighet til å bli hørt. Og vi skal lytte til de og se hva vi kan gjøre med det. Og ha det med oss når vi presenterer fosterhjem. Men det er krevende, siden vi er på et forskjellig sted i prosessen når vi har disse møtene.

Informantene beskriver avklaringsmøtet som viktig, men poengterer at det likevel ikke er alltid at barn og foreldre kommer til møtet. Det er heller ikke alltid at de klarer å skape et klima hvor barn og foreldres stemme kommer frem, eller kommer frem på en produktiv og konstruktiv måte. Dette kan blant annet handle om et eksisterende dårlig samarbeid mellom foreldre og kommunen, noe som kan løftes inn i dette møtet.

En annen utfordring, og som er enda mer krevende når det er snakk om å sikre en god matchingprosess, er om foreldrene fortsatt opplever å være i en kamp med barneverntjenesten fordi de ikke ønsker at barnet skal fosterhjemmes plasseres. Dermed kan det være vanskelig å få til en god dialog hvor fokuset er på hvordan et best mulig fosterhjem skal se ut. For å legge til rette for medvirkning har fosterhjemtjenesten derfor laget en informasjonsbrosjyre som skal informere foreldrene om hva et avklaringsmøte er, for på den måten gjøre dem mest mulig forberedt til møtet:

Vi har delt avklaringsmøtet i to, sånn var det ikke før – nettopp for å sikre medvirkning av barnets stemme. Også har vi i tillegg laget informasjonsbrosjyre til barn og familier om hva et avklaringsmøte er – og for å sikre, at de er forberedt på det.

Informantene som ble intervjuet kan oppleve det som en utfordring at de som fosterhjemtjeneste ikke har en relasjon til verken barn eller foreldre, og at det kan få betydning for kommunikasjon og informasjon som deles i møtet:

Og vi er jo fremmede, det er jo ikke alltid de kan snakke åpent med oss med en gang. Da er barneverntjenesten mye viktigere, siden de har en relasjon med barnet. Da er samarbeid viktig.

Barn og foreldres medvirkning blir fortsatt oppfattet som en utfordring

Innføringen av Barnets Profil og barn og foreldres deltagelse i avklaringsmøtet er imidlertid ikke tilstrekkelig for å sikre deres deltagelse, ifølge informantene vi snakket med:

Det står jo i veilederen at barnets stemme skal komme frem. Men nesten hver eneste Barnets Profil jeg har lest, så har dette manglet. Da har det ikke stått noe der, det har stått tomt. Og jeg har også lurt litt på hva barnet og foreldre tenker i disse situasjonene, men det er manglende informasjon. Hva barnet mener kommer ikke frem.

Informantene forteller at det ofte skjer at foreldre ikke ønsker å delta i avklaringsmøter og dermed at barnet heller ikke deltar. Det blir også påpekt at mange foreldre ikke alltid er stand til å delta i møter:

Ofte så er jo ikke foreldre der. De kommer ikke på møte. Og da kommer heller ikke barnet. Tidligere var det jo sånn at barneverntjenesten tok seg av den biten. Å snakke med barn og foreldre. Nå er det lettere for oss å insistere på at foreldre skal komme.

Informantene uttrykker at de er svært opptatt av å høre hva barn og foreldre ønsker. Selv om dette ikke er noe de tar med i malen anser de dette som viktig informasjon for det videre arbeidet:

Barn og foreldres ønsker er jo utgangspunktet, at vi skal imøtekomme både barn og foreldrene sine ønsker. Oftest er det ting som aktiviteter – for eksempel fotball. Eller også religion, språk, kultur, skolegang... Det er det som er mest vanlig. Det går til et visst punkt, men så må man bestemme hva som er viktigst.

Det blir også pekt på at samarbeidet foreldrene har hatt med kommunen kan bli styrende for hvor involvert foreldrene blir i prosessen med å finne fosterhjem. Dersom kommunen har hatt et dårlig samarbeid med foreldrene kan man risikere at kommunen formidler at foreldrene ikke skal delta i møtet. Eller at barneverntjenestens deltagelse gjør at foreldre ikke vil komme. Med innføringen av Barnets Profil opplever informantene at det er enklere å understreke foreldrenes betydning:

Tidligere kunne barneverntjenesten gjerne si at foreldrene ikke kunne delta, at det ikke var hensiktsmessig. Men nå kan vi insistere på at det er viktig, at vi trenger å snakke med dem. Det er lettere når det nå er en del av strukturen. Det å involvere foreldre.

Det er også informanter som uttrykker at barneverntjenestene ikke alltid innhenter informasjon fra barn og foreldre, og at deres perspektiv mangler i henvisningen til fosterhjemtjenesten:

Det er veldig variabelt og jeg synes kanskje det er litt sånn halvveis noen ganger. Det er fælt å si det, men noen ganger er det litt sånn kontaktperson eller saksbehandler avhengig, hvorvidt barn og foreldre har medvirket. Men jeg synes det begynner å bli bedre praksis, at man begynner å bli bedre på det og at man begynner å tenke mer og mer medvirkning.

Samtlige informanter understreker betydningen av å møte barn og familier og hvordan dette kan få betydning for valg av fosterhjem. Ikke at barn bestemmer, men at de ofte har opplevd at barn eller foreldre har gitt viktig informasjon som har fått betydning for hvilket fosterhjem som har blitt rekruttert. Foreldrene har ofte svært viktig informasjon om barnet, og det er også lettere å få på plass samarbeidet mellom foreldrene og fosterforeldrene om foreldrene har deltatt og

vært involvert i prosessen. Informantene beskriver også hvor viktig det er at foreldrene blir hørt og får en opplevelse av sin rolle og betydning for barnet i avklaringsmøtet:

Å involvere foreldrene er så viktig. I avklaringsmøte snakker vi jo også om det de gjør bra, og som er viktig å ivareta. Ikke bare om det vanskelige. Det er et møte som prøver å ivareta foreldrene godt. Det er viktig at foreldrene blir ivaretatt også. Foreldre er fortsatt viktige for barnet, og noe barnet bekymrer seg for hvis de ikke har det bra. Foreldre skal oppleve at vi er opptatt av at de skal høres. Så det er avgjørende å få dem til å delta på møtet.

En informant påpekte at barn og foreldres medvirkning ikke er kategorisert eksplisitt i malen, og dermed at blir informasjonen fra barn og foreldre blir holdt utenfor selve profilen:

Det er ikke noe som heter foreldrenes syn på saken i Barnets Profil. Vi får høre det mer direkte fra dem i møtet, men det blir ikke en del av Barnets Profil.

Et internt arbeidsverktøy

Barnets Profil blir presentert som et *internt* arbeidsverktøy. Dermed har heller ikke foreldrene innsynsrett i dokumentet. Heller ikke deles det med barn og foreldre. Mange av informantene er usikre på hvordan foreldre ville reagere om de hadde fått lese Barnets Profil:

Jeg tror ikke Barnets Profil er egnet som lesning for foreldre og barn. Det ville de kunne reagert på. Det er så mange faguttrykk. Det kunne vært vanskelig lesning. Men det er noe vi burde tenke på når vi skriver det.

Til tross for at Barnets Profil er å anse som et internt dokument er flere informanter nettopp opptatt av at foreldre og barn skal kunne lese det. Dermed er det mange som utarbeider og skriver profilen som om foreldrene vil kunne få innsyn og lese profilen. Mange tenker at de gjerne skulle ha delt den med foreldrene. Det blir påpekt at Barnets Profil i mye større grad kan være et felles dokument som aktivt blir utarbeidet og anvendt sammen med foreldrene:

Men en mulig endring kunne ha vært å inkludere foreldrene fra starten av. Hvorfor kan vi ikke jobbe tett med foreldre hele veien? De kan være med å besøke fosterhjem tenker jeg. Og være med på vurderingen. Selv om barnet ikke kan. Det kan jo være uheldig om barn er med også passer ikke fosterhjemmet. Også kan det bli sånn «de ville ikke ha meg». Men foreldre, hvorfor ikke involvere foreldre mer? De foreldrene som kan mener jeg?

Det er også noen som tenker at Barnets Profil burde sendes til foreldrene før avklaringsmøtet. På den måten vil foreldre kunne være litt forberedt når de kommer på møtet, og dermed vil de ha lettere for å stille spørsmål om det er noe de lurer på:

Vi kunne kanskje sende profilen til foreldrene? I forkant. På den måten vil foreldrene kunne få beskjed om å forberede seg. Samtidig vet jeg ikke om det er trygt om du skjønner. Om den er kvalitetssikret nok. Profilen er ikke alltid linka opp mot fosterhjem, den er mer ment for barn som bor hos foreldre.

Jeg tror på dette med åpenhet. Å si at det er noen risikofaktorer. Å kunne si at det er en skjevutvikling til foreldrene. Som en mor selv hadde det vært viktig å få en bra begrunnelse for hvorfor barnet mitt ikke kunne bo hos meg lenger, å få en forklaring om hva som er galt.

Samtidig er det også mange informanter som anser Barnets Profil som et faglig verktøy med fagspråket som en viktig del. Fagspråket er en forutsetning for å kunne formidle seg mest mulig presist, og begrunner hvorfor dokumentet ikke egner seg for foreldrene å lese.:

Når man bruker fagspråk for å øke presisjon internt, må man vite at dette språket fungerer ikke alltid med familier. Det kan derfor være problematisk at de leser Barnets Profil. Men skal profilen være konstruktiv for oss som fagpersonen må jo den være skrevet sånn, for det er viktig med presisjon.

Oppsummering

Den avgjørende forskjellen fra tidligere praksis er at med innføringen av Barnets Profil møter fosterhjemtjenesten selv barn og foreldre, og dermed får viktig informasjon direkte. De baserer seg ikke på informasjonen fra kommunen alene.

Det er likevel flere informanter som opplever at til tross for en sterkere tilrettelegging for barn og foreldres deltagelse, er gjeldende praksis likevel ikke god nok med tanke på medvirkning. De ønsker å involvere foreldrene i enda større grad. Blant annet er det flere som opplever det vanskelig at barn og foreldre kun er invitert til første del av avklaringsmøtet. En informant beskrev at hun måtte dele møtet over to forskjellige dager. Hun klarte ikke å si til foreldrene at de skulle gå og dermed synliggjøre for dem at hun skulle fortsette møtet med kommunen uten deres deltakelse.

Andre trakk frem hvordan foreldre i enda større grad kan gjøres til reelle deltagere i plasseringsprosessen. Det ble stilt åpne spørsmål om hva som er begrunnelsen for at ikke også foreldre kan delta gjennom hele prosessen i det å finne et egnet fosterhjem for det konkrete barnet.

Avklaringsmøtet hvor barn og foreldre deltar har i mindre grad innflytelse på utarbeidelsen av Barnets Profil. Barnets Profil blir utarbeidet før møtet med barn og foreldre. Dermed er det ikke gitt at viktig informasjon om barnet blir innarbeidet i profileringen av selve barnet. Selv om mange informanter uttrykker at de tar med seg informasjonen fra foreldrene videre, så blir ikke denne skriftliggjort i Barnets Profil.

Informantene beskriver Barnets Profil som et internt arbeidsdokument som skal være en hjelp for dem i arbeidet, og som skal bidra til en god oppsummering av informasjonen de har fått fra kommunen. Dermed er fosterhjemtjenesten prisgitt hva kommunen har innhentet av viktig informasjon om barnet. Likeledes om barn og foreldre har medvirket eller deltatt i informasjonsinnhenting som kommunen har hatt ansvar for.

Svært mange av informantene uttrykker at de er avhengige av et samarbeid med foreldrene for å sikre gode plasseringer. De opplever at samarbeidet med foreldrene får avgjørende betydning for om de lykkes med plasseringen. De legger dermed stor innsats i å få til et godt avklaringsmøte hvor foreldrenes perspektiv blir vurdert som viktige innspill i valg av fosterhjem. Noen tenker at foreldre skulle vært mer involvert i prosessen og medvirket utover det konkrete avklaringsmøtet.

Risikovurderinger – er de forsvarlige?

Den sterkeste motstanden og skepsisen til Barnets Profil handlet om det informantene betegner som å score barn – altså å risikovurdere barnet. De beskriver at deler av Barnets Profil handler om å tallfeste risiko- og beskyttelsesfaktorer hos barnet som igjen ender opp i et tall, en score. Denne scoren kommer til syne som en fargekode hvor barn med høy risiko blir betegnet som et «rødt» barn mens barn med lav risiko kommer frem som et «grønt» barn.

Det å produsere tall og farger på barnet blir beskrevet som en instrumentell praksis og som kjennes langt fra det informantene står for faglig:

Det ble litt sånn – har de egentlig erfaring med å jobbe ute med mennesker, de som lagde disse skjemaene? De har vel mer institusjonell erfaring? Vi var flere som reagerte kraftig. På at vi ble instruert i å fylle ut Barnets Profil. Det har tatt lang tid, å bli hørt. Så det er ikke alle som setter det tallet. Kun farge. Jeg kommer aldri til å gå rundt å si at dette barnet er 9,3. Da kan maskiner til slutt bare gjøre jobben vår. Vi setter informasjonen inn i en maskin og så popper det opp riktig fosterhjem?

Det tallet vi må sette. Jeg synes det å sette et tall på et barn... Det er veldig ubehagelig. Jeg slet veldig med det i starten.

Informanter uttrykker en skepsis til scoringsverktøyet. De opplever at det definerer og kategoriserer barn på et tynt grunnlag, og de er spørrende til den faglige kvaliteten:

Barnets Profil er jo laget av én person. Hentet fra den modellen i Sverige. Er det godt nok på en måte? Mange vil jo tenke at det er hjemmesnekret og hentet litt her og der. Også skal alle bruke verktøyet? Er det trygt?

Det blir også uttrykt skepsis i forhold til hvorvidt malen er tydelig på at den skaper et øyeblikksbilde basert på tilgjengelig informasjon, mer enn å kunne predikere for fremtiden:

Det er viktig å huske at Barnets Profil gir oss viktig kunnskap vi skal ha med oss. Men den skal ikke bestemme fremtiden til barnet.

Det er viktig å vite at det er et øyeblikksbilde. Man må ikke tenke at dette er en situasjonsbeskrivelse som gjelder over tid.»

Det blir påpekt viktigheten av å lage nye profiler når det skjer endringer i barnets liv:

Man kan jo endre på ting etter hvert. Og det er viktig å gjøre det – å være åpne for å endre ting.

Nei det blir lagret i historien, vi skal lage en ny versjon hver gang vi gjør endringer. Vi har noe som kalles oppfølging og evaluering, og da skal man se på hvordan profilen forandrer seg. Det er jo normalt, at det skal bli nyere versjoner.

Særlig var det knyttet usikkerhet til hvorvidt Barnets Profil kunne skape en virkelighet eller et barn som ikke samsvarte med det konkrete barnet. Det ble påpekt at viktig informasjon kunne forsvinne, og at man med bruk av tall forenkler «noe» som er svært komplekst. Det er vanskelig å standardisere erfaringer, hevdet flere:

Det jeg er mest skeptisk til, er hvordan man scorer noe som er veldig forskjellig likt. Vurderingene kommer ikke frem. For eksempel om et barn har vært utsatt for overgrep. Så blir det kategorisert som høyrisiko med et tall. Men hvor skadelige det overgrepet er vil jo avhenge av hvem som har gjort det? Om det er en person barnet er knyttet til eller en fremmed. Og om det har skjedd en gang eller gjentatte ganger? Barnets Profil stadfester på en måte risikoen, men ikke hvordan man har definert risikoen. Det er alvorlig tenker jeg.

Hvis det er en far som har blitt drept, det finne jo ikke et standardsvar for hvilken risiko det er for barnet? Det kommer jo an på relasjonen de hadde? Hvis det er noen som barnet ikke hadde kontakt med eller om det er en primær omsorgsperson? Den konteksten der, den kommer ikke frem i Barnets Profil.

Scoringsinstruksen er ikke god nok. For eksempel, vet man at det med å være utsatt for et seksuelt overgrep kan føre til risiko. Men det jeg savner, er at når vi innhenter denne informasjonen – så vurderes det ikke når dette overgrepet skjedde, av hvem, hvor ofte? Vi lager tall, men ikke noen skriftlig vurdering, som er viktig hvis dette skal være et vurderingsverktøy. Så jeg savner at vurderingen for tallet kommer frem.

Mange av informantene er opptatt av at vurderingene for hvordan man scorer blir synliggjort. Slik verktøyet er laget i dag, vil det ikke være mulig å lese hva som gjør at et barn har fått den scoren det har fått. Dette fordi vurderingene ikke kommer tydelig nok frem. Det er kun informasjonen, som for eksempel at far er drept, som synliggjøres og det skjer gjennom et tall. Hva som ligger bak tallet blir ikke synliggjort.

Mange av informantene uttrykker at malen på denne måten ikke bare kan oppleves unaturlig, men at de også tenker den kan virke fremmedgjørende for foreldrene. De beskriver at det er lett at Barnets Profil får et språk som gjør at man fjerner seg i møte med foreldrene mer enn å skape dialog. Foreldrene trenger vurderingene mer enn formuleringer som ikke gir konkret informasjon:

Og jeg tenker sånn sett at det er fint å få informasjonen oppsummert, men jeg skulle gjerne visst når jeg leser en rapport hvorfor det er valgt spesifikke ting som en risikofaktor. Hvordan begrunner man disse scorene, også til foreldre? Skal vi bare si, barnet fikk en slik scoring, og det betyr at det trenger det og det. Men det blir ikke så gjennomsluktig. Når man sitter og skal fortelle dette her, er det kanskje bedre å gi en vurdering... Det å si at du har fått en høy skår – det er ikke nok.

Mange av informantene savner mer veiledning, de opplever scoringsinstruksen som ikke god nok, og mange mener at veilederen med sine eksempelsetninger ikke treffer:

Det er risikoscorene jeg synes er mest trøblete. Både fordi den scoringsinstruksen ikke er god nok i det hele tatt. Den er alt for tilfeldig, eller varierende. Det er veldig vanskelig å score, og vi trenger et bedre scoringsverktøy. Det er vi alle enige om. Den er ikke bra nok som den er.

Scoringsverktøyet hjelper oss ikke veldig mye. Det er ikke noen sammenheng mellom tema og faktorer. Den gir oss ikke noe... Det henger ikke sammen.

Det er jo veldig store forskjeller om hva barnets trenger. Hvorfor er noe vurdert som en risikofaktor. Et barn som utsettes for vold – det skjer jo noe før volden, ikke sant? Kanskje en situasjon som gjentar seg. En stefar som drikker, for eksempel. Og barnet vet at hver gang stefar drikker, så blir han voldelig. Denne nyansen kommer ikke frem i Barnets Profil. Da står det bare at barnet har blitt utsatt for vold av stefar. Da kan man tenke at alkohol er en trigger – men det står ikke i Barnets Profil. Og det må man tenke på, at man skal finne et fosterhjem som tar i betraktning at alkohol kan virke skremmende, og jobbe rundt det. Ta det i betraktning.

Mange beskriver hvordan de i begynnelsen var lite fortrolig med Barnets Profil, men at de etter hvert har blitt mer fortrolig med den praktiske bruken av verktøyet. De er opptatt av å formidle at de forstår betydningen av å score, altså hvorfor man gjør det, og at de ser at dette kan gi nyttig informasjon for å finne det best tilpassede fosterhjemmet. Særlig kan bruken virke nyanserende:

Barnets Profil er med å balansere helheten i bildet. Vi får frem beskyttelsesfaktorene. Vi tvinges på en måte til å fokusere på ressursene, ikke bare risiko. Og det gir et bedre bilde av barnets situasjon.

Jeg tror Barnets Profil gjør at vi finner mer riktige fosterhjem.

De opplever for eksempel at barn de tidligere ville tenkt som «røde» barn ikke kommer frem som «røde» i Barnets Profil. Fordi malen også etterspør beskyttelsesfaktorer vil barn de på forhånd hadde tenkt som høyrisiko barn, likevel ikke komme ut som et «rødt» barn:

Etter at vi fikk Barnets Profil får vi færre røde barn. Det er beskyttelsesfaktorene som kommer bedre frem.

Flere av informantene beskriver hvordan de har blitt overrasket over hvordan scoringen gjør at man ser barnet på nye måter, og hvordan dette også får betydning for måten man snakker om barnet. Før Barnets Profil var det lett at man definerte barn som for eksempel vanskelige, uten at det ble synliggjort hva man bygde vurderingen på:

Vi har jo matchingsmøte en gang i uka, og jeg merker at kanskje noen vil si «ja det her barnet er virkelig skada, det har opplevd det og det og det» mens andre kanskje er mer sånn «ja det har skjedd ting, men man skal heller kanskje fokusere mer på fremtiden og utvikling da, og det hjelper Barnets Profil oss til.

Barnets Profil blir beskrevet som et oppsummeringsverktøy og mange av informantene poengterer at det ikke er ment som et kartleggingsverktøy. Likevel stiller flere av informantene spørsmål ved defineringen. De opplever Barnets Profil som noe mer enn en oppsummering. Nettopp fordi man ved hjelp av profilen produserer kunnskap om barnet. Et barn blir definert å være grønt eller rødt. Dermed har profilen også skapt informasjon om barnet som ikke var der tidligere:

Det skal være et oppsummeringsverktøy. Men Barnets Profil prøver også å vurdere hva risiko er, og hva som er beskyttelsesfaktorer og dermed predikere hva barnet trenger i fremtiden. Og der tenker jeg at det er noe som mangler. Verktøyet sier at det skal bare oppsummere, men så prøver det begge deler. Det kartlegger jo også. Og det er en utfordring. Det å kvantifisere disse barna og familiene uten å ha en vurdering blir problematisk. Jeg savner en sluttvurdering eller konklusjon. Og jeg savner en deskriptiv beskrivelse av dette. Hvorfor vi kommer fram til det vi gjør.

Informantene peker på en usikkerhet knyttet til selve scoringsvurderingen. De beskriver at det ikke er gitt at man velger likt når man vurderer risikofaktorer, selv om de har erfart at de vurderer tilnærmet likt. Derfor er de også to som gjør scoringen sammen. For å sikre at scoringen er godt begrunnet:

For å kvalitet sikre scoringen går superbrukere gjennom alle profilene for å kvalitetssikre dem. Vi tenker jo ulikt noen ganger, så vi gjør jo ikke alt alene. Og så drøfter vi rundt de ulike punktene.

Vi tok tester på om vi tenker veldig forskjellig, men vi scoret faktisk ikke så ulikt.

Oppsummering

Det å gjøre risikovurderinger, sette tall på et barn og kategorisere det som grønt eller rødt, er det informantene har vært mest skeptiske til ved bruken av Barnets Profil. Mange kjenner seg utrygge og er usikre på hvorvidt det er riktig å ha en slik praksis. Blant annet påpekes det at vurderingene som ligger bak det enkelte tall ikke kommer frem, og at det derfor oppleves vanskelig å tallfeste erfaringer barnet har hatt. Særlig uttrykkes det vanskelig å tallfeste erfaringer uten å ha mer informasjon om den konkrete hendelsen barnet har opplevd. Denne informasjonen kommer ikke alltid frem fra barneverntjenesten og det er heller ikke alltid gitt at fosterhjemtjenesten oppdager at de burde etterspørre mer informasjon.

Flere uttrykker at dersom det blir gitt plass til å synliggjøre vurderingene ville de kjent seg langt mer fortrolige med bruken av Barnets Profil.

Det blir også lagt vekt på at Barnets Profil er med å predikere barnets fremtid samtidig som verktøyet ikke er tydelig nok på at denne prediksjonen baserer seg på informasjon gitt på et bestemt tidspunkt. Det er dermed avgjørende å huske at Barnets Profil er et øyeblikksbilde som kan og må endres når det skjer endringer i barnets liv.

Samtidig ser mange nytten av scoringen. Det blir et større fokus på barnets beskyttelsesfaktorer med bruk av Barnets Profil og mange tenker at scoringsverktøyet bidrar til å finne et mer tilpasset fosterhjem til det konkrete barn.

Barnets Profil – et samarbeidsverktøy?

Når fosterhjemstjenesten får en bestilling fra kommunen om å finne et fosterhjem, kommer denne bestillingen sammen med informasjonen barneverntjenesten har i saken. Denne informasjonen danner grunnlaget for utviklingen av Barnets Profil. Saksbehandlerne i fosterhjemtjenesten er derfor avhengig av at denne informasjonen er god og til å stole på. Selv om mange opplever samarbeidet som godt, er det flere som opplever det som en svakhet eller en sårbarhet at Barnets Profil baserer seg på informasjon kun innhentet av andre:

Jeg har inntrykk av at man stoler på informasjonen som kommer fra kommunen.. Men jeg opplever det som sårbart. Vi må ha tillitt til at de har innhentet godt nok. Det er ikke bra om informasjonen blir for ensidig.

Det blir uttrykt at fosterhjemstjenesten kan oppleve å ikke få tilstrekkelig informasjon og også at kommunen kan ha en viss motstand mot å dele informasjonen fosterhjemstjenesten etterspør:

Utfordringen er å få nok informasjon av kommunen. Hvis de ikke gjør det godt nok trenger vi å hente mer informasjon. Og noen vil holde på informasjonen, og ser ikke vårt behov for å få informasjonen. Det er sånn personbeskyttelse. Men vi trenger den informasjonen for å kunne gjøre jobben vår. Det er jo personvern, at de ikke skal dele ut unødvendig informasjon om barnet.

Dersom fosterhjemtjenesten opplever å mangle viktig informasjon for å kunne utarbeide Barnet Profil blir denne etterspurt hos kommunen:

Vi må i større grad etterspørre dokumentasjon og informasjon fra kommunen nå som vi jobber med Barnets Profil. Før ville vi ikke etterspurt informasjon og dokumentasjon. Slik vi gjør nå. Før malen hadde vi kanskje ikke oppdaget huller på samme måte som vi gjør nå.

Med bruk av Barnets Profil erfarer kommunene hva fosterhjemtjenesten ønsker og trenger av informasjon og tilpasser dermed også sin informasjonsinnhenting etter det. Informantene forteller at tidligere var informasjonen fra kommunen særlig knyttet til barnets utfordringer og problemer. Med Barnets Profil, hvor fokuset også er på beskyttelsesfaktorer, har kommunene også blitt opptatt av styrker og ressurser hos barn og foreldre. Det blir nå lagt vekt på å innhente informasjon som kan vektes positivt for barnet. Dermed blir barnet og barnets situasjon beskrevet mer nyansert i og med at barnets sterke sider trekkes mer frem.

Det er nesten som at Barnets Profil også påvirker kommunens arbeid. De innhenter annen informasjon nå. Ikke så ensidig.

Barnets Profil oppleves også som en hjelp i møte med samarbeidspartnere. Profilen gjør at saksbehandlere kjenner seg tryggere på sine vurderinger og at de lettere kan argumentere for sitt syn:

Den profilen har hjulpet meg i en samtale med kommunen – jeg har noe å begrunne mine valg med, eller argumentene mine. Det er en sak hvor vi er uenige med kommunen. De mener at fosterhjemmet ikke er bra nok og at gutten må flytte. Men jeg ser at de beskyttelsesfaktorer gutten har, de har han bare i fosterhjemmet. Hvis han flytter, mister han disse.

Informantene trekker frem hvordan Barnets Profil skaper en plattform for samarbeid. Gjennom Barnets Profil etableres et felles språk både med samarbeidspartnere og barneverntjenester. Samarbeidet blir skapt av at aktørene har en felles forståelse av hva som skal belyses. Dermed skapes også andre refleksjoner knyttet til barnets behov. Mange påpeker at verktøyet burde anvendes av hele Bufetat, ikke bare av enkeltregioner. Det blir også beskrevet hvordan Barnets Profil bidrar til en forståelse av hvilken informasjon som er viktig å innhente. Mange har for eksempel erfart å få gode tilbakemeldinger fra samarbeidspartnere i kommunen. Blant annet opplever barneverntjenesten at fosterhjemtjenesten er mer forberedt og at det faglige arbeidet i større grad blir synliggjort:

Jeg opplever samarbeidet med kommunen som veldig godt. Jeg tror nok at dem ble frustrert i starten, de også fordi vi var litt frustrert. Men vi fikk jo veldig god tilbakemelding på det etter hvert. Så det er veldig positivt.

Oppsummering

Barnets Profil er ment som et oppsummeringsverktøy som skal systematisere og samle informasjonen fosterhjemtjenesten får om barnet. Samtidig blir denne informasjonen brukt til å utarbeide en profil på barnet som får betydning for hvilket fosterhjem man mener er best egnet for det konkrete barnet. Mange av informantene opplever det derfor som sårbart at verktøyet baserer seg på informasjon innhentet av andre. Det gjør profilen sårbar og de er avhengig av å stole på at kommunen har innhentet tilstrekkelig informasjon og at denne ikke blir fremstilt ensidig i henvisningen.

Samtidig har informantene nettopp erfart hvordan deres bruk av Barnets Profil også har bidratt til en endring av praksis i barneverntjenestene. Etter hvert som barneverntjenestene erfarer hvilken informasjon fosterhjemtjenesten trenger, og etterspør, har også de blir mer nyanserte i sin informasjonsinnhenting. Blant annet har de blitt mer opptatt av styrke og ressurser hos barnet. Det har også ført til at også barneverntjenestene har lett etter styrke og ressurser hos foreldrene.

Barnets Profil bidrar til et annet samarbeid mellom fosterhjemtjenesten og samarbeidspartene. Det utvikles et felles språk og på den måten også en felles plattform for vurderingene og refleksjonene som skal gjøres. De ansatte i fosterhjemtjenesten opplever også at Barnets Profil bidrar til en større fagliggjøring av eget arbeid. Det blir enklere å argumentere for egne vurderinger og også synliggjøre hva som ligger bak den enkeltes beslutning.

5 Sammenlagt diskusjon

Til tross for innvendinger til bruken av Barnets Profil blant informanter, og det mange informanter beskriver er svakheter ved verktøyet, er det ingen av informantene som ønsker seg tilbake til en tidligere praksis. Tidligere praksis var mindre systematisk, og hadde ikke et overordnet felles artikulert mål som samlet praksisen slik som Barnets Profil har gjort, nemlig om å sikre stabile plasseringer. Gjennom å vite hva som er målet, og som er et mål som er klart kompatibelt med rettslige skranker og policy-føringer, så har Barnets Profil som en ny type praksis knekt en design-kode for hvordan kunnskapsinformerte praksiser kan utvikles, og etter hvert kvalitetssikre praksis på en systematisk og profesjonell måte. Gjennom å la stabilitet være integrerende for hvordan fosterhjemspraksis skal utvikles, så har vi også en artikulert standard som vi kan diskutere praksisen opp mot. I dette diskusjonskapitlet vil vi sette søkelys på særlig to forhold som knytter seg an til Barnets Profil. Det første er risikovurderinger i Barnets Profil, og det andre er til hvilken grad Barnets Profil etterkommer barnets rettigheter.

Risikovurderinger i sosialt arbeid

En risikovurdering lar deg identifisere hvilke handlinger som er nødvendige for å redusere sannsynligheten for en negativ hendelse. Vi baserer oss derigjennom på en inngang til risikobegrepet definert av Warner: «the probability that a particular adverse event occurs during a stated period of time or results from a particular challenge» (1992). Denne tilnærmingen til risiko er langt fra den eneste man kan velge mellom, men denne er fruktbar for risikobegrepet slik det anvendes i sosialt arbeid i barnevern. På mange måter er da risikobegrepet tett opptil dets greske opphav, som peker på de utfordringer man må navigere igjennom på havet som sjømann. Metaforisk er dette overførbart til sosialt arbeid da det ofte handler om nettopp å navigere andre gjennom de ulike utfordringer livet har å by på.

I forbindelse med Barnets Profil er disse negative hendelsene hva som kan skape et fravær av stabilitet, og kanskje ultimativt et brudd i plasseringen. Handlinger som derigjennom må gjennomføres skal sørge for at de negative hendelsene ikke inntreffer. De faktorene som da kan skape en identifiserbar risiko for brudd er på den måten nødt til å bli adressert dersom man skal sikre at plasseringsforløpet har en sannsynlighet for å vedvare, og for å være stabil. Slike risikovurderinger er typisk innen sosialt arbeid, og bistår beslutninger der man har krav til måloppnåelse – risiko ses derfor i lys av sitt mål om å sikre stabilitet. Risikovurderingene trenger ikke bare å handle om fravær av brudd, men også fravær av manglende trivsel i fosterhjemmet (altså opplevelse av godt familieliv hos fosterbarnet). Hvis det var ubegrensede ressurser (dvs. tid, tjenester, penger, mennesker osv.), ville vi ikke tenkt oss om, for vi ville gi alle maksimalt, uansett om et barn trengte det i det hele tatt eller ikke. Men vi har ikke slike muligheter, og derfor presser risikovurderinger seg på for å distribuere eksisterende ressurser slik at tiltak optimaliserer en

måloppnåelse, altså stabilitet. Dette fordrer dermed at en risikovurdering må vurderes før intervensjoner. Dette er helt i tråd med hva Barnets Profil gjør.

Stabilitet som mål under risikovurderinger

Hva innebærer så risikovurderingene helt konkret? En risiko peker mot antatte hendelse som kan eller ikke kan inntreffe – altså at ved en vurdering av risiko foreligger en viss sannsynlighet for at noen hendelser kan eller ikke kan inntreffe (Hood et al., 1992). I Barnets Profil kretser dette om risiko for hendelser som kan skape ustabilitet. Risikovurderinger og beslutninger knyttet til risiko er helt sentrale i barnevernpraksiser, og på tvers av ulike praksisfelt (Munro, 2019). Sannsynligheten for en hendelse som risikeres kan derfor kvantifiseres mellom 0 og 100%. Hvis sannsynligheten var null, ville det ikke være noen risiko, og hvis sannsynligheten er 100, er det heller ikke lenger en risiko, men en hendelse som vil inntre. Dermed er risiko noe som kan skje, altså har en viss sannsynlighet, og risikovurdering søker å avgjøre sannsynligheten for at dette skjer. Dersom det er en 98% sannsynlighet for at en hendelse leder til ustabilitet, så må hendelsens effekter nulles ut gjennom tiltak.

I sosialt arbeid er risikovurderinger svært vanlig, og Barnets Profil er så en praksis som i utgangspunktet er i kjente sosialfaglige rammer (Fisher, 2020; García-Martín et al., 2014; Moore et al., 2016). Allikevel, som mye annet innen sosialfaglig praksis, så er sannsynlighetene aldri nærme 100% for at en hendelse inntreffer og som kan skape ustabilitet. Risikoer som overlapper gjør profileringen av barn komplekst, og stiller krav til at maler, rutiner og veiledere skaper en klarhet i beslutningsgrunnlaget, og at vurderingen av risiko blir gjort på en måte som ikke erstatter den profesjonelle skjønnsutøvelsen, men som rydder opp i de ulike variablene som spiller inn i beslutningen. Gjennom å differensiere risikoområder, så gjør nettopp Barnets Profil dette, og tar inn over seg kompleksiteten som profilering av barn innebærer innen «matching». Denne kompleksiteten har lenge vært anerkjent (Dettlaff et al., 2015; Graham et al., 2015), men har hittil ikke blitt imøtekommet i noen «matching» praksis i Norge.

Med risikovurderinger, og den kompleksitet den forsøker å navigere i, ligger også en feilbarlighet som må artikuleres som del av praksisen til Barnets Profil. Feilbarligheten i risikovurderinger som Barnets Profil ber om, og risikovurderingenes treffsikkerhet må derfor hele tiden justeres mot erfaringer i praksis. En praksis som er åpen for å være feil er hva Eileen Munro refererer til som en «positive error culture» (PEC) (Munro, 2019). Det hun refererer til er ikke feil som metodisk kan unngås, men der en vurdering eller beslutning blir gjort om en viss risiko, men hvor andre og nedvurderte risiko heller viser seg å inntre. Altså at praksis, når den også utføres metodisk, kan lede til feil resultat. PEC tar inn over seg at praksiser aldri kan forventes å være helt korrekte, men at praksis justeres for at verktøyet skal optimaliseres. Dette innebærer at Barnets Profil må hele tiden sikre følsomhet for feilaktige risikovurderinger gjennom ny vurdering og evaluering av beslutningsprosesser underveis.

Profesjonelle risikovurderinger

Gjennom å bruke Barnets Profil, så gis profesjonsutøveren et verktøy som «klarner tanken» gjennom å synliggjøre beslutningers kompleksitet, og sammenhengen mellom de ulike komponentene beslutninger, og for å utvikle et argument for sannsynligheten for forekomst av risiko og hva som må gjøres for å imøtekomme risiko for ustabilitet. Når profesjonsutøveren gjør dette så utøves klinisk skjønn. Barnets Profil er på den måten et hjelpemiddel for å holde orden i et svært komplekst datamateriale, og hvor den ene risikoen overlapper med den andre. Risikovurderingen trekker på profesjonsutøverens kunnskapsbakgrunn, samt profesjonsutøverens forståelse av bruken av Barnets Profil. Dette bakteppet med praktiseringen av Barnets Profil utvikler således ulike erfaringsbakgrunner fra en profesjonsutøver til den neste etter hvert som de bruker malen. Denne variasjonen kan på den ene siden føre til forskjellsbehandling, noe Barnets Profil har som mål å redusere, men den setter også opp et krav om opplæring og at profesjonsutøvere er bevisst hvordan beslutninger fattes, og hvordan vurderinger gjøres når de bruker Barnets Profil. Kun gjennom kontinuerlig opplæring av hvordan «matching» skal utøves kan Barnets Profil også redusere kildene til variasjon.

Krav til et Barnets Profil som et moderne risikovurderingsverktøy

Ethvert praksisredskap som skal anvendes overfor barn kan ikke benyttes dersom man ikke vet at det på en eller annen måte sikrer beslutninger som kan sies å være til barnets beste. Praksisredskap må derfor kontinuerlig valideres gjennom studie av måloppnåelse, effektmålinger osv. Dette trenger *ikke* innebære omfattende effektmålinger, men snarere at praksisen har et innebygget valideringsdesign som kontinuerlig måler og justerer praksis for å sikre at korrekt måloppnåelse inntreffer. Stabile plasseringer er å regne med at bidrar som et gode i barnets liv, men hva som er barnets interesser innebærer langt mer enn fravær av brudd, altså en indikator for stabilitet, men at barnets interesser blir etterfulgt gjennomgående i fosterhjemmets nye omsorgskontekst for barnet så langt det lar seg gjøre. En av de avgjørende dimensjonene til en barnets beste-vurdering i fosterhjem er at barnet ikke bare opplever stabilitet, men også et godt familieliv. På den måten må risikofaktorer utvikles som ikke bare følger med på hendelser som risikerer brudd, men også risiko for fravær av trivsel i eget familieliv. Barnets rett til familieliv forutsetter ikke bare et fravær av brudd, altså å demme opp for risiko for brudd og flytting, men også at barnet skal oppleve en god barndom.

Barnets Profil og mangelfullt rettighetsfokus

Ved å begynne utviklingen av en «matching»-praksis med barnet i sentrum, så har Barnets Profil ført praksisen i en fosterhjems plassering et skritt i retning av å ivareta barnets rettigheter. Dog hviler utviklingen av Barnets Profil på en forutsetning om at kunnskapen den trekker på allerede har innarbeidet et rettighetsfokus. Dette er usikkert, og kan utbedres ved at policy-utvikling, veiledere og

praksisopplæring tar inn over seg hvordan barnets rettigheter er imøtegått. I tillegg er det visse mangler som må utbedres for at Barnets Profil svarer ut og håndhever barnets rettigheter i praksis.

Dette er avgjørende for at tjenestepraksisen skal kunne være i stand til å imøtekomme barnets rettigheter slik de framgår fra Grunnloven, Barnekonvensjonen og *bvl*, og som tjenestesektoren ikke har myndighet til å fravike (Falch-Eriksen & Toros, 2022). Barnets rettigheter bærer barnet uavhengig av offentlig tjenesteapparat, men det er tjenesteapparatets plikt til å utvikle lovverk, forskrifter, policy, retningslinjer og så videre, som sikrer at barnets rett til vern blir innfridd. (Falch-Eriksen, 2018a; Falch-Eriksen & Skivenes, 2019; Sandberg, 2008, 2018). Dersom barnevernet, uansett tjenestetype, ikke tilbyr tjenester som er med på å innfri hva barn har rett til, så kan dette innebære at tjenestetypen ikke handler i tråd med barnets rett

Dog har denne innsatsen ikke vært en aktiv del av utviklingen av Barnets Profil som et verktøy som skal hjelpe fram god praksis, noe som kan overværes gjennom at barnet ikke deltar gjennomgående i sin egen profilering når Barnets Profil fylles ut. Dette er en rettighet barnet har i følge Barnekonvensjonens Art 12.2:

...the child shall in particular be provided the opportunity to be heard in any judicial and administrative proceedings affecting the child, either directly, or through a representative or an appropriate body, in a manner consistent with the procedural rules of national law.

I korte trekk innebærer dette at fosterhjemtjenestens «matching»-rutiner utgjør «administrative proceedings», og som gjør at BK Art.12.2 er en rettighet som krever at barnet deltar enten direkte eller indirekte for å informere beslutninger og vurderinger som angår dem, fordi dette er barnets rett. Videre, så må denne rettigheten forstås særlig i sammenheng med å fatte beslutninger som er i barnets beste interesse.⁶

Ikke bare må Barnets Profil ha et aktivt og pågående mål om å håndheve barns rettigheter, men viktigere er å la praksisutvikling bli styrt av et menneskerettsprinsipp som inkorporerer stabilitet. Kun på den måten vil praksisfeltet innen fosterhjemtjenesten bli utviklet på en slik måte at den tåler enhver type rettighetskrav som skal kunne rettes inn mot tjenesten av barn.

Til sist, er det sterke praktiske argumenter for å lytte til barn og unge, spesielt med tanke på å etablere et omfattende rammeverk der barns preferanser innen «matching»-praksis kan kartlegges for fremtidig bruk i et fosterhjemsforløp. Å lytte til barns ønsker kunne Barnets Profil integrert mer. Samtidig er det forståelig at

---

⁶ Det er mer korrekt å benevne «barnets beste»-prinsippet som at det styrer beslutninger som er *i* barnets beste interesse, og ikke at det er *til* barnets beste. Barnekonvensjonen handler om barnets egeninteresse, og at det er denne interessen de har en rett til at offentlige myndigheter skal bestrebe seg mot å overvære.

dette bare er et første steg mot en bedre «matching» generelt, og at en kvantitativ tilnærming er nødvendig i første omgang for å deretter å kunne sette søkelys på individuelle behov.

6 Konkluderende betraktninger

Hos respondentene som er intervjuet vedrørende Barnets Profil er det en forventning om at fosterhjemspraksisen som Barnets Profil er med på å organisere, vil kunne vedvare, forbedres og ekspanderes ut fra. Alle respondentene til denne rapporten har også uttrykt ønsker å fortsette med Barnets Profil, samtidig som de ser behovet for kontinuerlige evalueringer og videreutvikling av malen og tilhørende veileder. Praksisen har med andre ord etablert et uuntendert biprodukt, nemlig et videre ønske blant profesjonsutøvere å sikre en praksis som blir kvalitetssikret og systematisk videreutviklet i takt med faglig innsikt og mot å sikre måloppnåelse om stabilitet under plassering. Mer profesjonalisert praksis, altså hvor ulik kunnskap settes sammen for å optimalisere praksis, ser da ut til å ha skapt et ønske om å jobbe mer profesjonelt. Når fosterhjemtjenesten har begynt å arbeide ut fra slike metoder kan det også bli referert til som en lærende organisasjon med et støttende og undersøkende arbeidsmiljø, med konkrete læringsprosesser og en ledelse som oppmuntrer til nysgjerrighet og at man kan ta feil (Garvin et al., 2008). Gjennom å utvikle Barnets Profil med både systematikk og underlagt en norm om kontinuerlig forbedring, og at aksept på at praksisen kan forbedres og at man kan gå feil, så har også denne praksisen beredt grunnen for profesjonalisering av fostertjenesten (Munro, 2019).

Mange av informantene har også uttrykt at innføringen av Barnets Profil aktualiserer diskusjoner om standardisering versus faglig skjønn, og at det er viktig at malens begrensninger blir uttrykt og tematisert. Malen betraktes som et verktøy og supplement, og anses ikke som et substitutt for profesjonelt skjønn. Særlig etterspørres det en sosialfaglig diskusjon knyttet til hvordan tallfesting og skåring kan skape beskrivelser som både er feil, men som også kan virke fremmedgjørende for barn og foreldre.

Som en sammenfatning av det gjennomgåtte datamaterialet og sammenliknet med kunnskap på området, så kan man konkludere med at Barnets Profil er en start på en lovende og viktig modernisering av matchingpraksis, mer bredt også som en ny fosterhjemspraksis og ny organisering av tjenesten. Selv om profilen ikke har optimalisert medvirkningen, så legger profilen systematisk til rette for medvirkning for barn og foreldre på annen måte enn tidligere. Selv om mange respondenter fortsatt gir uttrykk for at barn og foreldres deltagelse ikke er god nok, uttrykker de fleste at praksisen har endret seg om hvordan medvirkning virker med innføringen av Barnets Profil. Flere av informantene uttrykker at fremtidens fosterhjemsarbeid vil involvere foreldresamarbeid på en helt annen måte enn det vi ser i dag, og det ble uttrykt et ønske om å gjøre foreldre til reelle deltagere og samarbeidsparter gjennom hele prosessen. Karakteristisk for målet ble det uttrykt at det kunne anses for å være «det tredelte foreldreskapet»:

Jeg er helt sikker på at fremtidens fosterhjemsarbeid blir det tredelte foreldreskapet. Det blir et samarbeid mellom foreldre, fosterhjems-tjenesten og fosterhjemmet. Jeg er overbevist om at der ligger også nøkkelen til vellykkede og gode fosterhjem som ikke sprekker.

På mange måter ser det ut som Barnets Profil ikke bare tvinger frem en endring av dagens fosterhjemsarbeid, men at innføringen også bidrar til en overordnet og helhetlig tenkning rundt hvilken type fosterhjemsarbeid og hvilken praksis fosterhjemsarbeidet skal og bør være.

Avslutningsvis er informantene tydelige på at Barnets Profil ikke endrer tilfanget eller hvilke fosterhjem de har tilgjengelige. Barnets Profil kan derfor vise barnets behov for et spesifikt fosterhjem, og som er i tråd med interessene til barnet, uten at fosterhjemtjenesten er i stand til å møte disse behovene. Når således rekrutteringen ikke innfrir på grunnprinsippet i norsk barnevern, nemlig at barnets beste interesser skal være en grunnleggende betraktning, så vil heller ikke Barnets Profil i mange tilfeller lede til dets formål – nemlig å sikre god matching. Barnets Profil gir en oversikt over hva barnet har behov for, og dersom man vet at fosterforeldre man har tilgjengelig ikke kan innfri, så vil beslutningen også ikke være i tråd med prinsippet om barnets beste. I enkelte tilfeller kan man i beste fall unngå å plassere barn i fosterhjem som ikke klarer å møte barnets behov. På den måten vil man kunne komme tidligere inn med tiltak overfor fosterfamilien, for på den måten kanskje forebygge brudd i plasseringen når fosterhjem ikke er tilpasset det konkrete barn.

Barnets Profil blir beskrevet som et oppsummeringsverktøy for internt bruk. Det er imidlertid liten tvil fra både intervjudataene og dokumentdataene om at innføringen har ført til en rekke endringer av fosterhjemsarbeidet som strekker seg ut over denne smale beskrivelsen. Dette kan for eksempel handle om at Barnets Profil skaper en ny arbeidsform og ny organisasjon av arbeidet. Videre så produserer Barnets Profil kunnskap om barn og familier som vil kunne ha avgjørende betydning for hvilket fosterhjem det enkelte barn blir tilbudt. Det kan dermed vanskelig innskrenkes til et oppsummeringsverktøy alene. Dette gjør også at Barnets Profil allerede på et tidlig stadium aktivt må plasseres inn i en større og mer helhetlig prinsipiell tenkning om utvikling av fosterhjemtjenesten.

Dersom Bufetat fortsatt vil anse Barnets Profil som et oppsummeringsverktøy alene, så kan det hende vi undervurderer den avgjørende betydningen som verktøyet er gitt og potensialet det lover om en systematisk modernisering og utvikling av fosterhjemstjenesten. Et alternativ er å akseptere Barnets Profil som et verktøy med langt større innflytelse og virkninger enn hva man kan forvente av et internt oppsummeringsverktøy. Det krever i så fall en bevissthet om verktøyets mulige farer, men også muligheter i målet om en enda bedre og helhetlig fosterhjemspraksis.

Behov for helhetlig fosterhjemspraksis – stabilitetsplanlegging

Innen internasjonal fosterhjemsforskningen og policy-utvikling er det noe som omtales som «permanence planning», og har kommet som et resultat av at fosterhjemstjenester har planlagt at barn skal oppleve stabilitet i sitt liv også i fosterhjem (Beek & Schofield, 2017; Biehal, 2019). På norsk vil denne policy-utviklingen kunne bli oversatt som «stabilitetsplanlegging». I barnevernsaker vil det ofte være to slike planer som er virksomme samtidig, nemlig en primær stabilitetsplan som innebærer et overordnet arbeid for barnets mulighet for tilbakeføring eller adopsjon, og en sekundærplan som fokuserer på plasseringsforløpet så lenge barnet er i offentlig omsorg. Sekundærplanen innebærer dermed det offentliges plan for å yte omsorg og sikre barnets rett til familieliv gjennomgående så lenge barnet er i offentlig omsorg (dette gjelder like mye for institusjonsplasseringer). Barnets Profil vil kunne sies å være en form for praksis som passer inn i et første skritt i en slik stabilitetsplanlegging.

Innhenting av data rundt barnets omgivelse, om barnet selv, barnets behov, og barnets foreldre, med påfølgende risikovurderinger, behovsprofilering og hvordan barnets forventede responsivitet er innen tiltaksvalg vil ikke bare være relevant informasjon for en matchingprosess, men utgjør i tillegg en informasjonsinnhentingsprosess som er avgjørende for det videre fostehjemsforløpet, og at stabilitet skal sikres gjennomgående inntil fosterhjems plasseringen avsluttes. I et fostehjemsforløp kan vi se for oss iallfall seks hovedelementer hvor informasjonen kan inngå som ledd i en stabilitetsplanlegging:

1. Informasjonsinnhenting og vurderinger
2. Identifisere hvilke behov barnet har for å forbli i en fosterfamilie og oppleve stabilitet
3. Velge optimal fosterfamilie som matcher med barnets behov
4. Planlegge et plasseringsforløp og
5. Oppfølgingsplan med tilhørende oppfølgingstiltak

Et stort datamateriale innledningsvis, og som identifiserer og dokumenterer så godt som mulig hvem barnet er og hvilke interesser barnet har, vil være til hjelp og informere hele fostehjemsforløpets sekundærplan, men også økt forståelse for primærplanen. Barnets Profil handler om å bli kjent med barnet, og et dypdykk i hvem barnet er vil, som vi ble kjent med fra kapittel to, være avgjørende for å matche et fosterhjem som kan gi et barn det familieliv det har krav på.

Faglig anbefaling i morgendagens barneverntjeneste

Informantene uttrykte også et ønske om at den nye praksisformen også ble sikret og forankret gjennom å bli en nasjonal faglig anbefaling. På den måten ville de som bruker Barnets Profil også kjenne seg tryggere på at verktøyet har passert en

forsvarlighetstest (jf. forsvarlighetskravet i bvl §1–4). Gjennom å arbeide med en målsetting om at Barnets Profil til det som refereres til som en nasjonal faglig anbefaling, så kommuniserer også de intervjuede at de ønsker både en vurdering av hvor virksom profileringen er, men også at det sikres troskap til en praksis gjennom opplæring, og at man kan kommunisere faglig med andre som arbeider med matching i fosterhjem. Dette går ikke bare på å fylle inn en mal, noe alle på sett og vis kan gjøre, men et ønske fra respondentene om å være trygge på at de har kompetanse til å foreta de helt konkrete vurderingene profesjonelt som trengs for å bruke malen.

Informantene i studien er også av den oppfatning av at opplæring i å forstå malens bruk og hvordan og hvorfor man skal arbeide som man skal, også kan være med på å gi tykkere og mer faglig likeverdige vurderinger i tillegg til tallfestingen. De mener også at å utvide malen til å inkorporere tykkere beskrivelser ikke vil skape utilsiktet variasjon, men å synliggjøre variasjonen som er fra et barn til et annet. Beskrivelser og begrunnelser kan på den måten være et supplement til den rene tallfestingen.

I tillegg til å sikre at praksisen holder mål som forsvarlig, så kan også Barnets Profil som veileder utgjøre bistand innen fosterhjemsarbeid når kommunene skal ta over det meste av arbeidet. Det foreligger ikke et klart alternativ til en matching prosess som er innpasset i norsk fosterhjemtjeneste, og som forholder seg til arbeidet med utvikling av kvalitetssystem basert på BBIC, eller forholder seg til barnevernets omorganiseringsprosesser, slik som Barnets Profil er utviklet.

Endringsbehov og endringstretthet

Barnets Profil, og den utviklingen denne praksistypen har gjennomgått, kan også være det mest hensiktsmessige valget i det pågående arbeidet med å reformere norsk fosterhjemtjeneste (jf. «BFD,» 2021). Det er per i dag ikke noen dominerende praksiser innen denne avgjørende delen av fosterhjemtjenesten i Norge (Se Kaasbøll, 2018), og i og med at fosterhjemtjenesten i årene som kommer skal foregå i all hovedsak på kommunalt nivå, så vil en felles kunnskapsinformert praksis være det beste alternativet til høy grad av variasjon i praksis. Dette innebærer at Barnets Profil kan inngå både i Bufetats framtidige tjenesteplikter som fosterhjemtjeneste, og etatens rolle inn i «kommunene og kommunale læringsnettverk om utvikling av fosterhjemsarbeidet i kommunen» («BFD,» 2021). Fosterhjemsstrategien har ikke nevnt spesifikt fosterfeltets mangelfulle matching-arbeid, og ei heller nevnt barnet og barnets rettigheter, men i og med at nettopp matching er svært styrende for om plasseringer blir stabile og at administrative prosedyrer skal sikre at beslutninger er i barnets beste interesse, så er profilering av barn et naturlig innsatsområde, og som vil ha innvirkning på hvordan beslutninger og prosesser foregår gjennomgående et helt fosterhjemsforløp.

Barneverntjenesten har i de senere årene vært i en stadig utvikling og har vært gjenstand for sterke endringskrav med tilhørende forventninger til praksis. Nye

digitale løsninger står på dørstokken, endringskrav til både profesjonell praksis og organisasjonsdesign er blant de store innsatsene, og disse gjennomtrenger stort sett all tjenestevirksomhet i barnevernet. I et slikt omstillingsklima kan det på den ene siden bli for mange endringer, men samtidig trenger endringene å være i harmoni med hverandre. Stabilitet er her et godt valg for utviklingen av praksis, men kun dersom stabiliteten forstås innenfor det rettighetsvernet barnet har, altså opp imot barnets beste interesser, kravet praksis har til at barn skal få ytre seg på en hensiktsmessig måte, og at barnet har en rett til familieliv (jf. GrL §§102, 104).

Barnets Profil er utviklet innen det samme begrepsmessige rammeverk og tenkning som mye av innsatsen innen kompetanseutviklingen som barnevernet nå er basert på. Blant annet har det et strukturert fokus på barnets utvikling, behov for familieliv og miljøfaktorer som kartlegges på tvers av risiko- og beskyttelsesfaktorer. Dette knesetter Barnets Profil inn i rammen som er etablert av kompetansereformen slik denne hviler på den britiske modellen Integrated Children Systems (ICS), og den senere svenske modellen Barns behov i centrum (BBIC) (Prop 133 L (2020–2021)).

Profesjonelt barnevern og dets verktøy

Gjennom tilbakemeldinger fra respondenter om at tallfestingen knyttet til vurderingene, og at disse virker fremmedgjørende, så reises i tillegg en underliggende problemstilling om at praksis av *profesjonell* skjønnsutøvelse ikke forstås av de som utøver den. Gjennom tallene avdekkes ulike beslutningskomponenter, mens hvordan en saksbehandler bedømmer de ulike komponentene gjenstår. Dette blir særlig presserende når tallene skal forstås fra en saksbehandler til den neste. Forankringen av vurderingenes faglighet, gjennom at de blir en del av Barnets Profil, vil da ikke bare bistå i å sikre at begrunnelser foreligger for vurderingene, men utgjør også en intern læringsprosess der kollegaveiledning kan spille en sentral rolle i å sikre trening i vurderingene og at vurderingene og praksis blir utøvet på en kvalitativt likelydende måte overfor hvert barns unike behov.

Profesjonell skjønnsutøvelse kjennetegnes av at det er faglige resonnementer, og kunnskap som trekkes på for å fatte beslutninger, og som gir seg til uttrykk gjennom tallfesting i Barnets Profil. Om Barnets Profil åpner for tykke beskrivelser i tillegg, så kan det synliggjøres hvordan vurderingene foretas, og i tillegg lage en grobunn for hvilke opplæringsbehov som må på plass for å sikre at Barnets Profil gjennomgående brukes så likt som mulig i vurderinger. I «Meld. St. 17 (2015–2016) - Trygghet og omsorg. Fosterhjem til barns beste» leveres en slik innsats opp til et behov om å få på plass videreutdanninger som kan sikre vedvarende kompetanseheving og kompetansesikring nasjonalt (Meld. St. 17 (2015–2016)).

Barnets Profil er et verktøy for å bistå profesjonsutøvere til å få en klarere resonnering i et svært komplekst beslutningslandskap, og hvor mange variabler spiller inn. Dog vil ikke Barnets Profil erstatte skjønnsutøvelsen. Dette gjør at Barnets Profil kunne vært tjent med et langt mer artikulert forhold til profesjonelt

skjønn, og da særlig med å slippe inn og artikulere de sosialfaglige betraktninger som er relevante på tvers av malen.

Rettigheter og et livsløpsperspektiv

Barnets rettigheter skal forstås som menneskerettigheter som er tilpasset barn, og som er båret av barn og hvor tjenestene er pliktige til å håndjeve. Dette er bakgrunnen for hvorfor man omtaler menneskerettigheter som udelelige, fordi de henger sammen og utgår fra et bakenforliggende grunnlagsprinsipp (Falch-Eriksen & Backe-Hansen, 2018c; Sandberg, 2018). Grunnlagsprinsippet bak menneskerettighetene er enkeltmenneskets rett til vern av sin verdighet og integritet (Habermas, 2010). Barnet er her et spesialtilfelle, innen et omfattende system av rettsnormer som de fleste moderne konstitusjonelle demokratier styrer etter.

Det konstitusjonelle vernet som etableres av menneskerettighetene fordrer at barneverntjenesten i sin helhet forfølger de krav som følger av at barn er bærere av rettigheter. For eksempel stiller BK Art. 12.2 svært store krav til tjenester. Her har barn et ubestridt krav til å få sin rett til å bli lyttet til i enhver administrativ prosedyre, og tjenestesektorer er da forpliktet til å sikre at barnets rettigheter blir håndhevet. En annen rettighet som har store implikasjoner er BK Art. 39, som krever at det offentlige skal treffe «alle egnede tiltak for å fremme fysisk og psykisk rehabilitering [recovery] og sosial reintegrering av et barn som har vært utsatt for: Enhver form for vanskjøtsel...».

For å gjøre det som kreves for å håndheve rettighetene forklarer BK innledningsvis i Art. 4 at «Partene skal treffe alle egnede lovgivningsmessige, administrative og andre tiltak for å gjennomføre de rettigheter som anerkjennes i denne konvensjonen». Dette skaper forutsetninger også for Barnets Profil, og slik praksisen er ment å fungere, at dersom den praksisen som utgår fra den skal kunne gjøre krav på å være i tråd med barns rettigheter så må rettighetene aktivt adresseres og inkorporeres i malen og rutinene (Byrne & Lundy, 2019).

Gjennom å sørge for at barns medvirkning er reell, og at barnets rett til familieliv også innebærer en kvalitativ dimensjon om et godt familieliv for barnet i fosterhjem, eller optimalt familieliv, så har Barnets Profil kommet langt på vei til å være i tråd med BK. Disse endringene trenger ikke være omfattende, men må være mer enn tilstrekkelige for at barnets verdighet og integritet gjennomgående er gitt det vernet det har krav på.

Summary

The report deals with a part of a “matching” practice developed by the Norwegian Agency for Children, Youth and Family Affairs (Bufetat), and focuses on profiling the child: "The Child's Profile". Matching involves finding a foster home that is a good match for the child's needs. The practice type has been initiated at Bufetat, and is being developed as part of the renewal of the foster home institute. The report provides input for the further development of the practice type, and thus carries out an early critical review of how the practice type should be developed with regard to the knowledge front, organizational weaknesses and professional practice.

The report is made up of mainly four parts: The first part is a scoping review. The report has an extended search of the matching field within foster home work, as the profiling of children in itself only constitutes a certain component of matching itself. The second part goes through policy documents and templates and routines for this specific form of practice. Part three deals with interviews with those responsible for profiling children, those who have developed the practice and managers. The fourth part discusses profiling against modern risk assessment of children's care needs and care situation. During the assessments of "The Child's Profile", basic demands towards Norwegian child protection services have been applied, and especially the rights of the child, and in particular with a focus on the child's right to family life and the need for stable care conditions.

The findings point to four elements: The first is that the practice does not go against what we know in the field about requirements that should be set for matching practices. The second is that, although "The Child's Profile" has provided a far higher degree of structure, predictability, and accuracy in the work with matching, the practice can also have certain alienating elements such as quantifying the risk of instability for a human person. The third is that those who practice according to "The Child's Profile" consider the practice to be professionalized by the foster care institute. This means that a structured professional discussion and collaboration has developed which improves the work and creates a consistent practice in the workplace. The fourth is that the profiling of the child does not override the child's right to express itself in the decision-making process. This is a right the child has, and which the practice is obliged to attend to.

Referanser

- Meld. St. 17 (2015–2016). Meld. St. 17 (2015–2016) – Trygghet og omsorg. Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet.
- NOU 2018: 18. NOU 2018: 18: Trygge rammer for fosterbarn. Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet.
- Prop 133 L (2020–2021). Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven. Oslo: Barne-, og familiedepartementet.
- Agosti, J., Conradi, L., Goldman H., J., & Langan, H. (2013). *Using trauma-informed child welfare practice to improve foster care placement stability: A breakthrough series collaborative: Promising practices and lessons learned (0009–4021)*.
http://www.nctsn.org/sites/default/files/assets/pdfs/using_ticw_bsc_final.pdf
- Ahluwalia, S., & Zemler, M. (2003). Stability in Foster Care: Measuring and Promoting Placements that Lead to Permanent Homes. *Harvard University John F. Kennedy School of Government: Unpublished Policy Analysis Exercise*.
- Akin, B. A. (2011). Predictors of foster care exits to permanency: A competing risks analysis of reunification, guardianship, and adoption. *Children and Youth Services Review*, 33(6), 999–1011. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2011.01.008>
- Backe-Hansen, E., Christiansen, Ø., & Havik, T. (2013). *Utilsiktet flytting fra fosterhjem* (Nova notat, Issue).
- Backe-Hansen, E., Havik, T., & Christiansen, Ø. (2013). *Utilsiktet flytting fra fosterhjem: en litteratursammenstilling*.
- Baginsky, M., Gorin, S., & Sands, C. (2017). The fostering system in England: Evidence.
- Bazalgette, L., Rahilly, T., & Trevelyan, G. (2015). Achieving emotional wellbeing for looked after children. NSPCC: <https://www.nspcc.org.uk/globalassets/documents/research-reports/achieving-emotional-wellbeing-for-looked-after-children.pdf>.
- Beek, M., & Schofield, G. (2017). Permanence in long-term foster care: Family relationships and professional systems. *Developing Practice: The Child, Youth and Family Work Journal*(47), 36–49.
- Benesh, A. S. (2017). *Predicting Child Welfare Future Placements for Foster Youth: An Application of Statistical Learning to Child Welfare* [The Florida State University].
- Berridge, D., & Cleaver, H. (1988). *Foster home breakdown*. B. Blackwell.
- Beyerlein, B. A., & Bloch, E. (2014). Need for Trauma-Informed Care Within the Foster Care System: A Policy Issue. *Child Welfare*, 93(3), 7–21. <Go to ISI>://WOS:000209644400002
- BFD. (2021). In *Et trygd hjem for alle. Regjeringens fosterhjemsstrategi 2021–2024*. Oslo: Barne-, og familiedepartementet.
- Biehal, N. (2019). Stability and permanence in long-term foster care. *Developing Practice: The Child, Youth and Family Work Journal*(54), 79–98.

- Bonta, J., & Andrews, D. A. (2007). Risk-need-responsivity model for offender assessment and rehabilitation. *Rehabilitation*, 6(1), 1–22.
- Brighouse, H., & Swift, A. (2014). *Family values: the ethics of parent-child relationships*. Princeton University Press.
- Byrne, B., & Lundy, L. (2019). Children's rights-based childhood policy: a six-P framework. *The International Journal of Human Rights*, 23(3), 357–373.
<https://doi.org/10.1080/13642987.2018.1558977>
- Carnochan, S., Moore, M., & Austin, M. J. (2013). Achieving placement stability [Article]. *J Evid Based Soc Work*, 10(3), 235–253. <https://doi.org/10.1080/15433714.2013.788953>
- Carter-Black, J. (2002). Transracial adoption and foster care placement: worker perception and attitude. *Child Welfare*, 81(2), 337–370.
- Chambers, R. M., Crutchfield, R. M., Willis, T. Y., Cuza, H. A., Otero, A., & Carmichael, H. (2017). Perspectives: Former foster youth refining the definition of placement moves. *Children and Youth Services Review*, 73(Supplement C), 392–397.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2017.01.010>
- Christiansen, O., Havik, T., & Anderssen, N. (2010). Arranging stability for children in long-term out-of-home care. *Children and Youth Services Review*, 32(7), 913–921.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2010.03.002>
- Collazo, C. (2013). *Placement instability in the foster care system: A study framed by attachment theory* [The Florida State University].
- Coram Voice, H. C. f. A. a. F. C. S. (2015). *Children and Young People's Views on Being in Care. A Literature Review*. Hadley Centre for Adoption and Foster Care Studies and Coram Voice.
- De Maeyer, S., Vanderfaeillie, J., Van Holen, F., Gypen, L., Laurence, & Belenger, L. (2016). *Matching in Flanders: research with the Assessment Questionnaire Foster care Situations –Revised XIV International Conference*
EUSARF 2016: Shaping the Future, Oviedo.
- Dettlaff, A. J., Christopher Graham, J., Holzman, J., Baumann, D. J., & Fluke, J. D. (2015). Development of an instrument to understand the child protective services decision-making process, with a focus on placement decisions. *Child Abuse & Neglect*, 49, 24–34. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.04.007>
- Egelund, T., & Vitus, K. (2007). *Sammenbrud i anbringelse af unge. Risikofaktorer hos unge, forældre, anbringelsessteder og i sagsbehandlingen*. København: Socialforskningsinstituttet
- Esposito, T., Trocme, N., Chabot, M., Collin-Vezina, D., Shlonsky, A., & Sinha, V. (2014). The stability of child protection placements in Quebec, Canada. *Children and Youth Services Review*, 42, 10–19. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2014.03.015>
- Falch-Eriksen, A. (2017). *Søsken og plassering i fosterhjem. Rapport om utfordringer, hindringer og tiltak ved søskenplassering i fosterhjem* (Nova rapport, Issue).
- Falch-Eriksen, A. (2018a). *Rights and Professional Practice: How to Understand Their Interconnection*. Palgrave Macmillan.

- Falch-Eriksen, A. (2018b). *Stabilitet i fosterhjem. En kunnskapssammenstilling av internasjonal forskning* [Stability in foster care. A review of international research]. NOVA report.
- Falch-Eriksen, A., & Backe-Hansen, E. (2018a). Child Protection and Human Rights: A Call for Professional Practice and Policy. In A. Falch-Eriksen & E. Backe-Hansen (Eds.), *Human Rights in Child Protection. Implications for professional practice and policy*. Palgrave.
- Falch-Eriksen, A., & Backe-Hansen, E. (2018b). Child Protection and Human Rights: A Call for Professional Practice and Policy. In A. Falch-Eriksen & E. Backe-Hansen (Eds.), *Human Rights and Child Protection*. Palgrave MacMillan.
- Falch-Eriksen, A., & Backe-Hansen, E. (2018c). *Human Rights in Child Protection : Implications for Professional Practice and Policy* (1st ed. 2018. ed.). Springer International Publishing : Imprint: Palgrave Macmillan.
- Falch-Eriksen, A., & Skivenes, M. (2019). The Child's Right to Protection. In M. Langford, M. Skivenes, & K. H. Søvig (Eds.), *Child Rights in Norway. An Implementation Paradox*. Universitetsforlaget.
- Falch-Eriksen, A., & Toros, K. (2022). Professional Practice in Rights-Based Foster Care, and The Child's Right to Participate. . In C. Equit & J. Purtell Philip (Eds.), *Children's rights to participate in out of home care – cross national perspectives*. Routledge.
- Falch-Eriksen, A., Toros, K., Sindi, I., & Lehtme, R. (2021). Children expressing their views in child protection casework: Current research and their rights going forward. *Child & Family Social Work*, n/a(n/a). <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/cfs.12831>
- Fanshel, & Shinn. (1980). Children in foster care. A longitudinal investigation. *Child Abuse & Neglect*, 4(4), 294. [https://doi.org/10.1016/0145-2134\(80\)90053-8](https://doi.org/10.1016/0145-2134(80)90053-8)
- Farmer, E., & Pollock, S. (1999). Mix and match: planning to keep looked after children safe. *Child abuse review (Chichester, England : 1992)*, 8(6), 377–391. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0852\(199911/12\)8:6<377::AID-CAR581>3.0.CO;2-F](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0852(199911/12)8:6<377::AID-CAR581>3.0.CO;2-F)
- Fisher, R. N. (2020). *Prevalence of Resilience, Risk and Protective Factors in Foster Care Children and Youth: A Systematic and Meta-Analytic Review* [Adler University].
- García-Martín, M. A., Salas, M. D., Bernedo, I. M., & Fuentes, M. J. (2014). Foster Care Profiles: A Guide to Identifying At-Risk Placements [Article]. *Journal of Child and Family Studies*, 24(9), 2579–2588. <https://doi.org/10.1007/s10826-014-0060-z>
- García-Martín, M. A., Salas, M. D., Bernedo, I. M., & Fuentes, M. J. (2015). Foster care profiles: A guide to identifying at-risk placements. *Journal of Child and Family Studies*, 24(9), 2579–2588.
- Garvin, D. A., Edmondson, A. C., & Gino, F. (2008). Is yours a learning organization? *Harvard Business Review*, 86(3), 109.
- Goodyer, A. (2016). Children's accounts of moving to a foster home. *Child & Family Social Work*, 21(2), 188–197. <https://doi.org/10.1111/cfs.12128>
- Graham, J. C., Dettlaff, A. J., Baumann, D. J., & Fluke, J. D. (2015). The Decision Making Ecology of placing a child into foster care: A structural equation model. *Child Abuse Negl*, 49, 12–23. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.02.020>

- Habermas, J. (2010). The Concept of Human Dignity and the Realistic Utopia of Human Rights. *METAPHILOSOPHY*, 41(4), 464–480.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1467-9973.2010.01648.x>
- Havik, T. (2007). Slik fosterforeldrene ser det – II. Resultat fra en kartleggingsstudie i 2005. In (Vol. rapport nr. 1 – 2007). Bergen: Barnevernets Utviklingssenter på Vestlandet.
- Haysom, Z., McKibbin, G., Shlonsky, A., & Hamilton, B. (2020). Changing considerations of matching foster carers and children: A scoping review of the research and evidence. *Children and Youth Services Review*, 118, 105409.
- Hegar, R. (1986). SIBLINGS IN FOSTER CARE: A DESCRIPTIVE AND ATTITUDINAL STUDY (CHILD WELFARE, LOUISIANA). In: ProQuest Dissertations Publishing.
- Hek, R. (2007). Using foster placements for the care and resettlement of unaccompanied children. In.
- Helsedirektoratet. (2017). *Kunnskapsgrunnlag og metoder for tidlig identifisering av risiko hos barn og unge*. Helsedirektoratet.
- Höjer, I., & Nordenfors, M. (2004). Living with foster siblings-what impact has fostering on the biological children of foster carers. *Residential Care: Horizons for the New Century*, Aldershot, Ashgate.
- Hollows, A., & Nelson, P. (2006). Equity and pragmatism in judgement-making about the placement of sibling groups. *Child & Family Social Work*, 11(4), 307–315.
<https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2006.00410.x>
- Hood, C., Jones, D., Pidgeon, N., Turner, B., Gibson, R., & Bevan-Davies, C. (1992). Risk management (Chapter 6). *Risk: Analysis, perception and management*. London: The Royal Society.
- Jayarathne, S., Faller, K. C., Ortega, R. M., & Vandervort, F. (2008). African American and white child welfare workers' attitudes towards policies involving race and sexual orientation. *Children and Youth Services Review*, 30(8), 955–966.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2007.11.018> (Children and Youth Services Review)
- Kaasbøll, J. (2018). *Kartleggingsverktøy/matching av fosterbarn og fosterhjem*. En kunnskapssammenstilling. (SINTEF Rapport, Issue.
<http://hdl.handle.net/11250/2504547>
- Konijn, C., Admiraal, S., Baart, J., van Rooij, F., Stams, G.-J., Colonnese, C., Lindauer, R., & Assink, M. (2019). Foster care placement instability: A meta-analytic review. *Children and Youth Services Review*, 96, 483–499.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.12.002>
- Lang, K. (2014). *Foster Parents' Parenting Characteristics and Foster Children's Pre-Placement Experiences: Influence on Foster Children's Psychosocial Adjustment During the First Year in Foster Placement* Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg (FAU)].
- Leve, L. D., Harold, G. T., Chamberlain, P., Landsverk, J. A., Fisher, P. A., & Vostanis, P. (2012). Practitioner review: children in foster care–vulnerabilities and evidence-based interventions that promote resilience processes. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 53(12), 1197–1211. <http://onlinelibrary.wiley.com/store/10.1111/j.1469-7610.2012.02594.x/asset/j.1469->

[7610.2012.02594.x.pdf?v=1&t=janurgag&s=21a28187ec32fe6f70dd0cc2a5179e998386c5c6](https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2012.02594.x.pdf?v=1&t=janurgag&s=21a28187ec32fe6f70dd0cc2a5179e998386c5c6)

<https://acamh.onlinelibrary.wiley.com/doi/pdfdirect/10.1111/j.1469-7610.2012.02594.x?download=true>

Lightfoot, E., Hill, K., & LaLiberte, T. (2011). Prevalence of children with disabilities in the child welfare system and out of home placement: An examination of administrative records. *Children and Youth Services Review*, 33(11), 2069–2075.

<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2011.02.019> (Children and Youth Services Review)

Lopez, M. L., del Valle, J. F., Montserrat, C., & Bravo, A. (2011). Factors Affecting Foster Care Breakdown in Spain. *Spanish Journal of Psychology*, 14(1), 111–122.

https://doi.org/10.5209/rev_SJOP.2011.v14.n1.9

Madden, E. E., & Aguiniga, D. M. (2017). Barriers and Future Directions.

Moore, T. D., McDonald, T. P., & Cronbaugh-Auld, K. (2016). Assessing Risk of Placement Instability to Aid Foster Care Placement Decision Making. *Journal of Public Child Welfare*, 10(2), 117–131. <https://doi.org/10.1080/15548732.2016.1140697>

Moran, L., McGregor, C., & Devaney, C. (2016). *Scoping Review of International and Irish Literature on Outcomes for Permanence and Stability for Children in Care*.

Moran, L., McGregor, C., & Devaney, C. (2017). Outcomes for Permanence and Stability for Children in Long-term Care.

Morgan, R. (2006). *Placements, decisions and reviews*. London

Morris, J. (1998). Still Missing? The Experiences of Disabled Children and Young People Living Away from Their Families. In: London: The Who Cares? Trust.

Munro, E. (2019). Decision-making under uncertainty in child protection: Creating a just and learning culture. *Child & Family Social Work*, 24(1), 123–130.

<https://doi.org/https://doi.org/10.1111/cfs.12589>

Munro, E. R., & Hardy, A. (2006). *Placement stability: a review of the literature*.

Ní Raghallaigh, M., & Sirriyeh, A. (2015). The negotiation of culture in foster care placements for separated refugee and asylum seeking young people in Ireland and England. *Childhood (Copenhagen, Denmark)*, 22(2), 263–277.

<https://doi.org/10.1177/0907568213519137>

Norgate, R., Warhurst, A., Osborne, C., Traill, M., & Hayden, C. (2012). Social workers' perspectives on the placement instability of looked after children. *Adoption & Fostering*, 36(2), 4–18.

O'Neill, M., Risley-Curtiss, C., Ayon, C., & Williams, L. R. (2012). Placement stability in the context of child development. *Children and Youth Services Review*, 34(7), 1251–1258. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2012.02.018>

Oosterman, M., Schuengel, C., Slot, N. W., Bullens, R. A. R., & Doreleijers, T. A. H. (2007). Disruptions in foster care: A review and meta-analysis. *Children and Youth Services Review*, 29(1), 53–76. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2006.07.003>

Page, V. (2019). The Impact of Caregiver Ethnicity on Externalizing Behaviors of Youth in Foster Care. In: ProQuest Dissertations Publishing.

- Peters, F. (2017). *Fostering Mixed Race Children: Everyday Experiences of Foster Care*. London: Palgrave Macmillan UK. <https://doi.org/10.1057/978-1-137-54184-0>
- Pitcher, D., & Jaffar, S. (2018). 'To another's house': the experiences of Muslim young people in foster care. *Adoption & Fostering*, 42(3), 219–233. <https://doi.org/10.1177/0308575918790437>
- Pösö, T., & Laakso, R. (2016). Matching children and substitute homes: some theoretical and empirical notions. *Child & Family Social Work*, 21(3), 307–316. <https://doi.org/10.1111/cfs.12144>
- Pritchett, R. (2015). *Children entering care: what are they like and how do they contribute to foster care relationships?* [University of Glasgow].
- Quinton, D. (2012). *Rethinking matching in adoptions from care: A conceptual and research review*. BAAF.
- Rhodes, P. J. (1992). 'Racial matching' in fostering : the challenge to social work practice. Avebury.
- Rip, J., Zijlstra, E., Post, W., Kalverboer, M., & Knorth, E. J. (2020). Cultural matching factors, child factors and fostering factors associated with successful foster placement: An explorative study into the perspectives of unaccompanied refugee children, their foster carers and guardians. *Children and Youth Services Review*, 118, 105408. <https://doi.org/10.1016/j.chidyouth.2020.105408>
- Rock, S., Michelson, D., Thomson, S., & Day, C. (2015). Understanding Foster Placement Instability for Looked After Children: A Systematic Review and Narrative Synthesis of Quantitative and Qualitative Evidence. *The British Journal of Social Work*, 45(1), 177–203. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bct084>
- Rubin, D. M., O'Reilly, A. L. R., Luan, X., & Localio, A. R. (2007). The Impact of Placement Stability on Behavioral Well-being for Children in Foster Care. *Pediatrics*, 119(2), 336–344. <https://doi.org/10.1542/peds.2006-1995>
- Sandberg, K. (2008). Barns rett til å bli hørt. I: N. Høstmjøling, ES Kjørholt og K. Sandberg (red.), *Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge*. Oslo: Universitetsforlaget, 77–96.
- Sandberg, K. (2018). Children's Right to Protection under the CRC. In A. Falch-Eriksen & E. Backe-Hansen (Eds.), *Human Rights in Child Protection. Implications for Professional Practice and Policy*. Palgrave Macmillan.
- Schofield, G., Cossar, J., Ward, E., Larsson, B., & Belderson, P. (2019). Providing a secure base for LGBTQ young people in foster care: The role of foster carers. *Child & Family Social Work*, 24(3), 372–381. <https://doi.org/10.1111/cfs.12657>
- Sinclair, I. (2005). *Foster placements : why they succeed and why they fail* (I. Gibbs & K. Wilson, Eds.). Jessica Kingsley Publishers.
- Sinclair, I., & Wilson, K. (2003). Matches and mismatches: The contribution of carers and children to the success of foster placements [Article]. *British Journal of Social Work*, 33(7), 871–884. <https://doi.org/DOI 10.1093/bjsw/33.7.871>
- Skoog, V. (2013). Barns opplevelser av instabil samhällsvård. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 20(1).

Street, E., & Davies, M. (1999). Assessing and Matching Foster Care Relationships: An Interactional Framework. *Adoption & Fostering*, 23(2), 31–41.

<https://doi.org/10.1177/030857599902300206>

Strijker, J., van Oijen, S., & Knot-Dickscheit, J. (2011). Assessment of problem behaviour by foster parents and their foster children: Assessment of problem behaviour. *Child & Family Social Work*, 16(1), 93–100. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2010.00717.x>

Tregeagle, S., & Hamill, R. (2011). Can stability in out-of-home care be improved? An analysis of unplanned and planned placement changes in foster care. *Children Australia*, 36(2), 74–80.

Turcotte, D., & Helie, S. (2012). Child protection policy reform in Quebec: its impact on placement and stability in substitute care. *Child Welfare*, 91(6), 125–148.

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24843952>

Unrau, Y. A. (2007). Research on placement moves: Seeking the perspective of foster children. *Children and Youth Services Review*, 29(1), 122–137.

<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2006.08.003>

Van Holen, F., Geys, L., West, D., Gypen, L., & Vanderfaeillie, J. (2019). Characteristics of successful foster families according to Flemish foster care workers. *Children and Youth Services Review*, 107, 104519. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.104519>

Villodas, M. T., Litrownik, A. J., Newton, R. R., & Davis, I. P. (2015). Long-term placement trajectories of children who were maltreated and entered the child welfare system at an early age: Consequences for physical and behavioral well-being. *Journal of pediatric psychology*, 41(1), 46–54.

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4902863/pdf/jsv031.pdf>

Vinnerljung, B., Sallnas, M., & Berlin, M. (2017). Placement breakdowns in long-term foster care – a regional Swedish study. *Child & Family Social Work*, 22(1), 15–25.

<https://doi.org/10.1111/cfs.12189>

Waid, J. D. (2015). *Investigating the Impact of Sibling Foster Care on Placement Stability* [Portland State University].

Ward, H. (2009). Patterns of instability: Moves within the care system, their reasons, contexts and consequences. *Children and Youth Services Review*, 31(10), 1113–1118.

<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2009.07.009>

Warner, F. (1992). *Risk: analysis, perception and management*. Royal Society.

Welch, V., Jones, C., Stalker, K., & Stewart, A. (2015). Permanence for disabled children and young people through foster care and adoption: A selective review of international literature. *Children and Youth Services Review*, 53, 137–146.

<https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1016/j.childyouth.2015.03.017>

White, C. R., O'Brien, K., Jackson, L. J., Havalchak, A., Phillips, C. M., Thomas, P., & Cabrera, J. (2008). Ethnic Identity Development Among Adolescents in Foster Care. *Child & adolescent social work journal*, 25(6), 497–515. <https://doi.org/10.1007/s10560-008-0140-2>

Withington, T., Burton, J., Lonne, B., & Eviars, A. (2016). Carer perspectives of factors affecting placement trajectories of children in out-of-home care. *Children and Youth Services Review*, 65, 42–50. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2016.03.006>

Zeijlmans, K., López López, M., Grietens, H., & Knorth, E. J. (2019a). Heuristic decision-making in foster care matching: Evidence from a think-aloud study. *Child Abuse & Neglect*, *88*, 400–411. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.12.007>

Zeijlmans, K., López López, M., Grietens, H., & Knorth, E. J. (2019b). Participation of Children, Birth Parents and Foster Carers in the Matching Decision. Paternalism or Partnership? *Child Abuse Review*, *28*(2), 139–151. <https://doi.org/https://doi.org/10.1002/car.2544>

Zeijlmans, K., López, M., Grietens, H., & Knorth, E. J. (2017). Matching children with foster carers: A literature review. *Children and Youth Services Review*, *73*, 257–265.

Zeijlmans, K., López, M., Grietens, H., & Knorth, E. J. (2018). “Nothing goes as planned”: Practitioners reflect on matching children and foster families. *Child & Family Social Work*, *23*(3), 458–465. <https://doi.org/10.1111/cfs.12437>